B. N. C.
FIRENZE
1139
15

Franciſcus niger de modo Epiſto-
lan

BIBLIOTECA NAZIONALE 1872

¶Opuſculum epiſtolarũ familiarium & artis earundem ſcribẽdi: maxime in generibus uiginti. Ad quæ tamẽ ſingulæ quibus nunc utimur ſpecies deducuntur. Sunt ꝙ genera iſta uidelicet.

¶Epiſtola commendatitia:
¶Epiſtola petitoria.
¶Epiſtola munifica.
¶Epiſtola demonſtratiua ſiue laudatiua & uituperatiua.
¶Epiſtola euchariſtica ſiue regratiatoria.
¶Epiſtola amatoria.
¶Epiſtola lamentatoria.
¶Epiſtola conſolatoria.
¶Epiſtola expoſtiua.
¶Epiſtola gratulatoria.
¶Epiſtola exhortatoria.
¶Epiſtola diſuaſoria.
¶Epiſtola inuectiua.
¶Epiſtola expurgatiua.
¶Epiſtola domeſtica.
¶Epiſtola communis.
¶Epiſtola iocoſa.
¶Epiſtola comiſſiua.
¶Epiſtola regia.
¶Epiſtola mixta.

¶Horum autem generum quodlibet ſuas habet ſpecies: ut locis ſuis inſequentibus ſtudioſis horum patebit lucidiſſime.

1139.15

II-1

¶ Opuſculum ſcribendi Epiſtolas Franciſci Nigri incipit fœliciter.

Franciſcus niger: Venetus Doctor: clariſſimo uiro. Iacobo. geroldo. Styro Chnitelſfelden ſi: Patauini Cimnaſii Moderatori excelentiſſimo: Ac utriuſ- uirtutis cultori Fœlicitatem.

NVma pompili⁹: q̄ poſt Romuliū ſecūdus: Romāi regni Monarchiam: Regioſq; faſces fœlici ſidere cōſecut⁹ ē: licet tū i ſabinis eēt ſolitudinem tantū uniuſq; egenæ ſuæ: cæteris ſpretis: cōfabulatioñē delegiſſet: nec unq̄ populari ſe īſtituto. miſceri uoluiſſet: ad ſūmū tū regni apicē deuectus: qd unicuiq; gētis ſue ordini neceſſariū foret. ſūma ſp uigilātia exeq curauit. Vnde & romani moris & uetuſtatis iſtaurator ē appellatus: & poſt mortē diuino (ut credit̄) ſtemate donatus. Hoc tu conſideras. Iacobe gerolde uir clariſſime: licet ſuperiorib⁹ annis: dū priuatam uitā ageris tuæ tantū utilitati primum inſudans. ut ſtoicum uirum decebat bonarum omnium artiū ſtudio indulgeres. nec allenis in negociis impeditū eſſe delectaret: ne odioſus uideris aliorum canſor fieri uelle. Cū tamē ad honoratam iſtā moderationem tuam primum aſcendiſti: in qua non tantū uidebas: tibi iuris utriuſq; moderamina ſuſcipienda eſſe quo tē duce facilius ad eius apicem poſſent uiri ſtudioſi pertigere. Sed cum etiam multi occurerent: qui hoc in humili dicendi genere: quod familiare dicimus: tanq̄ arduū quoddam munus agreſſuri difficiles uideantur poſſe proficere. Tu ſane illorum laborem miſeratus. q̄bus maxime neceſſarium fore uidebas: ſi a iuris tam diuini q̄ humani anfractus contenderent non ſolum oratoriam illam ſublimēq; facūdiam haurire. ſed hanc quoq; inferiorē: ex cuius ueſtigio ad illam facilior ſit cōſenſus. Merogaſti. ut qui hoc in gymnaſio tuo publicas humanitatis lectiōis ꝓfiterer: humanū ēt hoc negociū tuo amore ſuſciperē quo & tibi gratificarer: & ad hoc familiare ſcribēdi genus aſpirantibus meo labore prodeſſem: Ego autē qui tuis in me plurimis maximiſq; beneficiīs tibi adeo deuinctus ſum ut ſi. uitā ēt ꝓ tua dignitate effūda: uł minimā adhuc nō uidear meritorū tuorū partē aſſecutus: ut tuæ amorē gererē uolūtati. ſtudioſiſq; iuuenib⁹: meo labore aliq̄d emolumēti afferrē familiarē quandā ſcribēdi artē reperire cont⁹ ſum: lōge q̄dē ab illa forēſi & graui ſemotā. Quā cū in unū corpus redegiſſe: ad te uir itegerrime bōis auib⁹ mittere decreui: q cū ſp bonaꝝ artiū ſtudioſus extiteris q̄b⁹ nō min⁹ ipſe ſplendor ſis reddere ſtuduiſti: q̄ illæ tibi: cūq; ſemp doctos uiros adeo excolueris: ac piētiſſime cumplexus ſit ut te utriuſq; uirtutis parētē oīs merito academia iā appellare nō dubitet mihi dignus uiſus es: cui opuſculū hoc nſum cōmēdaret̄. ut illud a maliuorū morſibus tuereris. Ad te igit̄ uenietē ſuſcipe libellū: & īter reliquos codices tuos: quos & plurimos & doctiſſimos in celeberimā bibliothecā tuā undiq; collegiſti hūc quoq; noſtrū: tāq̄ illorū ſeruulū collocato. Nō eni indignū erit inter

tot ſapientiſſimos uiros.quorũ monumenta ſplendidiſimo pluteo tuo ſeruant famulantem quoq; nr̃am accedet codicilliũ cui ſcio utrãq;:fœlicem ſeruitutem futurã.Opus ãt ipm facile cõſequemur:ſi prio epiſtolarũ genera declarabimus ad q̃ ſingulæ qb⁹ nũc potiſſimũ utimur.ſpecies deducunt.Secũdo ſi clauſularũ ad tales epiſtolas facientiũ elegãtiam breuiter exponemus. Poſtremo ſi unicuiq; uirorũ ordini accõmodatos titulos.unico tãq̃ axiomate abſoluem⁹:ſed iã bõis auib⁹ ſuſceptæ:puiciæ:nr̃iq; iſtituti ſumat exordiũ. Franciſci nigri Veneti doctoris p nouitiorũ adoleſcẽtiã:ad pedeſtrẽ oĩonem aſpirantiũ utilitatem.Clariſſimo uiro Iacobo geraldo Styro Chnitel feldẽſi patauini gymnaſii moderatori excellentiſſimo.at utriuſque uirtutis cultori:iſchnos dicendi modus.pientiſſime ſacratus inchoat. ¶Præfatio.

SCribendarũ epiſtolarũ initium licet multis uariis cauſis aſcribãt illud ego tñ uerius exiſtimauerĩ qđ in turpilianis fabulis uetutiſſimis memoriæ traditũ accipim⁹:nõ alia.ſ.de cã epiſtolã fuiſſa reptã:niſi ut abſentes amicos hoc tãtũ remedio pñtes redderem⁹:eorũq; lr̃as ĩ tuẽtes:ĩ teruallo locorũ ac tẽporũ ĩ terpolatam aliquanti ſp amicitiam iſtaurem⁹:q̃ cũ potiſſiũ ĩ diutna cõſuetudine fundamenta facere ſoleat:ea pter miſſa:nõ parũ quidẽ labefactari uidetur.Diuinam igitur nõ immerito epiſtolam appellauerĩ:quæ diuino fungens offico diuinum quoq; in nobis opus officiat.

¶Epiſtolæ diffinitio genera:ac ſpẽs:cũ ſuis ſgulis & exẽpli. ¶Libell⁹ prius.

EPiſtola ẽ or tio pedeſtis:quæ abſentes amicos præſentes facit tã ad uoluptatẽ:q̃ ad utilitatẽ tũ publicã tũ priuatam diuinit⁹ excogitata:epiſtolarũ autẽ genera ſunt uiginti:primũ ſcilicet commendatiũ.ſecundum petit oriũ:tertiũ munificum:quartum demonſtratiuũ:quintũ eucharisticũ:ſextũ amatoriũ:ſeptimũ lamentatoriũ:octauum:cõſolatoriũ:nouũ expoſitiuũ:decimũ gratulatoriũ: undecimũ exhortatoriũ duodecimum diſſuaſoriũ:tertiũdecimũ inuectiuũ: quartũdecimum expurgatoriũ:qntũdecimũ domeſticũ:ſextũdecimũ:cõe:decimũſeptimũ iocoſum decimnmoctauũ cõmiſſiuũ:decimũ nouũ regiũ:uigeſimũ & ultimũ mixtũ.

¶Commendatitium genus. ¶Capit. primum.

COmmendatiũ genus ẽ illud:qđ fit in alicuius certæ pſonæ comẽdatione ad de mõſtratiuã uel iudicialẽ cauſam accõmodatũ:hui⁹ autẽ generis ſpẽs ſiit duæ.Vna.ſ.pẽtica.Altera uero dicæanica.

¶Commendatia.

¶Epentica. ¶Dicæanica.

¶Ciuilis. ¶Criminalis.

¶Epẽtica epiſtola cõmẽdatiua ẽ.illa q̃ ſcribit in alicui⁹ certæ pſonæ cõmẽdationẽ p al:q̃ dignitate cõſequẽda.Cuius epiſtulæ talis ẽ regula. ¶Regula.

¶Si cõmẽdatitiã epiſtola q̃ epẽtica di ſcribere uoluerimus:illã ĩ ptes q̃tuor

diuidemus.In quarũ prima ab ea perſona beniuolentiã captabimus:ad quã ſcribimus:laudantes illã uel a liberalitate ſiue munificentia q̃ in omnes utitur unde nobis maxima exortat̃ fiducia ad ip̃am ueniẽdi:cũ ſpe id facile obtinendi quod cupimus.uel etiã ab alia uirtute:& maxime ab illa cuius eſtis plenus:quẽ cõmendare uolumus:dicentes eã pſonam ſemp̄ fuiſſe aſſuetã talibus uiris fauere:cũ ipſa ex eorũ numero ſit.In ſecunda uero beniuolentiam captabim⁹ ab ei⁹ pſona quã cõmendare intendimus:ip̃m maxime laudantes:dicentes:quoq; ip̃am ꝑpter uirtutes ſuas omnibus eẽ gratiſſimã:& nobis præcipue:qui eius conſuetudine diutius uſi fuerimus.In tertia aũt rẽ ipſã exponemus:q̃ impetrare cupimus illã eſſe iſtam honeſtã & facilem arguentis:& ex qua maximũ ſit honorẽ cõſecutus ille ad quẽ ſcribim⁹:ſi uoluerit illi amico noſtro fauere quẽ cõmẽdamus.In ultima uero parte uel aliqđ præmiũ pollicebimur:uel potius perpetuam ſeruitutẽ noſtram offerem⁹ ſi quod petimus conſequi poterimus.dicentes quod quicqđ in ip̃um amicũ factũ fuerit ãq̃ in nos ipſos factũ eſtimabimus. ¶Propoſitio.

¶Cõmendetur Cæſar ſempronius pro equeſtri dignitate conſequenda.

¶Exemplum. ¶Pars.

¶Nõ auderẽ inuictiſſime Cæſar tã familiariter ad maieſtatẽ tuã ſcriber̃:ne te meritatis uitio notandus eſſem:niſi te omniũ humaniſſimũ omniũq; adeo benigniſſimũ eẽ perſpicerẽ:ut eos etiã quos nunq̃ uideris non ceſſes ĩ dies tua tibi beneficiẽtia deuincire:unde fit.ut ego quoq; ad te uenire nõ dubitẽ cũ ſumma ſpe id obtinẽdi:qđ a te potiſſimũ impetrare cupio. Semprõio nã q̃ uiro ſtrẽnuiſſimo multos ãnos utor ualde familiariter:q & ſuo ſplẽdore & utriuſq; uirtutis ĩſignibus:omni populo modo adeo gratus eſt:ut quẽ illi præferant.habeant profecto neminem.Is enĩ cũ annis exactis:hac ĩ expeditiõe tua pannoniæ multa quidẽ atq; præclara de ſe ſtrategemata præſtiterit q̃bus apud omnes milites tuos maximam ſibi gloriã cõparauit:emeri⁹ nũc miles in patriã q̃etẽ reuerti cupiens:uellet meritã militiæ ſuæ lauream cõſequi:ꝑinde me exorauit:ut eũ tuæ maieſtati cõmendarem.Ego igit̃.qui eius petitionẽ iuſtam eẽ & hõeſtam uideo:ut is.ſ.digno laborũ ſuorũ p̃mio condõet̃:quo reliq magis ad uirtutẽ accendant̃:tuæ illæ inuictiſſimæ maieſtati ſummopere.cõmendo:ut cũ eũ militari ſtẽmate decoraueris:& meam intelligat cõmẽdatiõem nõ fuiſſe uulgarẽ:& tibi immortalẽ gratiam ſit habiturus.Vale. ¶Decæanica ciuilis.

¶Decæanica epiſtola cõmendatiua ẽ illa quæ ſcribitur in alicuius certæ pſonæ cõmẽdatiõem:p aliquo negocio expediendo.Huius aũt epiſtolæ ſpecies ſunt duæ.Vna ſcilicet ciuilis:& altera criminalis.

¶Decæanica epiſtola cõmendatiua quæ ciuilis dicitur:ẽ illa quæ ſcribitur ĩ alicuius certæ pſonæ cõmendationẽ:pro aliqua forenſi cauſa expedienda. cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si cōmēdaticiam epiſtola dicæanicam ꝙ ciuilis dr̄ ſcribere uoluerim⁹:illā ſilr̄ in ptes q̄ttuor diuidem⁹.In q̄rū prima beniuolentiam captabim⁹ab ea pſona:ad ꝙ ſcribim⁹:laudantes ipām ſūma iuſticia & æqtate dicenteſq; ide nobis maximam ſpē fuiſſe exortāq; amici nr̄i cām cōmēdatā ſuſcipiet. In ſecūda uero beniuolentiā captabim⁹ ab ea pſona:ꝙ cōmendare uolum⁹:laudātes ipām ab omni uirtute :ꝙ ei poterimus tribuere:& dicentes.qđ pp tales uirtutes nō ſolū nobis:ſed etiā omni populo ſit gratiſſimus.In tertia aūt beniuolentiam captabimus ab ipſa re de ꝙ ſcripturi ſūus laudentes: ipām a iuſticia & æqtate:a facilitate & amplitudine & ab utilitate:dicentes maximū iudici futurū honorem ſi eam ſuſcepit expediendam In ultima uero pte petemus qđ inpetrare in:ēdimus:dicentes pr o amicū noſtrū maximam ſpē hr̄e qđ ꝑpter amorē noſtrū ſit ei cōmēdatus.deinde rogabim⁹:ut hæc ſpes eū nō fallat.ꝑmittentes aliquid p̄miū:ut p̄cedenti epiſtola tactū eſt. ¶Propoſitio.

¶Cōmendetur iudici pomponius:pro forenſi negocio ſuo expediendo.

¶Exemplum. ¶pars.

¶Tanta eſt iuſticia & æqtas tua excellentiſſime iudex ꝙ nō mihi ſolū:ſed oſb⁹ etiam ciuib⁹ iſtis nouiſſima:eſt ut ſine alteri⁹ patrocinio uiri poſſit qſq; intepid⁹ ad te cōfugere:cū ſūma ac certiſſima ſpe:etiam cōtra acerrimos aduerſarios ſuos uictoriā obtinendi. Vnde p̄ter amorē ac beniuolentiā illam quæ inter nos uterq; nr̄um deuictus eſt:nō mediocris ēt mihi fiducia ſuggerit̄ ꝙ ſi aliquē tibi lr̄is meis cōmēdauero q iniuſte ab aduerſario opprimat̄ æqſſimū illi fauorē tuū p̄ſtabit̄:Cū igit̄ pōpōio uiro optī o p multos ānos utar familiariſſime q ſingulari uirtute ſua oib⁹ ꝙ gratiſſim⁹ ē cui⁹ uirt⁹ nō obſcuro nec uario ſermōe:ſed & clariſſima:& una omniū uoce p̄dicat̄.Cū is magna q̄dā negocia & āpla & expedita hēat corā excelentia tua pagēda.& ex qb⁹magnū poſſet & honorem & dec⁹ cōſeq.me rogauit ut ei⁹ ubi hæc negotia uel ſē p litteras cōmēdare:Cōfidās ſe litteris iſtis apud te gratioſū fore.Ego igit̄ qui talem uiꝝ maxime diligo:cū ꝑpter ei⁹ uirtutem:tū maximam ꝓbitatem ei⁹ cās tibi ſūmope cōmendare rogoq; ut omnib⁹ in reb⁹ eū ita tractes:ut intelligam amicitiam noſtram inter nos aliquid ualuiſſe.cui ipſe ꝑpetua erit ſeruitute deuict⁹. Vale. ¶Dicæanica criminalis.

¶Dicæanica epiſtola cōmēdatitia:ꝙ criminalis dicit̄:eſt illa quæ ſcribit̄ ī alicui⁹ certe pſonæ cōmendationem pro aliqua criminali cauſa expedienda: cuius epiſtolæ talis eſt regula. Re gula.

¶Si cōmēdatitiam epiſtolam dicæanicā ꝙ criamſalis dr̄:ſcribere uoluerim⁹ illā ſimiliter ī ptes q̄ttuor diuidem⁹.In q̄rū pria nō ampli⁹ aptus ſed occulte beniuolētiā captabim⁹ p inſinuationē:laudāte prio pſonā illā ad quā ſcribemus dicēteſq; illā penitus adhorere ab illo uiro:cuius fuerit notatus ille quē cōmēdare uoluerim⁹ deinde dicētes:nobis euā ſūmope diſpliceꝛ qđ tali uito obiicitur:aggrauantes illam quantum poterimus.In ſecūda uero dicem⁹

quod licet ſup hac re deliberauiſſemus nihil penitus ſcribere tñ cõſiderantes bonũ aliquod uel utilitatem publicã ſeu priuatam:q̃ poſſet ex tali uiro ꝓcedere cũ excepto hoc uitio.cuius inſimulatus eſt:alias ſit bõus & hõeſtus: cõabimur ipſũ paulatim cõcludens:qꝺ hõ nõ res ſit inſpicienda:in tertia aũt ei oĩbus uirib⁹ ſuis talem uirũ cõmendabim⁹ expõentes quanta ſit inde utilitas ſecuta.In ultima uero offerem⁹ ipſũ nõ ampli⁹ eſſe talia facturũ ſed poti⁹ ſemp uirtutib⁹ & bõis op:bus uocaturũ:offerentes ſimiliter & opam noſtram & talis uiri nũq̃ illi ad quem ſcribim⁹ eſſe defeturam ¶Propoſitio.

¶Cõmendet Cæſari Milo:ꝙ quamuis Clodiũ interemit:a capitis tñ mulcta liberetur. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Noui Cæſar inuectiſſime:quãtũ ſemp ab ineũte etate ab omi penit⁹ ſcelecto facinore fueris alienus:ita ut nullũ nũquã uolueris flagitioſũ uirũ in hac tua ciuitate coaleſcere:& illũ ꝓcipue:qui ab omni pietate ſemotus:in ꝓprios cõciues ſuos paricidiũ cõmittere auſus fuerit.Vnde & ego quoq̃ nõ ſolũ homicidas a me penitus alienos feci:ſed eos tanto magis abhorrui:q̃to crudeliores ſũt in ꝑturbanda hominuũ ſocietate.quæ ſemp ab omnibus mirifice tutanda eſt.Hinc effectũ erat:ut nullo pacto uellem:& iam rogat⁹: in milõis fauorem ad tuam maieſtatem ſcribere:niſi me cæteræ ei⁹ uirtutes cogiſſen q̃ tot & tantæ ſũt ut eas uix mũere audeam.Is.n.excepto hoc facinore:qꝺ ẽt inuitus patrauit.tanta ſemp fide in remp.noſtram uſus eſt:& ſæpiſſime pro eius ſalute ſeruanda nõ opes ſolũ:ſed ꝓpriũ ſanguinẽ expõere nõ dubitarit. Quod cũ mecũ ipſe cõſidero:nõ mihi uidet̃ hoc caſuale facinus tantarũ uirtutũ præmia abolere debere.Tuam proinde maieſtatem exoro:ut nõ rem ſed hominem ipſum inſpiciens tanto uiro dignetur ueniam prebere qui & nunq̃ deinceps in tale facinus eſt lapſurus & pro te:ut ſemper an ea fecit animam ipſam ſi opus fuerit:eſt libentiſſime expoſiturus. ¶Vale.

¶Petitorium genus. ¶Capi. ii.

Petitorium genus eſt illud quod fit ꝑ alicuius certæ rei impetratione:quæ uel in aliqua gratia conſequenda:uel in aliquo munere obtinendo conſtituta eſt:huius igitur generis ſpecies ſunt duæ Vna.ſ.gratiæ:altera uero rei. ¶Petitoria.

¶Gratiæ. ¶Rei.

¶Petitoria epiſtola gratiæ eſt illa q̃ ad aliquem amicũ ſcribitur pro alicuius rei incorporeæ impetratione cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si petitoriam epiſtolam gratiæ ad amicũ ſcribere uoluerim⁹: uel ĩ doctrina:uel in cõſilio ſeu in aliquo patrocinio impetrando:in ptes quinq; talem epiſtolam diuidere debemus:in quarum prima oportebit nos dantis facultatem declarare ne forte ſe excuſare poſſit ꝙ ſi quæreret id faceret:in ſecũda uero petitionis noſtræ honeſtatem & iuſticiam oſtendem⁹:ne forte ſi excuſans amicus ille ad quẽ ſcribimus:diceret ſe faturum ſi æquum eſſent.In ter

tiam aūt rei petitæ modū & facilitatē aperim⁹:ut eo libētius eam cōſeqmur quo facilius fieri poterit.In qrta uero p̄miū pollicebimur:uł in aliquo pre cio cōſtitutū ſi mercenaria fuerit pſona uel potius i ſeruitute ppetua offeren da:ut bonū decet.Propoſitio aūt q quinta pars eſt his ſuperioribus ptibus intericetur ubi ptior eſſe uidebitur. ¶ Propoſitio.

¶ Petatur a Cicerone patrociniū in cāuallerii q̄ coram iudicibus actutus eſt. ¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ In credibilis illa facūdia tua.Marce tulli:q̄ i oīum oculis mirifice elucefcit ita ut nullū p̄ter te cēſeat ciuitas noſtra oratorē hře:q i forenſib⁹ cauſis ſapien tia iuſticia & æqtate utať:& i cæteris rebus pagēdis nō minus ſibi apud oēs ſplēdoris & gloriæ adiiciat:me nūc potiſſimū ad te uēire cōpellit cū ſumma fiducia id cōſequēdi quod anim⁹ meus exoptat:eſt nāq; mihi cū aduerſario meo iuſtiſſima qdā cōtrouerſia q̄ cū ab eo hereditate ſpoliat⁹ ſim:peto ut in eam uolēte ſic iuſtitia redicat:ille aūt nequiſſ.mo i me aio pturbatus ſuis ſtu det cauillationibus me ab illa remouere.Tuā igiť in hoc caſu ſapiētia reg ro:q i ſenatu corā iudicibus orationē hitura nō ſolū me ab his aduerſarii ca llditatibus abſoluat:ſed etiā in ōptātā hereditatē inducat.Quod pfecto tibi facile futurū eſt:ſi ad patris mei teſtamētū aduerteris q p̄ter oēs me unicum ſibi hereditatē legauit:q̄uis patrui mei caliditate urgēte.uídeat ab hac penit⁹ heredē alienus.Quod ſi feceris:ut ſpero:& opto poſt legitimā mercedē tuā quæ tibi a me liberaliter exponetur me ſemper habebis:cui tāq minimo ſer uo poſſes in oibus tuis uotis ac deſideriis iubere Vale. ¶ Petitoria rei

¶ Petitoria epiſtola rei eſt illa quæ ad liquē amicū ſcribiť: pro alicui⁹ rei cor poreæ impetratione:cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶ Regula.

¶ Si petitoriā epiſtolā rei ad amicū aliquē ſcriber uoluerim⁹ p aliquo mūe re ipetrando iſtam ſimiliter epiſtolā in partes qnq; diuidem⁹.In qrū prima beniuolētiam captabim⁹ ab ea pſona ad q̄ ſcribim⁹:laudātes ipſam pari⁹ a li beralitate.Deinde potiſſimū ad auctoritate illius rei cōcedēdæ quā petim⁹. In ſecūda uero demōſtrabimus petitionibus petitionis nr̄æ honeſtatē una cū ſumma ipſius rei petitæ neceſſitate ſi quā uix facere poſſimus.In tertia āt oñdem⁹ tali uiro facilē eē nobis illud tribuere qđ petim⁹:& in hoc loco apie m⁹ ipſi⁹ uiri facultatē:nō ſolū in tali re ſed ēt in maiore multo erogāda.In qr ta uero preterea mium aliqd pollicebimur:uel p̄cio cōſtitutū:uł poti⁹ in aliq̄ ſeruitute:q a um nr̄um obſtēdat.Ipſā demū ppoſitionē īter ptes iſtas put no bis melius uidebitur:interponemus ſicut in ſuperiore præceptum eſt.

¶ Propoſitio.

¶ Petamus a Titio digeſtorum opus quod nobis maxime affectamus.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Noui ſemp Titi eā tē īgenii tui cōditionē:ut ad uirtutē aſpirātib⁹ uiris nō opibus ſolū:ſed ēt ſanguine ipſo:ſi opus foret.benigniſſime ſubuenires.ea

quæ de cauſa nō mediocre tibi apud omnes nomen cōparaſſe.nec minorē
quoq; a diis gratiā cōſtitutā.qui te tot tantiſq; opibus ſtipauerūt: ut facile ēt
præter hāc beneficiā tuam poſſis omnibus ſuppetias ferre. Hinc eſt. ꝙ cum
tā per multos annos iuri cæſare operā præſtē.ad nō poſſim propter liberorū
in opiā ad eius apicē peruenire.ſtatuerim ad tuā opē confugeř.ſine qua aut
nihil penitus hoc in gymnaſio conſequi potero.aut tandē inceptā ꝓuinciā
deſerere cogar:Cū igitur tibi bonis uiris & ad uirtutē anhelantibus tā' facile
ſit opē ſub miniſtrare.q̄ uelle & poſſe.cū præſertim etiā multos tuæ fidei com
mendationes olim(ut ita dixerim) ad cælū uſq; ſuſtuleris.Tuā proinde be/
neficiā exoratā uelim.ut mihi digeſtū unū digneř elargiri quo iceptū ſtudiū
ꝑficere poſſim:& tibi nō mediocrē gloriā adiūgere.Quod ſi feceris ut ſpo &
opto:tāti in me beneficii memorie nulla unq̄ delebit obliuio ſed tibi potiꝰ
ſi debitas gratias agere uel referre nō potero.ſum tamen immortales habi
turus.Vale. ¶Magnificū genus. ¶Capit. iii.

MVnificū genꝰ eſt illud quod fit pro alicuius certæ rei erroga
tione.quæ uel in aliqua gratia elargiēda uel i aliquo muneř
cōdonando cōſtituta eſt Huius igiť generis ſpecies ſimiliter
ſunt duæ.una.ſ.gratiæ altera uero rei. ¶Munifica.
¶Gratiæ: ¶Rei.

¶Munifica epiſtola gratiæ eſt illa.quæ ad aliquē amicū ſcribitur:ꝑ alicuius
rei in corpore errogatione:cuius epiſtole talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si munificā epiſtolam gratiæ ad amicum aliquē ſcribere uoluerimꝰ: uel
i doctrina uel cōſilio ſeu in aliquo. patrocinio errogando:illā in tres partes
diuidemus: in quarum prima captabimus beniuolētiā ab ea pſona ad quā
ſcribimus demonſtrantes ꝙ ꝓpter amorē & beniuolētiā:qua in eam ſumꝰ
affecti:deliberauimꝰ talem gratiam ei cōferre qualem ipſe per litteras ſuas
petiuerit uel qualē nos ſcimus ipſi eſſe neceſſariā.In ſecunda uero expone/
mus noſtrū:quod ipſi amico uolumus errogare:ipſum quanto honeſtiꝰ po
terimus laudantes:ad hoc ut ipſi gratū ſit ut ab ipſa re uideamur beniuolen/
tiam nobis conſtituere. In tertia autē & ultima offeremus eidem amico ope
ram noſtrā.In cæteris rebꝰ q̄ licentiſſime accommodatam.dummodo poſ-
ſimus ei rem gratam facere declarantes hæc eſſe amici officium:ut in rebus
omnibus debeat alteri amico operam ſuam pbere. ¶Propoſitio.

¶Polliceatur.Cice.patrocinium ſuum ualerio in cā forēſi:quā corā iudici/
bus acturus eſt. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Accepi tuas,literas Valeri chariſſime:ex qbus intellexi quanto deſiderio
afficeris:ut tibi in cōtrouerſia tua patrociniū meū pſtare uelim:quod ꝑfecto
me facere cogit:nō ſolū cauſæ tuæ iuſticia & æqtas:q̄ omniū uirorum bono
rū fauorē merito cōſeq habet:ſed etiam amor ille & beniuolētia ſingularis q̄
ſemper ab ineunte ætate in oēs tuos i te præcipue affectus ſum.Tibi ꝓinde

nō ſolū patrociniū meū in hac tua cā pollitior ue℞ & oēm offero fauorē quē amiciſſim⁹ quiſq₃ alteri debet amico cōicare. ita ut nullū penitus laborem recuſaturus ſum. dū tibi gratificari poſſim: qđ adeo libenter exequi cōabor: ut ſi res mea ꝓpria ageret: ſed hoc melius fieri ꝙ ſcribi aut dici uolo. In cæteris aūt rebus: q̄ p me tua grata effici poterūt: offero me tibi in omnibus adeo deuotū: ut ſcias me nihil gratius exequi poſſe: ꝙ qđ tuæ ſenſero gratum eſſe uoluntati: qui omnem operam meam in omnibus optatis tuis ꝙ libentiſſime parata offero. Vale.

Munifica rei.

❡ Munifica epiſtola rei eſt illa q̄ ad aliquem amicū ſcribit ꝓ alicuius rei in corporeæ erogatiōe: cuius epiſtolæ talis eſt regula.

❡ Regula.

❡ Si mūificā epiſtolā rei ad amicū aliquē ſcribere uoluerimus: ꝓ aliquo mūere erogando. iſtā ſimiliter epiſtolā in partes tres diuidem⁹. in q̄rū prima captabim⁹ ſimiliter bēiuolentiam ab ea perſōa ad ꝙ ſcribim⁹. declarantes. q̄ ꝓpter amorem & beniuolantiam ꝙ in ipſam ſim⁹ affecti: deliberauim⁹ ei tale mun⁹ fauere: q̄le ipſe nobis p litteras petiuerit: qa maxime ſcim⁹ ipſū tale donū nō ſolū ei gratiſſimū futurū ſed eſſet maxime accōmodatū. in ſecunda uero cōabimur omnib⁹ uirib⁹ noſtris ipſū mun⁹ noſtrū cōmendare: cū omni tñ modeſtia & ſapientia. ne uideamur ipſū laudantes: de nobis iactanter loq. & ſimiliter in hoc loco cōabimur oſtendere qđ hoc tantū fecerim⁹ ea de cauſa. qa ſum⁹ ualde inclinati ad oīa facienda ꝙ ſcimus tali amico noſtro eſſe utilia & grata: in tertia uero & ultima offerem⁹ ſimiliter in ceteris reb⁹ oēm operam noſtram amico accōmodatam. dūmodo ſcimus illi gratificari & aliquid emolumenti afferre.

❡ Propoſitio.

❡ Mittat tiu⁹ digeſtorū op⁹ arcadio quid ipſe ab eo per litteras expoſuerat

❡ Exemplum.

❡ Pars.

❡ Litteræ tuæ q̄s ꝓximis dieb⁹ accepi: me adeo delectarūt arcadi chariſſime ut iter cæteras moleſtias meas. hæc mihi maxīa ꝓfecto cōſolatio fuerit. Cū ꝑcipue nihil aliud affectē: ꝙ ut tibi me gratificari ſentiā: & maxīe cū uideo iādiu te litteris & bōarū artiū ſtudio adeo deditū eſſe: ut quē tibi ꝑferā habeam pfecto neminem qđ mihi tanto grati⁹ eſt: q̄nto maior eſt amor & beniuolētia ꝙ in te afficior: ꝙ te eſſet indies exoptat in maiorē uirū euadere. Quapp cū a me per litteras eaſdem petieris digeſtorū op⁹: ut eo facili⁹ poſſit inceptū ſtudiū perficere: quo maior tibi dabit cōmoditas ſtudēdi. deliberaui qdem deſiderio tuo ſatiſfacere. Vnde expedito ſubito hoc nūcio cui ad te litteras iſtas dedi niſi libentiſſime tibi: op⁹ qđ tantopere cupiebat: ut eo in tuis ſtudiis adeo familiarit ut poſſis: qđ & tibi utilitatem maximam mihi nō minorem leticiam adiūgat: nam ꝓfecto q̄nto magis te diligo tanto maiore affici or cupiditate: te aliq̄ndo in huiuſcemodi artiū noſtrarū paleſtra uictorem uidendi. Si qđ eſt ꝑterea qđ tibi gratū efficere poſſim & periucūdū: tuū eſt ꝑcipere: meū aūt exhilari frōte mandata tua exequi: cui etiam omnem ope//

ram meā offero:tu omnib⁹ optatis tuis ꝙ̄ libentiſſime accōmodatam Vale.

¶Demonſtratiuum genus. ¶Capi. iiii.

DEmonſtratiuum genus eſt illud:quod fit in alicuius certæ per-
ſonæ laudem uel uituperium. huius igitur generis ſpecies ſunt
duæ.una ſcilicet laudis.altera uero uituperii. ¶Demonſtratiua.

¶Laudis. ¶Vituperii.

¶Demoſttatiua epiſtola laudis eſt illa quæ ad aliquē amicum ſcribitur:pro
alicui⁹ perſonæ cōmendatiōe.cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si demōſtratiuam epiſtolam laudis ad aliquem amicum ſcribeɼ́ uoluerī
mus:uel in ei⁹ laude:ad quem ſcribimus uel alterius perſonæ de qua men-
tionem facere uolumus illam in partes tres diuidemus: In quarum prima
declarabimus:quod licet uires noſtræ nō ſint ſufficientes ad laudandum tā
tum uirum: quia eius conditiones ſuperant omnem modū ſcribēdi:tamē
ut faciamus officiū noſtrum nō poſſumus aliquid ſcribendi quæ nobis ui-
debitur eſſe conuenientior.In ſecunda uero incipiem⁹ ipſam pſonam lau-
dere ab aliqua uirtute uel diſciplina quæ laudabilior ſit in tali uiro quē lau-
damus:& etiā uniuerſalibus clauſulis utemur dicendo eius conditiones ta
les & tantas eſſe ꝙ nō poſſumus in tali ſtilo ſcribendi illas complecti in ter
tia autē & ultima dicemus nos uoluiſſe hæc pauca dicere ꝙ̄ quaſi nulla ſunt
reſpectu illorum quæ dici poſſunt:ſimulq; declarabim⁹ omnia hæc dixiſſe
nō aſſentionis: ſed ueritatis cā ícitatis:& ut aliq̄tulū gratū animū oſtendere-
mus erga talē uirū quē cōmēdauim⁹ offerendo ſimiliter omnē operā noſtrā
ipſi amico penitus in omnibus ſuis optatis paratam ¶Propoſitio.

¶Laudatur Callimachus uates:apud illuſtriſſimum dominum ac ſenatū
uenetum. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Licet bon⁹ longe meis uirib⁹ impar hodie ſuſceperī sereniſſime priceps:
uoſq; nobiliſſimi patricii:ut p lſas meas uobis callimachi ueſtri laudes expo
nerē: ꝙ̄ tot & tante ſūt ut ꝑfecto neſciam qb⁹ potiſſimū initiū ſuſceptur⁹ ſim:
ꝙ̄ ut facilē oēm dicēdi ſcribendiq; facultatē ſuperāt.Eſt tñ officiū meū:q eiuſ-
dē militiæ diſciplía teneor hūc ſtrēnuiſſimūq; ſapētiſſimūq; militē ſūmis lau-
dibus extollere:q ēt ibecillæ huic epiſtolæ meæ facile poterit cōueniēs argu
mētū præſtare.Eſt ꝑfecto talē tātūq; Calimachi mei ingeniū talis doctrina:
ac rerū pene oium experiētia:ut pares admodum ſibi paucos noſtra uiderit
ætas q tā in publicis ꝙ̄ priuatis lectiōibus ſuis tantæ ē huic gymnaſio uſo uti-
litati tāto ſplēdori & ornamō ut facile eo inſtituēte cætera italiū gymnaſiaq;
hūanā diſciplinam ꝓfiteanť:& ſupet & excellat. Sed nollē:diu in tāti uiri lau
dib⁹ exponēdis īmorando:epiſtolæ modū neſci⁹:excedere.ꝓide ī aliud tp̄us
reliq̄ nō ſcribēda ſed ꝓpoti⁹ dicēda reſeruabo & fidei ueritati inſeruiam & uo
bis tantū uirū meli⁹ itelligēdū noſcēdūq; præſtē:ui ēt ut cæteris laude dignis
facere ſoletis & gratiam & fauorē ueſtrū benigiſſime priuatis.Vale.

¶Demonſtratiua uituperii.

¶ Demõſtratiua epiſtola uitupiĩ eſt illa quæ ad aliquẽ amicũ ſcribitur ꝑ ali-
cuius certæ pſonæ uituperatiõe. Cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶ Regula.
¶ Si demõſtratiua epiſtolam uitupii ad aliquẽ amícũ ſcribere uoluerim⁹: in
alicuius certæ pſonæ uitupatíonẽ: illam ſimuliter in tres partes diuidemus
in quarũ prima bẽiuolẽtiam captabimus a pſona noſtra. demõſtrantes qđ
nõ uelimus ſcribere cõtra talẽ: pſonam: eo qđ naturaliter delectemur alíis
detrahere: ſed aſſignabim⁹ aliq̃ rationabilẽ cauſam: ꝑper quam ſim⁹ incitati
ad talia ſcribenda. in ſecũda uero uituperabimus ipſam pſonam. cõtra quã
ſcribere intẽdimus. cũ omni modeſtia & honeſtate: ita ut nõ uideamus hoc
facere ꝑpter odiũ uel malignitatẽ: ſed potius propter ueritatẽ tutandam ꝗꝛ
qa ipſa dũ in ſupbiam eleuat᷑. & neminẽ uult apud ſepati. potius digna eſt ta-
li uitupatione: ut deinceps deſiſtat ab iſta ſuperbia. in tertia aũt & ultima excu-
ſatione capiemus cũ ea pſona ad quam ſcribimus ſi fortaſſe cũ tali ſcriptura
aures ſuas offenderim⁹. dicẽtes nos ideo hæc ad eam ſcripſiſſe qa intelligi-
m⁹ ei⁹ integritatẽ: & ideo uolum⁹ ſup his omnib⁹ eam iudicẽ cõſtituere: of-
ferẽdo nos ipſos & oia noſtra ipſi amico accõmodare. ¶ Prepoſitio.

¶ Vituperetur Catilina apud ciceronem quia ipſe in patriam cõiurauerit.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Nõ ẽ cõſuetudinis meæ Cicero clariſſime. ut aliis detrahẽdo qđ plærıq; fa-
cere cõſuerũt: mihi famã gloriã q; cõparare ſtudeã. & is ꝑcipue: quoꝝ ſceleſta
facinora mihi min⁹ nocere poſſunt. imo & ſæpius ab inimicis meis laceſſi-
tus ad ultimũ uſq; ꝑpeſſ⁹ ſum. Sed cũ uideã ſceleſtiſſimũ Catilinã q ſibi oẽs
ciues nr̃os ꝑpetua q̃dã ſeruitute deuictos exiſtimat nõ ſolũ in priuatũ bonũ
ſed ẽt in publicũ ſceleſtiſſime cõiuraſſe. nõ poſſũ me penit⁹ cõtinere. qn eius
tibi ſcelera apiã. ne fortaſſe diu occulta magis noceret. Scias ꝑinđ Cicero cla-
riſſime. ꝑter reliq̃ huiuſce nebulonis uitia. q õibus ꝑfecto notiſſima ſũt. hoc
quoq; deterrimũ adiũgi. ꝙ die noctuq; ſceleſtiſſimus iſte carnifex oẽs nefa-
rios uiros ambit. ut eos bonorũ uirorũ pnıciẽ inducat hoc. n. oibus ciuibus
nr̃is adeo manifeſtũ ẽ ut ſole clari⁹ eluceſcat cũ ꝑſertı ẽt publicis minis mul-
tos affecerit: q eũ tanq̃ ueneoſũ ſerpẽtẽ effugiũt ꝑinde eradicãdũ eẽt hoc ma-
lũ mi Cicero: ne graui⁹ inualeſcẽs offẽderet Nõ ſcripſi hæc ꝑfecto ut aliquo
in eũ odio uel maliuolẽtiæ meæ ſatiſfacerẽ: q̃ penit⁹ ſemp abhorui. ſed ut te
his reb⁹ tanq̃ ſæuorũ iudicẽ cõſtitaẽs: inducerẽ tãdẽ ad peſtẽ iſtam ex noſtra
ciuitate tollerandam: tibi In omnib⁹ ẽt opam meam offerens q̃ libẽtiſſime
paratam Vale. ¶ Euchariſticũ genus. ¶ Capi. y.

E Vchariſticũ genus ẽ illud quod ſcribitur ad aliquẽ amicũ in gra-
tiarum actionibus referendis: pro aliquo beneficio ſuſcepto: &
huius generis ſpecies ſunt duæ. Vna ſcilicet pro munere: Altera
uero pro beneficio. ¶ Euchariſtica.

¶ Pro munere. ¶ Pro beneficio.

¶E ucharistica epiſtola ꝑ munerē ē illa q̄ ad aliquē amicū ſcribitᷣ ĩgratū actio nibus.ꝑ aliq̄ re corporea elargita: Cuius epiſtolæ talis ē regula. ¶Regula.

¶Si eucharisticā epiſtolā ꝑ munerē ad aliquē amicū ſcribere uoluerim⁹: ut ei grãs meritas agamus: illā in partes tres prĩcipaliter diuidemus. In q̄rū prima beniuolētiam capitabim⁹ a re ipſa. quā ab amico ſuſcepimus: diceres ipa eſ ſe tanti precii. ꝙ non facile poſſum⁹ ei debitas gratias agere. In ſecūda uero beniuolētiā ſimiliter cōſtituem⁹ a pſona noſtra declarantes: ꝙ uires noſtræ nō ſūt ſufficiētes ad correſpōdendū humanitati eius uiri: ad que ſcribere in tēdimus. cū ipſa ſuperet oēm modū dicēdi ſiue ſcribendi. In tertia aūt & ulti ma tales grãs referemus quales potuerūt uires noſtræ offerentes ſimiliter oēm operam noſtram tali amico in oib⁹ ſuis uotis paratam. ¶Propoſitio.

¶Gratias a gattitio arcadius pro diegeſtorum opere: ſibi ab eo elargito.

¶Exemplum. ¶Pars.

¶Cū tui ĩ me mūeris magnificētiā & liberalitatē cōſidero Tibi clariſſime ui deo quantæ ſintā me tibi gratiæ nō ſolū agēdæ uerū ēt referēdæ. Sed nō poſ ſum exiguæ ingenioli mei uires hoc opus pficere: qd nō ſolū ipa exſuperat ſed ēt facile oēm dicēdi ſcribēdi ue materiā u cit: Vnde qd mihi potiſſimū fa ciūdū ſit. penitus ignoro ſi.n. a tali gratiarū actiōe diſcedā: ingratitudini mi hi maxime aſcribēdū erit: ſi uero grãs agere tētauero. nec mētē uerba ſequē tur nō minori uitio fortaſſe tribuēdū: ꝙ nō poſſit aīus meus ſui gratitudinē præferre. Cū igitᷣ id aſſeq̄ nequeā: qd cupio. ne ab officio meo penite⁹ diſceſ ſiſſe uidear illud ſaltē ac animi mei gratitudinē demōſtrādum: ingenue ꝑfi tebor me nō hēre. quo pacto pro tāto ĩ me beneficio tuo. tibi meritas gratias agam. Dabo tñ opam ut ſi qua in re tibi prodeſſe poſſim. nunq̄ laborib⁹ uel uiligis pareã ſed poti⁹ tanto libēti⁹ oēm tibi ſeruitutē meam deuoueam quanto in me fueris beneficentior. Vale. ¶Euchariſtica pro beneficio.

¶Euchariſtica epiſtola pro beneficio ē illa quæ ad aliquem amicū ſcribitur in gratiarum actionibus: pro aliqua re incorporea elargita. Cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si euchariſticā epiſtolam ꝑ bñficio ad aliquē amicū ſcribere uoluerim⁹. ut ei meritas grãs agam⁹: uel ꝑ cōſilio: aut doctrina: ſed patrocinio dato: illā ſi militer in partes tres diuidem⁹. In quarū pria beniuolētiam captabim⁹ a no bis ipſis: demōſtrantes ꝙ neſciam⁹. a qb⁹ uerbis potiſſimum debeamus in opere: ut ꝑ tanto ſuſcepto bñficio grãs agamus: q̄a ingenii noſtri uires nō ſint ſufficientes ad id peragendū. In ſecūda uero bēiuolētiam cōſtituemus ab ipſa re: laudantes eā quantū poterim⁹ & dicētes ipſam nobis maxīe fuiſ ſe neceſſariam. & ideo accidiſſe gratiſſimū. In tertia aūt gratias agemus q̄les poterimus ſed demōſtrantes animū noſtrū ualde eſſe inclinatum ad oēm gratitudinē demōſtrandam & in hoc loco ſimiliter offerem⁹ omnē operā noſtram huic tali amico q̄ libentiſſime accōmodatam. ¶Propoſitio

¶Gratias agat cicerōi ualeri⁹:ꝑ patrocinio inpēſo in ei⁹ cā coram iudicibus.

¶Exemplum. ¶Pars.

¶Incertū eſt mihi profecto Cicero quibus potiſſimū uerbis tibi gratias agā
pro tāto in me beneficio tuo.qui nō ſolū cauſam meā benigniſſime tutan-
dam ſuſcipiſti:ſed etiam illam facillima quidem atque citiſſima uiſtoria ex
pediuiſti.cū enī hoc tuū in me meritū cōſidero:dificiūt ſane uires:quæ ſe ui-
dent a tāta beneficia tua ſuperari.Sicut enim mihi neceſſariū erat hoc offici-
um tuum quod me a multis quidē curis liberauit.ita & gratiſſimus accidit
&ꝑ iucundum: unde efficitur:ut maxime cupiā pares tibi gratias referre.
Sed cū hoc noſtri nō ſit opis:cuius per exiguum ingeniū:illud tamē ad ani-
mū gratitudinem aperiendam abſoluam. Quod cū immortale ſit futurum
in me hoc beneficium tuū.īmortales quoqꝫ tibi gratias me coget habere.Nā
ꝑfecto nō ſolū referī.ſed nec ageī quidē audeo ſatis dignas.dedāqꝫ tibi præ
terea ē oēm facultatē meā oēm.operam.neqꝫ ipm totū.cui⁹ ſeruitutē uolo ti-
bi ꝑpetuo eſſe dicatam.Vale.Amatoriū genus. ¶Cap. yi.

AMatorium genus eſt illud quod fit in amoris noſtri demōſtratio
ne.ad aliquē amicum.quē amare cognamur.& huius generis ſpe
cies ſunt duæ Vna ſcilicet honeſta altera uero turpis.

¶Amatoria. ¶Honeſta. ¶Turpis.

¶Amatoria epiſtola quæ honeſta dicitur ē illa.quæ ad aliquā amicum ſcri-
biť pro amoris noſtri declaratione.quo honeſte in ipſum fuerimus affecti
cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si amatoriam epiſtolā.quæ honeſta nūcupatur.ad aliquam ꝑſonam ſcri-
bere uoluerimus.illam principaliter in tres partes diuidemus.In quarū pri
ma beniuolentiam captabimus ab ea perſona.ad quam ſcribium⁹ laudātes
uirtutem uel probitatem ſuam propter quam dicemus omnes eſſe inclina-
tos ad illam nō ſolum amandum:ſed etiam obſeruandum.In ſecūda uero
declarabim⁹.quod etiam nos propter talem iſtius uiri uirtutem.& optimas
conditiones ſimus incitati ad ipſum diligendā.In tertia autē quanto aperti⁹
poterimus: exponemus amorē & beniuolentiā noſtram erga talē uirū & ſi
militer in hoc loco ei offeremus omnē animū noſtrum.in omnib⁹ ſuis uo-
tis ꝙ libentiſſime paratum.Rogabimuſqꝫ ut ipſe etiā uelit eſſe telis animi er-
ga nos qa nos ſtatuerim⁹ penitus amicitiam iſtā ꝑpetuā fore ꝙ etiam uolu-
mus aſſidua cōſuetudine.& meritoꝝ alteratione cōfirmari. ¶Propoſitio.

¶Exponat Curio amorem ſuū erga Ciceronē.quē ſummopere diligit.

¶Exemplum. ¶Pars.

¶Tot & tantæ ſunt uirtutes tuæ Marce Tulli:quæ paſſim clariſſima omniū
uoce prædicantur:ut omnium iudicio tanꝙ fulgentiſſimū ſidus:īter noſtræ
imbecilitatis tenebras mirabiliter alluceſcas.Nam ut cætera omittā quæ in
omniū oculis populorū te mirabilem officiunt:nullus eſt qui neſciat:quan

ta eloquentia quãtaq; dicendi facũdia ualeas.ita ut pares admodũ tibi paucos noſtris temporibus conſecutus.Taceo ſententiarum grauitatam.illãq; incredibilem animi tui ſapientiam quæ tibi immortalitatem iam debitã cõperauit Taceo philoſophiam utramq; quæ nomen tuũ adeo celebre reddidit ut nullus ſit:qui Ciceronem utriuſque uirtutis floribus uallatũ nõ amet: nõ ueneretur.nõ obſeruet.inde effectũ eſt ut ego quoq;:qui ab ineunte ætate uirtuti ſemper inuigilaui.ſit maxime ad te amãdum incitatus. & licet tanti uiri amicitiã habere adhuc minime promeritus ſum.cupio tamẽ hoc mihi a diis immortalibus potiſſimum præſtari:ut quem omnes amãt:colunt admirantur illius ego talem beniuolentiam acquiram:qualẽ ſi mihi euenire ſenſero habebo profecto non mediocres ipſis ſuperies gratias. Tibi igiť primum cordis huius ardorem offero:quem tu in omnib⁹ optati tuis ſẽtires profecto paratiſſimum offero amicitiam:quæ noſtra faciente cõſetudine ſit perpetuis temporibus cõſeruanda:ac mutuorum beneficiorum alternatione cõfirmanda:quam ſi tu ut ſpero.benigno corde ſuſceperis:dabo ſane operam:ut minime ingratam tibi ſentias.Vale. ¶Amatoria turpis

¶Amatoria epiſtola quæ turpis appellatur:eſt illa quæ ad aliquã amicã uel pulchram puellã ſcribitur ab amatore ſuo pro amoris ſui declaratione:cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si amatoriam epiſtolam quæ turpis diciť ad aliquam puellam ſcribeř uoluerimus:illam doctiſſimum ĩ partes quattuor diuidemus.In quarũ prima beniuolentiam captabimus ab ea perſona ad quam ſcribimus: laudãtes ipſam triplici laude:primo ſcilicet a uirtute uel morali uľ litterali:ſi litteris fuerit imbuta:ſecundo a genere ſi fuerit generoſa:uel a fortuna & diuitiis.ſi ex humili genere nata fuerit:tertio a pulchritudine quæ maiorem habet cõmẽdatiõe & efficaciam ĩ amore.In ſecunda uero beniuolentiam captabimus a perſona noſtra demonſtrantes.primo ſine aliqua arrogantia conditionẽ noſtram propter quam etiam ipſa puella incitetur ad amorem noſtrũ:deinde ei quantum honeſte poterimus declarantes amorem & beniuolentiã qua in ipſam afficiamur.In tertia aũt rogabimus ipſam ut penitus uelit acquieſcere ꝑcib⁹ noſtris:& nos ſimiliter amare queẽadmodũ eam amam⁹:laudantes hũc amorẽ:& dicẽtes ipſũ eſſe rẽpoti⁹ diuinam ꝙ hũanã:ſimulq; adducẽtes aliqđ exẽplũ aliarũ puellarũ:ꝙ in amore poſitæ:fœlicẽ uitãm ſũt cõſecutæ:ĩ qr̃ta uero & ultima.adducẽs ipſã puellã ĩ timorẽ alicui⁹ dãni:ſi noluerit talẽ amorẽ ſequi:& ſimul cõfirmabimus ꝑ exẽpla aliqr̃ũ fœminaꝝ ꝙ nolẽtes amori adhærere crudeliter uitã finierũt deducẽtes ipſã amicã noſtrã ĩ talẽ timorẽ & cõcluſiue inducẽtes ipſã ad amorẽ ne aliqđ mali ei cõtigat:cui eſſet offerem⁹ õẽm opam noſtrã cũ omni hõeſtate ei paratam. ¶Propoſitio.

¶Scribat ad tyſbẽ pyramus:ꝑ amoris ſui declaratiõe:ut illã ĩ amore ĩducat.

¶Exemplum. ¶Pars.

¶Nō ſine cā effectū ē ſuauiſſima Tyſbe:ut oēs ī te populi nři cōiunctos ocu-
los hēant:te amēt:te mirenť:te obſeruēt.Cū.n.ex una pte cōſiderāt duplicē
illā uirtutē tuā.q̄ te ſemp adeo illuſtrauit:ut nullus ſitq̄ pſtātiorē doctrinā ꝓ-
fiteať.nec ſuauiores morū īſtitutiōes pſeferat.Cū diuitias ſecūdāq; ſemp ac
facilē fortunā admiranť.q̄ tibi & generis nobilitatē & nobilitatis ornamen
ta ſubiecit.Ex altera ſubito parte occurrit ſingularis illa & diuina poti⁹ q̄ hu
mana formoſitas q̄ te merito nō in hoc ſeculo natā:ſed de cælo ꝓlapſam te
ſtať.Cōſpiciūt.n.facilē illā tuam ſereniſſimā:q̄ & nubiloſum poſſet iluſtrare
cælū.Cōſpiciūt ſidereos illos oculos tuos:q̄ oēm penitus ītuendo poſſunt
amouere dolorē:ac luctuoſos aīos in ſummū gaudiū traducere.Conſpiciūt
deniq; candida colla p uos capillos facile ſupantia.miranť caſtigatā frontē
purpureū iuuentæ lumen.flauos.crines:oīaq; pēitus mēbra decora q̄ cōſpi-
ciendo nō poſſunt nō laudare.laudādo nō amare.amando dēiq; nō obſer-
uare.Hinc ego īter cæteros æquales meos ſatis fortunatus adoleſcēs:& for-
taſſe ēt fortunatiſſimus futurus:ſi amorē tuū cōſequi meritus fuero:cō tales
cōditiones tuas aīo cōplector:nō ſolū ad te amanda colendā & obſeruādam
īpellor:ſed p te ēt emori cogor.nec uigilans.nec dormiēs quieſceř poſſum
ita ut cū ex una pte me ſocii fœlicē appellent:qa cū ſatis honeſta uirtute.nō
mediocris quoq; acceſſit & fortuna.Ego tamē potius me infœlicē exiſtimē
cū tibi placere nō poſſim ī qua ſolum oēs ſpēs meas cōſtitutas eē uolui.Ver-
te igiť aliquātulū benigniſſimos ī me ocellos tuos uirgo pudiciſſima.& hūc
tibi ſeruulū ab ineunte ætate dicatū pientiſſima ſuſcipias:nō.n . humana res
ſed diuina potius ē amor:nec tibi parū uideať amori parere:cui nō ſolū hūa
ni pricipes ſed & diuina quoq; cola ſubiecere.Et caue ne fortaſſe amorē de
ſpiciens.tui mali cā ſis.memento daphnes.memēto ſiringis:q̄rū altera phœ
bi.altera uero panis amorē ſpernēs crudeliter uitam finiuere.Tu autē tales
fugiēs penelopem imitare:q̄ amoris ſui conſtantiam uiro ſeruans fœliciſſi
mos dies uixit:mihiq; adhereas:quē tibi ſenties ī oībus q̄ libentiſſime para-
tum.q̄ ad honorē & pudicitā tuam facere uideanť:dum fuerit:hæc mihi ui-
ta ſuperſtes.Vale. ¶Lamētatorium genus. ¶Cap. vii.

Lamentatorium genus eſt illud quod fit p alicui⁹ mali nři demō-
ſtratiōe:apud aliquē amicū:apud quē lamētātes ſperamus recipe
re conſolatiōnē:& huius generis ſpes ſunt tres.una.ſ.pro iniuria
altera pro re perdita.tertia uero pro exilio.

¶Lamentatoria.

¶PRO iniuria. ¶Pro exilio.

¶Pro re perdita.

¶Lamentatoria epiſtola ꝓ iniuria ſuſcepta eſt illa:quæ ad aliquē amicū ſcri
bitur.apud quem lamentamur de contumelia nobis illata:ut ipſe ſit iudex:
uel forte remedium inueniat:cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶ Si lamẽtatoriã epiſtolam ꝑ iniuria ſuſcepta ad aliquẽ amicũ ſcribeꝛ uolu erimus a quo remediũ ſperamus:illã ĩ tres ptes diuidem⁹.In quarũ pria be/ niuolẽtiam captabim⁹ ab ea pſona adq̃ ſcribim⁹:cõmemorantes amicitiam & beniuolẽtiam noſtram ꝑpter q̃ ſimus ĩcitati de rebus noſtris tã ꝓſperis q̃ aduerſis ipſũ facere certiorẽ:ſperantes ꝙ ſecũdũ ueri amici officium ipſe exi ſtimabit fortunam noſtrã ſibi eẽ cõem:In ſecũda uero bẽiuolẽtiã uobis cõ/ ſtituemus a pſona aduerſarii deducendo ipſũ q̃tũ poſſum⁹ odiũ illi' ad quẽ ſcribimus:& narando primo quanta & quot beneficia in ipſũ ĩtulerim⁹:& ta mẽ recitando ipſi⁹ ingratitudinẽ erga nos: ſimulq̃ explicãdo illã iniuriã: q̃ ali inimico fuerimus effecti In tertia aũt aut petemus auxiliũ uel cõſiliũ ſu per tali re ab ea perſona ad q̃ ſcribimus:aut ipſam cõſtituemus iudicẽ ſup in gratitudĩe inimici noſtri:quæ rẽdo ab ea reſpõſionẽ cõſolatiam ut talẽ inīu riã æquo aĩo ferre poſſimus:ſimulq̃ offeremus illi omnẽ opam noſtrã q̃ libentiſſime paratam. ¶ Propoſitio.

¶ Lamenteiur Appius apud Cæſarẽ:ꝙ a cicerone fuerit in iniuria affectus.

¶ Exemplum. ¶ Pats.

¶ Amor & beniuolẽtia ſingularis:qua in me afficeris.Cæſar amantiſſimæ: hoc potiſſimũ tpe:ad te:ut ſcribam me ĩpelit:pro aliqua cõſolatiõe captãda ĩ his potiſſimũ reb⁹ qb⁹ aduerſam mihi ſentio eẽ forunã.nam amici officiũ eẽ ſcio:ut tam in ꝓſperis q̃ aduerſis ſemp cõem iudicet eẽ caſum.Cũ igitur die bus iſtis a Cicerone graui fuerim cõtumelia affectus:ſtatui rẽ oẽm ad te ſcri bere.ut per litteras tuas hũc dolorẽ aliquantulũ leuare poſſis.Sis Cæſar cha riſſime.quantũ ſemp ſuperiorib⁹ tpibus elaborauerim: ut huic nebulõi nõ ſolũ honorẽ ſed ẽt utilitatẽ afferrem:cũ præcipue me faciente:ad præturã pri mũ:deinde cũ ſũmo ſuoꝝ ornamẽto ad cõſulatũ euectus fuerit.Sed neq̃ bo noꝝ iſtoꝝ memor ingratus hõ nec boni uiri officiũ ſectatus:eũ mihi eſſet cã ſoreñs in cõtrouerſia.coram ſenatu populo romano ut iniqtatẽ ſua oĩb⁹ a pi ret nõ ſolũ mihi opã ſuam negauit:q̃ ſolet oĩbus etiã ignoti ĩpartiri:ſed acri ter in me inuectus ẽ pro aduerſario meo dicẽs ita ut deducta rei perſuaſiõe: a cã penitus decederint.Hæc ego paſſus ſummi Ceſar:tanquã laborẽ meoꝝ pmia:quos ꝓ ingratiſſimo uiro iſto dieq̃ noctuq̃ ſuſcepi.Sed qa adhuc in ẽ aius ab iſta ſententia iniqua & iniuſta appellere:hæc ideo ad te ſcripſi:ut præ ter litterarum tuarum cõſolationẽ quam expecto ipſũ ẽt Ciceronẽ moneas ut ſi mihi operam ſuam præſtare nõ intendit:q̃uis id facere debitus ſit mi/ hi tamẽ nolite eſſe ĩpedimẽto :facile faciet ſi tibi id placere ſenſerit:cui me to tum trado & dedo.Vale. ¶ Lamentatoria pro re perdita.

¶ Lamentatoria epiſtola ꝓ re perdita eſt illa quæ ad aliquem amicũ ſcribiꝛ apud quã lamentari uolum⁹ uel de amiſſiõe ſubſtantiæ uel de amiſſõe ali/ cuius perſonæ quæ mortua ſit uel de ꝑditione honoris aut dignitatis cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶ Reugla.

¶Si lamẽtatoriã epiſtolã ꝓ re amiſſa ad aliquẽ amicũ ſcribere uoluerimus cui narrare itendimus uel amiſſionẽ ſubſtãtiæ aut dignitatis noſtræ ad hoc aut ab eo aliquod auxiliũ recipiamus uel ꝑditionẽ alicuiꝰ ꝑſonæ quæ fuerit extincta ut per litteras amici cõſolationẽ recipiamus: ipſã epiſtolã ſimiliter ĩ partes tres diuidemus. In quarũ prima beniuolẽtiam captabimus ab ea ꝑſona ad quã ſcribimus: declarãtes: q̃d ꝓp amorẽ beniuolentiã eius in nos uellimus ei narrare caſũ fortuna noſtræ ut poſſumꝰ ab ea uel auxiliũ: uel cõſolationẽ recipere. In ſecũda exponemꝰ aduerſitatẽ noſtrã quæ nobis acciderit: deducendo q̃tũ poſſumus rẽ ipſã in cõmiſerationẽ. In tertia uero & ultima: petemꝰ uel auxiliũ: uel cõſolationem rebus noſtris: dicẽtes nos multũ ſperare in ipſo amico: & rogantes: q̃d talis ſpes nõ decipiat nos ſimulq; offerẽtes eidẽ amico oẽm operã nr̃am libenter accõmodatã. ¶Propoſitio.

¶Lamentetur Cicero apud Seruiũ ſulpitium de morte Tullianæ filiæ ſuæ.

¶Exemplum. ¶P. rs.

¶Vellẽ ſerui cariſſime: ut in tã acerbo ac graui caſu: qui me diebus iſtis afflixit: ut ẽt inter ceteros amicos mihi affuiſſes: ſum enim certiſſimus: q̃d non ſolũ æque doluiſſes: ſed ẽt ĩ leuãdo dolore meo nõ modicũ ꝓfuiſſes. Quod quia locorũ ac tẽporũ interuallo ĩpediente: effeci non potuit: dabo tamẽ operam ut ſaltem per litteras illud tibi ſignificare poſſim: q̃d me diebus iſtis male habet: in eo amore atq; beniuolentia noſtra cõfides: quæ a teneris annis una cũ ætate creuit: quod ſortẽ iſtã meã. ut bonũ amicũ decet tibi iudicabis eẽ cõmunem. Scis ſerui amantiſſime: in hac reipublicæ noſtræ oppræſſiõe quot & quantis calamitatibus fuerimus affecti: ita ut ꝑ beatos illos exiſtimare ſolitiſſimꝰ. qui ſine aliquo magno malo: uitã cũ morte commutatere: ſed tamẽ in oĩbus his miſeris. unã tãtũ cõſolationẽ capiebã: q̃ mihi relicta erat: filiæ. ſ. meæ dulciſſimæ cõfabulationẽ: q̃ facile oẽs a me curas penitus amouebat: ſed nũc eo magis in lachrymis & luctꝰ tabeſco: quo crudelior in me tuti ĩuia mors: quæ tali me oblectatione priuauit: mortua eſt ſpes mea conſolatio mea: uita mea: in qua oẽs alios mœrores facile põebã: nec ſcio quam debeã in hoc miſerando caſu cõſolationẽ recipe: niſi ad te cõfugiã. q oĩum dolorum meoꝝ leuamẽ exiſtis. Hæc igiť ad te ſcribo nõ tantũ ut mecũ doleas: quod bonũ amicũ decet: ſed ut per lr̃as ſtudeas hũc dolorẽ meum ſi nõ penitus tollere. aliquantulũ ſaltẽ leuare. cũ præcipue hoc a te ſolũ expectem. q ẽt cæteras calamitates meas: tua ſoles ꝓrudentia remoueř: cui ego me totum trado & dedo. Vale.

¶Lamentatoria pro exilio.

¶Lamẽtatoria epiſtola ꝓ exilio ẽ illa q̃ ad aliquẽ amicũ ſcribitur: apud quẽ lamentari uolumus exilio nr̃o cuius epiſtolæ talis eſt. regula ¶Regula.

¶Si lamẽtatoriam epiſtolã ꝓ exilio ad aliquẽ amicũ ſcribeř uoluerimus. a quo ſperemꝰ cõſeq aut auxiliũ in reſtitutiõe noſtra: aut cõſiliũ uel cõſolatio

nē.ipſam epiſtolā ſimiliter in partes tres diuidemus. In quarū pria eodē mo do beniuolentiā captabim⁹ ab e ꝑſona ad quam ſcribimus: demōſtrantes qđ maxime cōfidam⁹ in amore ac bēiuolētia ſua: qđ oēm iſtā fortunam exi/ ſtimabit ſibi eſſe cōmunē. In ſecūda uero primū demōſtrabimus beneficia q̄ intullerimus in patriā: uel bonitatē noſtrā: ſine arrogātia ut ītelligat amicus nō nr̄a culpa ueniſſe in exiliū. Oſtēdemus deinde cui⁹ culpa factum ſit: uita le exiliū patiamur: deducēdo rē oēm ī aliquos aduerſarios quos in odiū co/ nabimur adducere: demōſtrātes eorū ingratitudinē & iniqtatē. Demū oſteñ demus: nos in iuſticia & æquitate cōfidere: qđ aliquādo etiā ī patria reſtitue mur: fracta nequitia aduerſariorū noſtrorū. In tertia autē & ultima petemus illud auxiliū: uel conſiliū: aut conſolationem: quam petere intendim⁹: cō mēdantes noſmetipſos ipſi amico ad quē ſcribimus: cui etiā nos & omnia bona noſtra q̄ libentiſſime offeremus.

℃ Lamētet̄ Cicero apud Lentulū de exilio ſuo qđ ꝑpter odiū Clodiū patit̄

℃ Exemplum. ℃ Pars.

℃ In oībus calamitatib⁹ meis ſemp ſolitus ſummi Lētulæ ad amicos meoſ cōfugere: quoꝝ uel opera uł cōſolatiōe ſubleuatus poſſim aliquantulum re ſpirare: Quod cū te nō amicū mihi ſolū exiſtimē: ſed ēt amiciſſimū q ſemper utranqꝫ fortūam meam tibi iudicaſti eē cōem: ſtatui p has ad te litteras quid mihi diebus iſtis euenerit: ſcribere, ut cōſilio & opa tua aditus & cōſolationē & remediū ēt in tantis malis inueniam. Scis Lentulæ chariſſime q̄tū ſemper ꝑ reipu. dignitate ſeruāda elaborauerī: ita ut ñ opes ſolū libēter expoſuerim ſed & ſanguinē ipſū.dū ei poſſē aliqd utilitatis afferre: nec minus ēt ab ea ſū adiutus: leuatus cōſeruatus. Sed maliuoloꝝ nequitia: q̄ nulū pōt bonū ſuſti nere me adeo impetuit: ut qcqd in rēpu. cōtulerim: illud totū unico die pdi/ derim. In ſurrexit in me Clodius uir iniqſſim⁹ q licet multa a me quōdā be neficia ſuſcepit: in gratitudine tñ cæcus meriturū oblit⁹ ut me penitus peſſū daret plurima eſt figmēta machinat⁹: quæ apud populū ꝑ cōtione deducēs illuſqꝫ deductis nefariis qbuſdā teſtib⁹ fidē faciēs me miſeꝝ atqꝫ inocentē cī/ uē ex patria pepulit: qđ me tāto dolore affecit: ut penit⁹ uitā mihi accerbā pu tē. Et ꝑfecto dolori ſuccūbi cogerer: niſi hæc una ſpes me ſolaretur. qa ſpero quādoqꝫ futurū. ut in fringat̄ maloꝝ iniqtas: & ego a tātis tādē malis emer/ gere poſſim Quod ut facil⁹ & citi⁹ eueniat. peto a te cōſiliū: auxiliū & opem: tu.n. potes mihi adeo opitulari. ut mihi nihil ſit ꝑterea regrēdū. cui ego oīa mea bona: domū familiā: neqꝫ imprimis ipſū cōmēdo trado & dedo. Vale.

℃ Conſolatorium genus. ℃ Capi. viii.

COnſolatorium genus eſt illud quod fit pro alicuius mali ſolami/ ne quod cum ab amico per litteras uel per nūcium intelleximuſ cupimus ipſum cōſolari. & hui⁹ generis ſpecies ſunt tres. Vna. ſ. pro iniuria: altera pro re perdita: tertia uero pro exilio.

¶ Conſolatoria.
¶ Pro iniuria. ¶ Pro exilio.
¶ Pro re perdita.

¶ Cóſolatoria.epiſtola pro iniuria ſuſcepta eſt illa q̄ ad aliqué amicú ſcribit
quam cõſulari nolum⁹ ꝓ iniuria:q̄ ab aliquo paſſus ſit deducentes ipſum in
uidetæ uel remedii ſpé & huius epiſtolæ talis é regula. ¶ Regula.

¶ Si cóſolatoriá epiſtolá ꝓ iniuria ſuſcepta ad aliqué amicú ſcribei uolueri
m⁹ qué cõſulari in tédim⁹:ꝓ ea iniuria q̄ fuerit ab aliquo affect⁹:ipſam in par
tes tres diuidemus In quarú prima q̄ ſolet a nobis epitaſis appelari declara
bim⁹ q̄cú nobis moleſtú fuerit itelexiſſe iniuriá illam:q̄ iſte amic⁹ noſter fue
rit grauat⁹ & ſimul declarabim⁹ amoré & beniuolétiam:q̄ illú afficiamur:ꝓ
pter q̄ ſim⁹ coacti:ad oém fortúam cóem exiſtimandam . In ſecúda uero q̄ a
nobis cataſtrophe dicitur demõſtrabimus ꝙ ꝓpter hoc non ſit dolédú:cú p̄
cipue ipſe fuerit offenſus ab hoie nulli⁹ p̄cii & in hoc loco beniuolétiam ca
ptabim⁹ a pſona aduerſarii:deducédo ipſú in odiú:& demõſtrando iniqtaté
ei⁹:& dicédo ꝙ huiuſcemodi uirorú iniuriæ nõ ſint exiſtimandæ qa de faci
li poſtea ſupant.& ſimul demõſtrabim⁹ i hoc loco quantú ſit ſpandú ꝙ fra
cta iſtius aduerſarii neqtia:tádé ipſe amicus ad qué ſcribius ſit priſtiná digni
taté cõſecuturus:In tertia aút & ultima: cõabimur ipſú amicú cõſolari ꝓmit
tétes ei:opam noſtram nūq̄ defuturam:dú ipſe poſſit i oém dignitaté ſuam
uendicere. ¶ Propoſitio.

¶ Cóſoletur appiú Cæſar:pro iniuria:qua fuit i ſenatu affectus a Cicerone
¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Accepi tuas lr̄as Appi cariſſie:q̄ ꝑfecto tantá meſtitiá attulere:quáta req
rebat amor ſingularis:& béiuolétia illa q̄ ab ineúte ætate in te affectus ſú.ex
his enim itellexi:q̄ negter fueris a Cicerone impeditus:ita ut in cauſa tua fo
réſi q̄ tibi erat cú aduerſario coram ſenatu agéda:cõtra oém iuſticiam & æq
tatem:uictoriam amiſſeris:qd̄ cú primú ſentirem.nõ poteram hoc mihi per
ſuadere qa ſemp intellexeram:te multa bñficia i Cicerõem cõtuliſſe:ex qui
bus ipſe tibi omniú iudicio debitus erat:unde nõ cadebat in alicui⁹ opinio
né:ut te offendere poſſet.Sed poſtq̄ eius iniqtatem ex tuis litteris pcepi:nõ
potui nõ ſúmopere dolere p̄ſertim tua cá cui⁹ ego exiſtimo oém mihi for
tunam eſſe cómunem.Cú aút conſidera eius:qui te offendit malignitatem
q̄ illi poti⁹ q̄ tibi:tádem & dedecoá & dáo futura eſt:nõ mediocrá i hoc dolo
re capio cõſolationá:ille.n. cú primú tanta i te cognit⁹ fuerit uſus i gratitudi
ne in oium oſpectu populorú erit fabula nota:tu aút ꝓ tua æqtate & iuſticia
q̄ diu opreſſa eá nõ poteſt:cú uictoria glorioſú triúphú acqres.Quá ut citius
cõſeq poſſis dabo primú operam ut i tuú ſi petero fauoré illú deducam ſin
min⁹ fiet nõ tibi opibus: ſtudio fauore:méte deniq; nuq̄ deero ut poſſis op
tatú tuú q̄ fœliciſſime cõſequi cui:me etiam ipſam to tum trado commédo

& dedo. Vale. ¶ Conſolatoria pro re perdita.

¶ Conſolatoria epiſtola pro re pdita ẽ illa quæ ad aliquẽ amicum ſcribitur: quẽ conſolari uolumus aut ꝑ amiſſione ſubſtãtiæ: aut ꝑ amiſſione alcui⁹ ꝑſonæ quæ mortua ſit: uel pro perditiõe dignitatis: cui⁹ epiſtolæ talis ẽ regula.

¶ Regula.

¶ Si cõſolatoriã epiſtolã ꝑ re perdita: ad aliquẽ amicũ ſcribere uoluerimus q uel ſubſtantiam ſuã miſerit: uel aliquã pſonã pdiderit quæ mortua ſit aut forte dignitatẽ ſuã propter maliuolorũ iuidiã amiſſerit. illã ſimiliter ĩtres ptes diuidemus. In quarũ prĩa quæ ſimiliter epiraſis appellatur declarabimus ꝗtum dolorẽ ppeſſi fuerimus: cũ talẽ fortunã uel caſũ ipſius amici itellexerimus: quẽ nium ꝗ priũ exiſtimauimus ꝑpter amorem & beniuolentiã qua ĩpum afficimur: & i hoc loco conabimur ipſũ dolorẽ augere quãtũ poſſum⁹. In ſecunda uero quæ ſimiliter cataſtrophæ eſt appellata: conuertemus omnẽ orationẽ noſtrã ad cõſolationem oſtẽdẽdo duas tres aut plures rõnes: pp q̃s ꝑbemus nõ eẽ dolẽdũ & ſic cõcludemus ipſũ amicũ debere oẽm mœſticiam relinquere & cõſolationẽ ex hac re capere. In tertia aũt & ultima conabimur deducere amicũ ad quẽ ſcribimus i aliquam ſpem q̧. ſ. oĩa iſta mala ſũt futura meliora: ſimulq; offeremus oẽm⁹ operã noſtrã ꝗ libẽtiſſime paratam: dum poſſimus ei eẽ conſpiationi & utilitati ¶ Propoſitio.

¶ Cõſolet⁹ Seruus ſulpicius Ciceronẽ qui luctu cõſtitutus eſt propter obitũ Tuliæ filiæ ſuæ. ¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ In genui ꝑtinus. M. Tulli & dolore affectus lachrimas cõtinere nequi: cũ primũ ex litteris tuis triſtẽ de obitu filiæ tuæ nũciũ accepi: cogit eni me amicitia noſtra: mutuaq; beniuolẽtia: quæ a tenellis annis cũ ætate creſcẽs: iã me edocuit amicorũ caſus cões exiſtimar. Iã. n cogitaciõe cõcipere mihi uideor: cuiuſmodi gladius pẽna uiſcera torqueat. qbus cogitatõib⁹ immaturæ amiſſæ filiæ deſiderũ cor laceret atq; uexet: unde efficiat: ut nihil tibi reliquũ ſit niſi ut lachrymis & luctu tabeſcas. Sed qa nõ ſemp mœrẽdũ ẽ ac dolore ſuccũbẽdũ pinde atq; nulla relicta ſit ratio: quæ moleſtiã ac merorẽ iſtũ leuare poſſit: nõ ſum alienũ arbitratus: ſi quid ad te ſcribere tentẽ quãdo coram loquẽdi nõ dat copia: ut te in tã acerbo luctu uerſantẽ. & predolore minus uiã rectam ꝑſpicẽtẽ & exhortari aliquantulũ queã. & eo unde aberratũ eſt reducam. Quid quæſo ẽ qđ tãtopere doleas: & mœrore afficiaris: filia tua mortua eſt: quia mortalis erat. ea: lege in initio ꝑcreata & genita: natura nanq; nata: natura quoq; extincta eſt. Nõ ergo mirũ tibi uideri debet: ſi qđ ſemel natũ ef floruit rurſũ id ipſũ defforuerit & inter mortuũ ſit. Dolorẽ itaq; tuũ mitiga. & bonis rationibus inixus aliena. oſtende te uirũ: explica prudẽtĩ tuã uirtute nũc opus ẽ: Sic intelligant hii qui te nõ uiderũt: te talẽ eſſe quẽ nos qui te nouimus prædicam⁹ Vidim⁹. n. aliquando ſecũdam te pulcherrime tuliſſe fortunam: fac quoq; intelligam⁹: aduerſam te quoq; æque ferre poſſe: ne ex um

nibus uirtutibus hæc una tibi de eſſe uideatus.Hæc ad te ſcripſi Marce Tuli: nō ꝙ his te egere exiſtimarē:noui.n.modeſtiā & prudētiā tuā.ſed feci cū officii mei grā:tū uero ut quāti te faciā:facile intelligere poſſes:cui ēt oēm operā meā offero.in omnibus uotis tuis q̄.libentiſſime paratam dū ubi & tuis prodeſſe poſſim.Vale.

¶Conſolatoria pro exilio.

¶Cōſolatoriā epiſtola ꝓ exilio eſt illa quæ ad aliquē amicū ſcribit̄.quem cōſolari uolumus pro exilio ſuo.in quo cōſtitutus ſit propter inimicorū maliuolentiam. Cuius epiſtolæ talis eſt regula.

¶Regula.

¶Si cōſolatoriā epiſtolā ꝓ exilio:ad aliquem amicū ſcribere uoluerimꝰ:quē cōſolari intēdimus pro exilio ſuo.in quo cōſtitutus ſit propter iniquitatē & odiū inimicorū ſuorū:illā ſiſt in tres partes diuidemꝰ.in quarū prima:q̄ ſimiliter epitaſis appellatur:declarabimꝰ q̄tū dolorē recepimus cū primū intellexerimus talē fortunā ipſius amici ad quē ſcribimus quā ſimiliter dicemꝰ exiſtimare nobis eē cōem ꝓpter amorē & beniuolētiam:q̄ in ipſum amicū ſumus affecti .In ſecūda uero captabimus primā beniuolentiam ab ea pſona: ad quam ſcribimꝰ laudantes ipſam ab omni ꝓbitate & uirtute:deinde captabimus beniuolentiam a pſona aduerſariorum:deducendo ipſos in odiū & declarando qualiter iſte amicus noſter:non propter ſuam culpam:ſed tn̄ pp inimicorum inuidiam ſit a ſua patria depulſus.In tertia aūt ipſum amicū deducemꝰ in ſpecie ꝙ ſit aliquando in patriam reſtituēdꝰ.& ad hoc pollicemur ei opam nr̄am minime defuturam:ſed cū oībus uiribus noſtris elaboraturos:ut poſſimus ei prodeſſe & utilitatem afferre.

¶Propoſitū.

¶Cōſoletur Ciceronem lentulus pro exilio ſuo:quod propter Clodii odium & maliuolentiam petitur.

¶Exemplum.

¶Nō poſſem tibi ꝑ litteras exponere Cicero:quātū doloris.q̄tūq; mœſtitiæ ſuſceperim:cū primum ex tuis litteris intellexi.te pp odium & maliuolētiā iniquiſſimi clodii ex dulciſſima patria pulſū fuiſſe.nō.n.ſolum inteſtino crucior dolorē ex hoc acerbiſſimo caſu tuo ſed uix me a lachrymis cōtineo:quotiens tn̄ eam cogitationē uenio:ut te illa potiſſimū patria extorem ſentiam: ꝓ qua etiā ꝓpriū ſanguinē ſæpiſſime exponere nō dubitaſti:qd meis amor facere cogit:quo in te maxime affectus ſum.Et profecto uix poſſe mœrorē iuſtum ſedare niſi prius innocentiam tuā excogitarē:q oībꝰ ſemp humanꝰ omnibꝰ benignꝰ:nullum unq̄ labore recuſaſti:quē tā ad publicam q̄ priuatā utilitatem ſpectare ſentires:ſed potꝰ ꝓ uirili tua ſemp iſudās.ut oībus ꝓdeſſes nihil unq̄ nō laudabile pegiſti:& tamē maliuoli nebulōis inuidia ad hāc calamitatē ſolū deueneris & nō tua culpa:q cum inter oēs ſceleſtos uiros ſceleſtiſſimus exiſtimet̄:q̄uis hoc nunc in te factioſe cōſecutus fuerit.nō tn̄ diu ſcelus ſuū poterit tueri.Euigilia igit̄ aliquantulū ab iſto tuo mœrore & ſpera hæc aliquando fore meliora:quæ futura eē breui quidem tēporis ſpacio co

gnoſces:ut in fracto impetu leuiſſimi hominis:tuam priſtinā dignitatē conſequeris.quod ut facilius obtineas ego tibi omnem operam meam.ſtudiū fauorē:mentē denicq; oēm polliceor:ut qđ tibi honori & uſui eē cognoſcā:ꝑ te exeq cōtendā. Vale. ¶Expoſitiuum genus. ¶Capi. ix.

EXpoſitiuū genus eſt illud quod fit:quotienſcūq; ad aliquem amicū noſtrū ſcribentes aliqđ exponere nolumus: qđ ipſum lateat: & huius generis ſpēs ſunt tres.Vna.ſ.teſtimonii:altera hiſtoriæ. tertia uero notiæ. ¶Expoſitiua.

¶Teſtimonii. ¶Hiſtoriæ. ¶Notitiæ.

¶Expoſitiua epiſtola teſtimōii eſt illa q̄ ad aliquē amicū ſcribitᷣ apud quē: uel in loco publico:uel priuato uolumus ſuper aliquo negocio teſtimoniū exponere.Cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si expoſitiuā epiſtolā teſtimōii ad aliquē amicū ſcribeř uoluerimꝰ:aut teſtimōio publico.aut priuato ſup aliq̄ cauſa redēdo: illā in ptes tres potiſſimū diuidemus.In quarū pria beniuolentia captabimꝰ a pſona noſtra declarantes qđ tam pp fauorem iuſticiæ & æquitatis:quā uolumus aliquo pacto opprimi pp ignorantiam ueritatis.q̄ etiam pp amorem & beniuolētiam q̄ afficimur in ipſum amicum ad quem ſcribimꝰ:aut ꝑ quo ſcribimꝰ:uolumꝰ declarare ueꝝ teſtimonium ſup ea re:ſuper quā fuerimꝰ reqſiti. In ſecūda uero breuiter dilucide & accōmodate explicamꝰ ipſum teſtimoniū nim:nihil aberādo ſi poſſumus a ueritate dicenda:ubi erunt loca magis faciētia ad fauorem amici noſtri:tunc in ipſi maxime pſiſtemꝰ:& pluſq̄ in aliis ad hoc ut amico ꝓdeſſe poſſumus.In tertia aūt & ultima dicemꝰ ea uera eſſe q̄ ſcripſerimus:ſimulq; in hoc loco offeremus oēm opam noſtrā.uł pſonæ publicæ uel priuatæ quæ hoc a nobis teſtimoniū petiuerit.dūmodo poſſimus ipſi rē gratā & utilem facere. ¶Propoſitio.

¶Exponat Cicero teſtimoniū apud cenſores cōtra Clodium:qđ die uiolatorū ſacrorum in urbe fuerit. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Reqſitꝰ a uobis iudices:qđ ſup ea cōtrouerſia ſentiā:q̄ iter digniſſimū matronaꝝ ordinē:& Appiū Cludium uerſatᷣ:de uiolatis bonæ deæ ſacris:an ne ipſe eo die ĩ ciuitate fuerit.quo ſacra dicunᷣ eſſe uiolata:an potꝰ abfuerit:licet hæc mea ſemp cōditio fuerit ut neminem unq̄ offendere uoluerim:ne tñ æquitas ipſa atq; iuſticia:quā ſemper amaui:& ꝓ q̄ etiam emori poſſū ueritatis abſcōſione ſedatᷣ:oīa uobis ueriſſima fatebor:quæ ad hmōi cauſæ dilucidationem attinere uidentur.petitis a me iudices:uobis ſignificem.fuerit ne nudius tertius in urbe Clodius:potiſſimum die Bōæ deæ ſacra uiolata eē ferunᷣ.Ego ut ueꝝ fatear:clodium uidi mane totū apdᷣ decemuiros agere demū ab octaua hora apud Pōpeum cœnaſſe.Poſtea uero p totū q̄ſi diē circa cæſaris ædes uagantē inſpexi:poſtrēo ad hoc noctis tertiā curſu rapido ſe domū cōferētem:q̄ uero ex cauſa illud nō auſim affirmare Hæc ſunt quæ a

nobis ueraci ſermone ꝓtulerim.nã potius uellẽ mortẽ oppetere q̃ ueritatẽ iuſticiãq; lædere.Si qd̃ p̃terea ẽ quod ex me uobis cognoſcatis gratiſſimũ fu turũ iubete.ecce me ad oĩa uota ueſtra q̃ libentiſſime paratum.Valete.

¶Expoſitiua hiſtoriæ.

¶Expoſitiua epiſtola hiſtoriæ ẽ illa q̃ ad aliquem amicũ ſcribitur.ꝓ admõi tionẽ alicuius rei geſtæ de qua uolumus ipſum certiorẽ reddere.cuiꝰ epiſto læ talis eſt regula.

¶Regula.

¶Si expoſitiuã epiſtolã hiſtoriæ ad aliquẽ amicũ ſcribere uoluerimꝰ.quem uolumus certeriorẽ reddere de aliq̃ re geſta & noua.illã ſimiliter ĩ tres p̃tes diuidemus in quarũ prĩa beniolẽtiã captabimus a pſona noſtra declarãtes q̃tũ ſimus inclinati ad ſcribẽdũ ipſi amico de rebꝰ nouis q̃ uel in rep.uel pri uata accidũt:cũ maxime intelligamꝰ ipſum eẽ pcupidũ harũ rerũ ĩtelligenda rũ:& p̃cipue cũ hoc ſit boni ciuis officiũ:ut uelit ſæpius admoneri de rebꝰ il lis q̃ in rep.uel ĩ ciuitate accidũt.In ſecũda uero breuiter dilucideq; narrabi mus rẽipſam de qua uolumus ipſũ amicũ reddere certiorẽ:aut ſi res illa ſit publica de pace uel bello aut de rebus ĩ ſenatu geſtis:aut ſit priuata de nego ciis ad alterũ nr̃m ptinẽtibus:uel de ſalute & euentu rerũ nr̃arũ ꝓut nobis ui debit̃ eẽ ſcribẽdũ circa nouitatẽ & uiciſſitudinẽ rerũ ac tẽporũ.i tertia autẽ di cemus hæc fuiſſe q̃ ad ipſũ amicũ ſcribẽda eẽ uidebant̃:& ĩ hoc loco offere mus eidẽ amico nõ p̃termittere laborẽ aliquẽ ĩ ſcribẽdo d̃ reliq̃s rebꝰ q̃ poſt hac eueniẽt dũmo poſſimus ipſi rẽ gratã facere.Cui ẽt offeremus operã no ſtram in omnibus accomodatam.

¶Propoſitio.

¶Exponat Antonius Bruto:bellũ in dictum pthis cui pfectus ſit deſignatꝰ Cicero.

¶Exemplum.

¶Pars.

¶Scio Brute clariſſime:q̃ cupidus ſis res iſtas ĩtelligẽdi:q; hac ĩ rep.nr̃a ge runt̃:cuius cũ optimũ mẽbrũ te eſſe cognoſcas non potes ab ipſa diu abeſſe qd̃ ſi fortaſſe ẽt tibi abeſſe cõtingat.nõ p̃ot cor tuũ aliquo pacto cõquieſcere niſi p amicorũ tuorũ lr̃as crebro certior fias de euis ſtatu:qd̃ cũ ego ſic eſſe in telligã ut tibi gratificarer:cui in p̃cipua q̃dã dilectione cõiũctus ſum : delibe raui id ad te ſcribere.quod potiſſimũ diebꝰ iſtis euenit.Dũ.n.in ſenatu pul cherrime ſtaremus:redditæ ſunt ex antiochia literæ quibꝰ ſignificabat̃ : par hos in agrũ cilicũ incurſionẽ feciſſe:oĩaq; indies peĩtꝰ deuaſtaſſe:quod cũ in tellexiſſet:ſenatus ſubito decreuit ut ſinguli ſnĩas rogarẽtur:eſſet ne bellũ p this inducendũ.an potiꝰ cũ eis pacem ineũda:q̃a nõ ſine magno reip.diſpẽ dio uidebat̃ illis poſſe obſiſti ſup:q̃ re cũ multæ uariæq; eẽnt patrũ ſnĩæ:tãdẽ deliberatũ ẽ ut parthis bellũ indiceret̃:eiq; rei q̃a nemo uidebat̃:nec ſapiẽtia grauior:nec fide maior:q tãtã poſſet ꝓuinciã ſuſtinere:Marcꝰ Cicero p̃fectus eſt.iãq; ei exercitus arma commeatus decretur.Vñ expectamꝰ infra paucoſ dies cupatorẽ ipſũ ex urbe ad expeditionẽ ſuã ꝓfecturũ.Tu ĩteri deos exora ut his faueãt inceptis quo reſpu.nr̃a:nõ ſolũ ſeruet̃:ſed ẽt mirifice augeatur

hæc ſunt quæ diebus iſtis hoc in ſenatu geſta ſunt de quibꝰ te putaui certio-
ré faciédū.Si quid preterea acciderit qd' ſit notatione dignū faciá te de oībꝰ
ſæpiſſimæ certioré:cui ét oém operá meá offero.in oíbꝰ tuis optatis q̃ liben-
tiſſime paratá.Vale. ¶Expoſitiua notitiæ.

¶Expoſitiua epiſtola notitiæ eſt illa quæ ad aliqué amicū ſcribitᷣ qué certio
ré reddere uolumus de cōditióe alicuius pſonæ:quam ipſe ſcire deſiderat:
cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si expoſitiuá epiſtolá notitiæ ad aliqué amicū ſcribere uoluerimꝰ: cui cu-
pimus dclarare cōditioné alicuꝰ pſonæ quá ipſe ſcire deſiderat illá ſimiliter
in tres ptes diuidemus.In quarū prima beniuolétiá captabimus ab ea pſōa
ad quá ſcribimꝰ:declarátes ꝙ ex quo ex lrīs eius intellexerimꝰ:ipſū ſcire deſi-
derare cōditioné talis uiri:fuerimꝰ uald diligétes in ea pquiréda:& ꝙ tandé
intellexerimꝰ oīa q̃cūq; circa negociū quid erát intelligéda.In ſecunda uero
breuiter & dilucide declarabimus ea quæ ſcribere intendimꝰ:aperientes p-
ticulariter oém cōditioné illius uiri uel ét illiꝰ rei:cuiꝰ ipſe amicus ad qué ſcri
bimus notitiá habere uoluerit.Quod ſi forte de nobis ipſis alicui notitiá da
re uoluerimꝰ:ꝑtermiſſa prima pte:capiamus beniuolentiá a nobis ipſis nos
excuſando.ſi aliqd de nobis dixerimꝰ:qd tamé dicemꝰ facere nō ex arrogá-
tia:ſed ſolū ut pſoná ignotá illi apiamꝰ q cá ſcire deſiderat:& tūc quáto mode
ſtius poterimꝰ cōditioné noſtrá narrabimus ut ab amico naſcamur.In ter-
tia aūt dicemus hæc fuiſſe q̃ de tali uiro uel tali re intelligere potuerimus &
ꝙ ſi alia pro ipſo amico facere poſſumus:parati ſumus ad oia eiꝰ optata.cui
ét offeremꝰ oém opam noſtá in oībꝰ libentiſſime paratam. ¶Propoſitio.

¶Exponat Cicero.Cæſari cōditionem appollini rhodii oratoris cuius ip-
ſe notitium habere cupit. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Nihil eſt tá arduū táq; difficilé í Cæſar qn illd libentiſſima frōte ſubiré:ut
tibi rem gratá facere quia ſic me cogit amor ſingularis & eximiꝰ quo i te affe
ctus ſum:ſicq; me cogūt maxima pclariſſimaq; bñficia tua: quibus : & antea
ſemp me cumulaſti & in dies cumulare nō deſinis.Petis a me ut omni dili
gentia exploratá apollōii rhodii cōditiōem ad te ſcribá:feci id ſedulo teq; d
his q̃ ſcire cupis certioré reddo.Eſt.n.is appollōius quem tu ſcire deſideras
uir omniū iudicio ſingularis q nō tantū in oratoria facultate:quá ipſe máiſe
ſtiſſime pfitentᷣ:ſed etiá in philoſophia nō mediocre ſibi nomen cōparauit.
ex rhodo nāq; cū pximis diebꝰ iſtis í hoc athenieſe gymnaſiū cōmigrauerit
neminé qa repiuit.q rhetorica iſtituta diligenter enodaret a philoſophia ad
iſtá pedeſtrem orōnem ſe cōuertit in q̃ táta pfecto ſtudétibꝰ utilitaté adiecit
ut uidere facile uidear.iterū paladé ex cerebro iouis natá:i hac urbé deſcédiſ
ſe.Plura d hoc hoie ad te ſcribere poſſem:ſed ex aliis ét plura itelligere pote
ris.Hoc unū addo qd ſi talé oratoré i urbé euocaueris.nō puate ſolū:ſed pu-
blicæ ét utilitati nō parū cōſules.Si qdé pterea qd me tibi obſeq cupis:iubeas

ecce me ad omnia penitus uota tua libentiſſime paratum. Vale.

¶ Gratulatorium genus. ¶ Capi. x.

G Ratulatorium genus ē illud quod fit quotienſcūque ad aliquem amicum noſtrū ſcribentes uolumus illi gratulari pro aliquo ſuo bono cōſecuto. & huius generis ſpecies ſunt duæ. una pro fortu na: altera uero pro ſalute. ¶ Gratulatoria.

¶ Pro fortuna. ¶ Pro ſalute.

¶ Gratulatoria epiſtola ꝓ fortuna eſt illa q̄ ad aliquē amicū ſcribitur cui uolumus gratulari: pro aliqua dignitate uel ꝓſperitate conſecuta: cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶ Regula.

¶ Si gratulatoriā epiſtolā ꝓ fortūa ad aliquē amicū ſcribere uoluerimus: cui uolumus congratulari: uel pro aliqua dignitate cōſecuta: uel ꝓ aliquo gaudio ſeu lætitia: quā ipſe ꝓſpera fortuna fuerit aſſecutus: illam in tres partes diuidemus. In quarū prima beniuolētiā captabimus ab ea perſona ad quam ſcribimus: ipſā ſūmopere laudātes & oſtēdētes qđ meritis & uirtute ſua fuerit cōſecuta talē dignitatē: uel ꝓſperitatē. In ſecūda uero demōſtrabimus quātū hoc nobis fuerit gratū: bēiuolentiā captantes a pſona noſtra: & declarātes ꝓpter amorē & bēiuolētiam: q̄ in talē pſonam afficimur: nos fortūam iſtam ꝓpriā exiſtimare. In tertia aūt deū rogabim⁹. ut hæc dignitas ſeu fœlicitas ſit illi ppetuæ laudi ac utilitati futura: ſimulq; in hoc loco offerem⁹ illi oēm operā noſtrā q̄ libētiſſime accōmodatam dūmodo poſſim⁹: circa hanc dignitatē ſuam ei aliquid utilitatis afferre. Propoſitio.

¶ Congratulet̃ curioni Cicero. pro tribunitia poteſtate quam merito cōſecutus eſt. ¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Neſcio: mihi poti⁹ an tibi gratuler Curio & tribunitia iſta ptāte tua quam nup uirtutib⁹ tuis pclariſſimiſq; morū inſtitutis cōparaſti. tibi. n. non mediocre uideo gloriam acceſſiſſe: cui tātū honoris gaudiū: iuuēili plerū hac i ætate tua aſcēdei licuit: ut nō min⁹ oīm de te opinionē ſupaueris q̄ æqueris nec id qdē imerito tantā nāq; tibi apd' oēs exiſtimatiōnem cōcitaſti: ut la⁹ tua nō obſcuro nec uario ſermōe: ſed & clariſſima & una oīum uoce ꝓdicet̃. Mihi aūt nō paꝝ decoris & ornamēti adiūxidi cui tali ſtāmate decoratū liceat amicū hēe. q & ſuo ſplēdore hanc nō ſolū amicitiā illuſtrare poſſit: ueꝝ ei maxio ſit futur⁹ emolūento. Tibi igit̃ tuæ uirtuti gratulor: ꝓ hac dignitate tua tam optia q̄ bñmerita: q̄ licet nūq̄ ambitioſe q̄ſiu eris: utriuſq; tñ uirtutis tuæ ſplādore ſemp ꝓmeteri ſtuduiſti: mihi uero gaudeo cui tantū laudis acceſſerit: nec id qdā iniuria. oīa. n. ſūt amicoꝝ. ut aūt cōia. quoꝝ ēt animi adeo dicunt̃ eſſe cōiuncti: un⁹ idemq; ſpūs duo corpora regat. ac idem ſit in duobus ſenſus eademq; uolūtas. Dii quoq; te fauſtū felicemq; cōſeruent quoꝝ arbitrio oīa gubernant̃: ac ad meliora ſemp digioraq;: ut meritus es: te ꝓueant ut & tibi & tuis gloriam īmortalē acqras & reipāu. tand bonis hac honeſtus ci

uis euadas:quam cum diu fœliciſſime gubernaueris:in eius tandē ſinu ſu ſtiſſime quieſcas. ¶Gratulatoria pro ſalute.

¶Gratulatoria epiſtola pro ſalute ē illa q̄ ad aliquē amicū ſcribitur.cui uolu mus gratularia.aut pro ſalute.poſt ægritudinē cōſecuta:aut quia ex aliquo loco ſaluus redierit cuius epiſtolæ talis eſt ragula. ¶Regula.

¶Si gratulatori⁹ epiſtolā ꝑ ſalute ad aliquē amicū ſcribere uoluerim⁹ illā ſi militer in ptes tres diuidem⁹.In quaꝝ prima bēiuolētiā captabim⁹ a pſona nia declarantes.q̄tū prius de amici ægritudine doluerimus:uel de ei⁹ ſalu te dubii fuerimus: ſi a uobis fuerit ſperatus. In ſecūda uero declarabimus q̄ to gaudio affecti fuerimus:cū de ei⁹ ſalute uel īcolumi reuerſiōe intellexeri mus.& tūc ei de tali ſolute cōgratulabimur.deū rogantes q̄d hanc pri⁹ inco lumitatē ſuā diu ſeruet.deinde ipſū deinceps ab omni malo tueat̄.in tertia aūt offeremus eidē amico omnem operam noſtrā:ut in allis fieri cōſueuit.

¶Propſitio.

¶Cōgratuletur Euſtachius Andronico ꝑ ſalutis ſuæ priſtinæ inſtauratiōe.

¶Exemplum. ¶Pars.

¶Quanto dolore affectus fuerim dieb⁹ iſtis euſtachi chariſſime cū primū ex amicorū meorū lr̄is intellexiſſē.te in grauē quēpiā morbū incidiſſe.ꝑ lit teras q̄dē tibi ſignificare nō poſſem.Exiſtimaui ꝑfecto hanc mihi egritudi nē tuam eſſe cōem.pro eo amore ac beniuolētia qua in te ſummopere effe ctus ſum:Sed q̄to maior fuit exacta mœſtitia.tanto maior nūc lætitia ſucceſ ſit:cū in tellexerī te iā dei optimi bōitate iuuante in priſtinā ſalutē fuiſſe reſti tutū Gratulor igitur tibi prius ꝑ iſta incolumitate tua īſtaurata: deūq; exoro. ut diu te ſaluum ſeruet atq; ſuperſtitem:ut nos omnes amici tui cupimus & poptamus.q tuo amore adeo deuicti ſumus:ut nunq̄ poſſim⁹ ab eo auelli. Nos.quoq; ſcias:diuina fauente pietate ſaluos omnes eē atq; incolumes.& omnibus notis tuis.q̄ libentiſſime paratos:dum tibi poſſimus eſſe & hono ri & utilitati quam maxime.Vale.

¶Exhortatiuum genus. ¶Capit. xi.

EXhortatiuū genus eſt illud quod fit:quotienſcunq; perſo nam aliquam ad aliq̄d peragendum uolumus cohortari.& huius generis ſpecies ſunt duæ.Vna ſcilicet ad læticiam: al tera uero ad dolorem. ¶Exhortatoria.

¶Ad dolorem. ¶A letitiam.

¶Exhortatiua epiſtola ad læticiā eſt illa quæ ſcribit̄ ad amicū.quē exhortari uolum⁹ ad aliq̄d peragādū:quod illi in gaudiā honorem & utilitatem futu rum ſit.Cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si exhortatiuam epiſtolā ad leticiā ad aliquem amicū ſcribe͛ uoluerim⁹ quē cohortari uolumus:uł ad uirtutes capeſcendas:uł ad gaudiū per aliq̄ re ſuſcipiendū ſiue ad aliq̄d aliud pagendū q̄ ei⁹ utilitatē redundet:illā i ptes

q̄nqꝫ diuidemꝰ.In quarū prima beniuolētiam capitabimꝰ ab ipa re:declaran tes:q̄tū ipſi amico ad quē ſcribimꝰ:ſit futura utilis res ipſa:ad q̄ ipſum exhor tari ſtudemꝰ.In ſecūda uero beniuolētia ſimiliter capiamus a re ipa:laudan tes ipam ab honeſtate & iuſticia:& demōſtrātes ipam æq̄ſſimā eē:quocūqꝫ ꝓ batiſſimo uiro digna: ad hoc ut ipſe amicus facilius incitetur. ad id faciēdū: ad qd̓ ipſum cohortamur: ſi ſenſerit aliqd inde ſibi honoris ꝓfecturū.In ter tia aūt demōſtrabimꝰ rē ipam eē poſſibilem & facilem ad peragādū.qa natu raliter quanto res eſt facilior:tanto libentiꝰ a nobis ſuſcipit:cū natura noſtra a labore procliuis ſit ad libidem & uoluptatem.In q̄rta uero oſtendemꝰ hu iuſcemodi rei neceſſitatem:dicātes:ꝙ neceſſario amicū ipſū oporteat tale qd̓ pageret ne forret in aliquod damnū uľ dedecꝰ incideret:in ultima deniqꝫ ꝓ ponemꝰ qd uolumꝰ ipſū amicū facere:dantes ei modū rem ipam pagēdi:& hæc ꝓpoſitio appellat:quæ tamen inter cæteras partes eſt ponenda ubi ma gis ad propoſitum facere uideatur. ¶Propoſitio.

¶Exhortetur Fabiꝰ Papyrium prætextatū ingenuum adoleſcentem:ad uir tutes capeſcendas. ¶Examplum. ¶Pars.

¶Nihil unq̄ fuit papyri cariſſime:qd̓ tā publicis q̄ priuatis rebus maiori un q̄ emolumento fuiſſe legamꝰ:q̄ ea potiſſimū uirtus q̄ nō ſolū priuata domos uerū & publica quoqꝫ imperia regere gubernare:atqꝫ imprimis augere ſoli ta ē:hinc & athenienſes doctiſſimos uiros rē ſuā publicam merito inter cæte ras pſtantiſſimā reddidiſſe cōperimus.Nec minus quidē clariſſimoꝝ uiroꝝ prudētia.ſapientiſſimoqꝫ cōſilio romanā ſcimus rēpu.cōſeruatā atqꝫ mirifice ãplificatē.præterea eiuſdē uirtutis ſplēdorē:quo qſqꝫ potiſſimū ei familiaris nō minimū quidē honeſtatus.eſt.n.tāta uirtutis gratia tāta gloria & auctori tas:ut facile ex ignobili quēqꝫ nobilē ex mortali i mortalē reddere poſſit.Ad hanc igitur uirtutis laudē:pro ſingulari in te beniuolētia mea his meis litte ris te incitare diſpoſui:nō ꝙ ad illā te tua ſpōte ſatis incitatū eſſe diffidam ſed ut amorem in te meū apud teſtifiactū relinq̄.Nec ꝓfecto tibi ad uirtutem ca peſſēdā difficilis additus patet.hāc enī tibi facillime cōparabis ſi hoc ſtatue ris quarū laudū gloriā adamaris:quibus artibus he laudes cōparētur:in his potiſſimū eē laborādū.Hæc uides quāto tibi hac maxime tēpeſtate neceſſa ria ſint:cū cadēti reip.tali ſit opus defenſore:qui omni uirtute uel ſtatus.eam in priſtinum ſtatum ueteremqꝫ libertatem merito ſic uendicaturus.Vale.

¶Exhortatiua ad dolorem.

¶Exhortatiua epiſtola ad dolorē eſt illa quæ ſcribitur ad aliquē amicū.quē exhortari uolumus ad lachrymas & meroēr:pro aliqua fortuna aduerſa:uľ publica:uel priuata.& huius epiſtolæ talis regula. ¶Regula.

¶Si exhortatiuā epiſtolā ad dolorē ad aliquē amicū ſcribeř uoluerimꝰ:quē ad lachrymas uel luctū icitař uolumus ꝓ aliquo caſo aduerſo q nobis uľ ami cis priuate acciderit uľ in publicæ ēt euenerit illā ĩ ptes q̄ttuor diuidemꝰ In q̄

rum prima beniuolentiã captabim⁹ ab ipſa re demõſtrãtes quãtũ ſit iuſtũ &
honeſtũ aut ꝑ amicorũ aduerſitatibus: aut pro rep. cõmoditatibus dolere. cũ
præcipue huiuſcemodi calamitates debeamus cõmũes exiſtimare. In ſecũ
da uero narrabimus caſum ipſum: ꝓpter quẽ uolumus ipſum amicũ ad do
lorẽ cõmouere. In tertia aũt: cũ uerbis accõmodatis: exhortabimur ipſum ad
dolorẽ pro tali re ſuſcipiendũ. In q̃rta uero & ultima demõſtrabimus q̃tũ ſit
neceſſariũ in huiuſcemodi calamitatib⁹ dolere: ut poſt dolorẽ ſuccedat cogi
tatio & cura cõſulẽdi ipſis rebus afflictis ꝓmittentes. etiã nos operã noſtram
in oĩbus fore paratã dũmodo poſſimus aliquid prodeſſe. ¶ Propoſſitio.

¶ Exhortet̃ plancũ Cicero: ad dolorẽ capiẽdũ pro reip. romanæ oppreſſiõe.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Cũ iure tã diuino q̃ humão cogente: poſt piẽtiſſimũ In deos obſequiũ: qc
qd in nobis ẽ. illud totũ patriæ reiq; publicæ debeatur: pro cuius nõ ſolũ pro
ſperitatibus lætari: Incõmoditatibuſq; lugere debem⁹. ſed ꝑ q̃ etiã ſanguinẽ
effundere: ſi opus eſt debitis ſumus: nõ ſum ab officio boni ciu⁹ alienũ arbi
tratus. ſi expoſitis calamitatibus noſtris. te ad nobiſcũ lachrymãdũ incitaue
ro. Scias plance chariſſime priſtinã illã dignitatẽ & auctoritatẽ noſtrã: q̃ miri
fice hoc in ſenatu pollebamus. Ceſaris nũc iniquitate penitus eſſe ſublatã: q
monarchiam imperii cõſecutus: nõ ſolũ patres ab urbe propulit: ſed nec ali
cui uiro bono liberum amplius nomen reliquit. Quis igitur eſt tã fereus ci
uis: qui ſe a lachrymis continere poſſit: amiſſa nanque dignitate noſtra qd
reliquum nobis eſt niſi ut ĩ luctu & ſqualore iaceamus: flemus. ploram⁹ ulu
lamus tota die teq; lachrymarũ iſtarũ etiã uolumus ſociũ habere neceſſe. n.
eſt ut gemitus augeant̃ lachrymæ excreſcant: ploratus crebrior fiat hæc enĩ
fortaſſis animorũ q̃dam irritamenta fuerint quæ diu iniuriã iſtam pati ne
quient. Quod ſi quis ad hanc laudabilem prouinciam animum adiecerit: nõ
recuſo laborem ſed potius ad omne capitis periculum ſubeundum: omnẽ
operam meam: uitam deniq; ipſam libentiſſime paratam uoueo. Vale.

¶ Diſſuaſiuũ genus. ¶ Capi. xii.

DIſſuaſiuũ gen⁹ eſt ilud quo fit quotiẽſcũq; ad aliquem ami
cũ ſcribimus: quẽ ſi uiderimus inclinatum ad aliquid per
agendũ: ab eo uolum⁹ deducere: & huius generis ſpecie ſi
militer ſunt duæ. una ſcilicet a lætitia. altera uero a dolor̃.

¶ Diſſuaſiua.

¶ A lætitia. ¶ A dolore.

¶ Diſſuaſiua epiſtola a lætitia eſt illa: quæ ſcribitur ad aliquem amicũ. quẽ
ſi uiderim⁹ inclinatum ad aliquod reprehẽſibile gaudium ipſum ab eo co
nabim⁹ retrahere: & huius epiſtolæ talis eſt regula. ¶ Regula.

¶ Si diſſuaſiuã epiſtolã lætitia ad aliquẽ amicũ ſcriber̃ uoluerim⁹: cui diſſua
dere intẽdim⁹: ne ĩ aliquã ĩdebitam lætitiã ꝓrũpat. uel ad aliqd faciendũ pro

peret:quod ipſe ſibi bonū futurū exiſtimet.illā ſimiliter in partes quīque di uidemus.in quarū prima oſtēdemus rei ipſius inutilitatē ſi fecerit:eā & omnibus mediis demōſtrare cōabimur ipſam omnino eſſe damnoſam.in ſecunda uero aperiemus rem ipſam eſſe penit⁹ iniuſtam & inhōeſtam:& minime uiro bono condecentem:ita ut per hæc media ipſum amicū noſtꝶ inducamus ad hoc ut rem ipſam exiſtimet nulo pacto eſſe faciēdam.in tertia aūt ꝓpōemus quo pacto ſit ab ipſo amico pagēdū:ut tali re faciēda deſiſtat & ſimul rei ipſi⁹ modū aperiem⁹:quo debeat in ipſa re ꝓcedere.in q̄rta uero demōſtrabimus quātū ſit ipſi amico facile:a tali re facienda deſiſtere:ita ut ꝑ hāc facilitatē citius inducatur ad ꝑſuaſionē.in q̄nta uero & ultima declarabimus neceſſitatē ipſā:ꝓpter q̄ ſit coactus a tali lætitia d̄ſiſtere:ſimulq̄ ipſii amico offeremus oēm opam noſtram:ſi uoluerit perſuaſiōib⁹ noſtris morem genere. ❡Propoſitio.

❡Diſſuadeat curioni Cicero in lætitiā ꝓrūpere.quia cæſar mōarchiam obtinuerit imperii. ❡Exemplum. ❡Pars.

❡Inueterata fuit digniſſimaq̄ uniuſcuiuſq̄ philoſophantis opinio: curio chariſſimæ:nihil uiro bono inutili us eē nihilue dēhoſius:q̄ d̄ ſuæ reip.opp̄ſſiōe gaudere ꝑ cuius cōſeruatiōe q̄nto quis maiorē laudē ac gloriā cōſequitur.tāto maiore.nota dignus efficit̄ q̄ in eā aliq̄d attētare ſtuduerit. Adde ꝓterea q̄d nihil unq̄ uiro bono in honeſtius nihilue turpius exiſtimari pōt q̄ ſ reip.ſuæ caſibus lætitiam ꝑferre.ꝑ q̄ ſi quis etiam pulcħrrimū ſanguinem expoſuerit:nō modicā ſibi gloriā & laudē cōparabit.cū igit̄ intelligam te ꝑ cæſaris uictoria tantū gaudii ſuſcepiſſe:ut uix te ab eius publica oſtentatione cōtinere poſſis:dolui certe.te in tantū dilapſū fuiſſe facinus ut etiam in malis tuæ patriæ gaudere poſſis.Proinde te hortor ut ab iſta lætitia uana & turpi deſiſtere uelis.Facile.n.tibi eſt oēm lætitiā iſtam in lachrymas uertere.cū ꝑcipue optimus ſemp ciuis fueris exiſtimatus:cuius officiū eſt.illam pulcħrrimam mortē ducere q̄ ꝑ patria ſuſcipit̄. Adde etiam q̄d in tantis totq̄ reip. ꝑturbatiōibus:tibi neceſſe eſt:nō ſolū ab hac animi hilaritate diſcedere ſed & ꝑpetuas lachrymas piclitanti patriæ cōdōare. Vides.n.quanta etiam tibi ſint mala in hac publica calamitate patienda:niſi corde & animo ingemiſcens.cadentibus rebus mature conſuletis.quod ut facias te rogo:& ad id peragendum omnem tibi operam meam paratam deuoueo.Vale.

❡Diſſuaſiua a dolore.

❡Diſſuaſiua epiſtola a dolore eſt illa q̄ ad aliquē amicū ſcribit̄:quē ſi uiderimus inclinatū ad aliquem repræhēſibilē dolorē:uel minine laudabilē:ipſū ab eo deducere conabimur:& huius epiſtolæ talis eſt regula. ❡Regula.

❡Si diſſuiſiuā epiſtolā a dolore ad aliquē amicū ſcribere uoluerim⁹: cui diſſuadere intēdim⁹ ne ꝓpter ad aliquē cām in mœrorē deducat̄:quē ipſe : forte incōſiderate ſuſcipit.illā ſimiliter in ꝑtes q̄nque diuidemus.In quaꝝ ꝑria

declarabimus quantũ ſit in utile uel dannoſã ipſi amico noſtro in tali caſu
dolorem oſtendere.cũ precipue hoc nõ ſit uiri ſapientis officium ut in rebꝰ
aduerſis dolei debeat.in ſecunda uero demonſtrabimus ipſi amico nõ eſſe
honeſtũ uel laudabile.ſi propter ipſam rem doleat:& hic ſi uoluerimus ali-
quam rationẽ adducemus propter quam ꝓbemꝰ turpe eſſe ipſi amico nr̄o
ſi in dolore diutius moretur.intertia autem conabimur omnibus medis q
bus nobis poſſibile fuerit.ipſũ amicũ a tali dolore deducere & in gaudiũ po
tius & cõſolationẽ inducere.ĩ quarta uero demõſtrabimus hoc facile eſſe ſi
uoluerit amicus ad lætitiã ſe uertere.& ab ipſo dolore:diſcedat.in quinta ue
ro & ultima oſtẽdemus quantũ ſit ipſi amico ad quẽ ſcribimus neceſſariũ ut
a tali mœſtitia pẽitus diſcedat.adducẽdo aliquam rationem quæ uideatur
ad propoſitũ facere.nam epiſtola iſta eſt quaſi ſimilis epiſtolæ cõſolatoriæ
de qua ſuperius mentiõem fecimus.& ſimul etiã in hoc loco:ſi nobis uide
bitur.offeremus ipſi amico omnem operam noſtram dum poſſimus ipſũ a
tali mœſticia uel dolore remouere:& in aliquod gaudiũ deducere.

¶Propoſitio.

¶Diſſuadeat Marco Antonius Brutus.in luctu tabeſcerẽ propter iulii Cæſa
ris in tertium. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Hoc eſt officium optimi cuiuſque ciues Marce Antonii chariſſime:ut nõ
ſolũ rempublicam ſuam & bonum commũe diligat:ſed illud etiam pro ui
rili ſua querere.& quæſitũ mirifice cõſeruare conetur.pro quo tutãdo etiam
ſi opus fuerit ꝗ libentiſſime ſanguinem ipſum offendere cupiat quod q face
re neglexerit:uel acriter puniri debeat:& a ſenatu alienus cenſeri:Nõ enim
laudabile eſt: immo turpiſſimũ & deteſtandũ facinus pro priuato bono pu
blicũ & commune ſpernere.ac ſpernendo deſtruere.immo & qui hoc face
præſumpſerit.pœnas luere decet & nullum morte ſua amicis luctũ relinꝗ
re.Cum igitur propter.cæſaris internitionem uideam te in mærorẽ & luctu
cõſtitutum nõ poſſum nõ ſummopere minari.cum ꝑſertim re ſemper bo
num ꝓbatiſſumque ciuem cognouerim qui nõ ſolũ de republica tua ſem-
per benemereri ſtuduiſti.ſed omnes in eam crudeliſſime delinquentes tã-
to perſecutus es odio:ut tanq̃ ĩ matrem tuam ſæuientes fuiſſent.eos ſic tibi
inimicos exiſtimaueris:Recipue igitur priorem animũ tuũ in patriam.& ꝓ
nequiſſimi tyranni necænoli tanto pere cõmoueri.q nullã uiris boniſliber
tatem relinquens.pulcherrimã reipublicæ faciem in turpiſſimam cõuerte
rat.Facile nanq̃ eſt tibi uiro prudentiſſimo a dolore & luctu ad lætitiã po-
tius & conſolationem animum deducere.cum precipue uideas tali occupa
tore extincto:priſtinam iam ſibi libertatẽ ipſam recuperaſſe.Cogita præte-
rea quantum tibi hoc preſertim tempore neceſſariũ ſit:ut relicto mœrore
ſæreniſſimam patriæ tuæ faciem oſtendas:quæ tuis ſubſidiis fulta:poſſit ali
quando eãtantis calamitatibus reſpirare quod ut faciliꝰ facere poſſis:dabi

mus operam omnes nos amici tui:ut in rebus oibus noſtra officia ſint tibi libentiſſime parata.Vale.

¶Inuectiuum genus. ¶Capi.xiii.

INuectiuum genꝰ eſt illud quod fit quotieſcūq; pſonā aliquā uel amicā uel inimicam rephendere uolumꝰ:pro aliquo crimine ſceleris uel ignorātiæ.& huius generis ſpecies ſūt duæ Vna ſcilicet criminis.altera uero cōtētionis.

¶Inuectiua.

¶Criminis. ¶Contentionis.

¶Inuectiua epiſtola criminis eſt illa:quæ ad aliquā pſonā ſcribitur:aut amicā aut inimicā:q̄ pro aliquo ſcelere uel flagitio:ſiue remiſſe:ſiue excādeſcenter uolumus accuſare.cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si inuectiuam epiſtolā criminis ad aliquam pſonā ſcribeř uoluerimꝰ.primo ſcire debemus ꝙ ſi pſona ipſa ad q̄ ſcribimus:eſt nobis amica: remiſſa iuectione utēdū erit.& prius uerbis aſperis accuſandū.deinde in bōa uerba deſinēdū.Si uero inimica fuerit pſona:tūc in tres potiſſimum partes ipſam epiſtolam diuidemus.In quarū prima beniuolētiam captabimꝰ a pſona nr̄a declarantes ꝙ ad tale inuectionē nō uoluntarie:ſed coacte ſimus impulſi & ꝙ ſepænumero a tali inimico laceſſiti:ad ultimū uſq; ppeſſi ſumus ſed nūc amplius pati nō poſſimus:cū præcipue ipſius pſonæ uitia in alicuiꝰ damnū uerterētur ſi nō eſſēt accuſata & caſtigata.In ſecūdam uero rē ipſā repræhendendam adducemꝰ:ſimulq; rationes omnes:quæ ipſi inuectioni iudebunť accōmodatæ.In tertia uero.ſi amica erit nobis pſona:benignum aliquē ſermonē cōuertemur.ipſam monētes.ut a tali facinore deſiſtat:quod ſi fecerit omnē ei operam nr̄am offeremꝰ:q̄ libētiſſime paratā.Si uero inimica erit pſona:beniuolētiam iterū a noſtra pſona cōſtituemꝰ:dicētes: nos amplꝰ nolle in ipſum inimicū inuehi ne potius ꝓpter odiū id feciſſe uideamur:q̄ ueritatē:ſed ꝙ in aliud tēpus cæteram uolumꝰ dicēda reſeruare. ¶Propoſitio.

¶Inuehatur Cicero in Luciū catilinam.qui ī patriam rēpu. cōiurare parat.

¶Exemplum. ¶Pars.

¶Nihil ē Luci catilina qđ ne magis hac tēpeſtate ſollicitet & tolerabili pene dolore cōficiat:q̄ qđ & multorū ſermonibus & litteris itellexi:te ſcilicet ī patriam tuam:ꝓ cuiꝰ deberes libertate libēter uitā offūdeř cōiurationē parare qđ pfecto inter cetera uitia ſceleſtaq; facinora tanto deteſtabilius ē quanto bonū cōmune priuato melius nobiliuſq; cenſetur.Vnde niſi me amor ſūmus.quo in te afficior:mutuaq; beniuolētia noſtra impelleret.potius mihi tacendū q̄ ad te ſcribendū exiſtimarē.uolui tamen hæc pauca ad te mittere. ut quid nam potiſſimū hac in re ſenſerim apud te teſtatū relinquerē. Quis furore:quæ inſaniā quæ ue potius demētia te ad tantū ſcelꝰ peragendum re mouere poteſt:Tunc patriæ filius:uel eius mēbrū ſceleſtas audebis in matrē

uel potius corpus tuū manus īferre:lugentesq; pueros.lachrymātes matronas:luctuoſus ciues:lugubrē ſenatū:deſtructa remp.deorūq; ꝓfanata poteris cerni tēpla:& qbus q̄ſo oculis iſta cōſpicies:Sed regiā īquies ī dignitatem quæro:dominatum cōcupiſco.Et quæ per deum immortalē poteſt eē dignitas:tali merito nomine decoranda quis dominat⁹ honeſtus.q reipu. lachrymis:bonorumq; ciuium de populatione paretur.ille quidem iudico meo ē honor exiſtimād⁹:illa merito dignitas appellanda:quæ in rem.collatis meritis acquiritur. Nihil ē enim.quod maioris fructus gloriæq; eſſe poſſit:nec quicq̄ ex oībus rebus humanis ē preclarius atque præſtantius quā de repu. benemeriti.Tu autem reipu.opppræſſione immortalē tibi laudē parare ſperas:falleris.mihi crede.c teſtina:ac lōge deciperis.Vide ne dum tibi immortalitatem quæris uitam amittas:atq; exiguā hanc exiſtimationem quam tibi olim concitaſti:fediſſ mo nomine deturpes ac de honeſtes.Repelle igiť a te in clæmentiſſimam uel potius nefariam mētem iſtam.ac reipu.icūbas. quæ teq; tuoſq; dignis ac præcioſis quidē poſſit munerib⁹ dignitatibuſq; exornare ut omnibus gratus:oībuſque iucundus exiſtens:in dulciſſimæ tādē patriæ ſinu ſuſceptus:diu fauſtus:fœlixq; uiuere poſſis quod ſi facere uolueris:ut ſpero & opto.omnem tibi operam meam offero:in oībus tuis optatis q̄ libentiſſime paratam.Vale. ¶Inuectiua contentionis

¶Inuectiua ꝑiſtola cōtentionis eſt illa quæ ad aliquā pſonam ſcribiť:cui⁹ ignorantia repræhendeť uolumus:ſuper aliquo loco humano ſuper quo ē nobis cum ea contentio:cuius epiſtolæ talis regula. ¶Regula.

¶Si inuectiuam epiſtolam cōtētionis ad:aliq̄ perſonam ſcribere uoluerimus:cū qua nobis ſit controuerſia ſuper aliquo loco ſtudioſo nel humano & ipſius in ea re ignorantiam repræhēdeť uel accuſare curauerim⁹:illam in partes tres ſimiliter diuidem⁹.Et quamuis poſſim⁹ ipam epiſtolam dirigere ad eam pſonam ad quam ſcribimus:melius tamen eſt ꝙ ipam mittam⁹ ad aliquem tertium:apud quem tanq̄ iudicem res iſta agatur.Sed ut cum ſit in prima parte epiſtolæ oſtēdemus ſicut in ſuperiori factum ē:ꝙ nō ſit officium uel conſuetudo noſtra in tales controuerſias uenire:cū potius ſemper pacem & quietem amauerimus:& qd' ſæpenumero ꝓuocari ad ultimū uſq; ſimus perpeſſi.Tamen dicemus:in præſentiarum tantam eſſe aduerſari noſtri inſolentiam:quæ præcipue tendit ad honorem noſtrum denigrandū ꝙ nullo pacto ampli⁹ tacere poſſimus:ſed poti⁹ omnino uelim⁹ rem iſtam agere apud ipſum perſonam:ad quam ſcribimus:ut ꝓpter bonitatē & præſtantiam ſuam uelit ſuper ea iudicium ferre.In ſecunda uero parabim⁹ breuiter & dilucide rem ipam:ſup qua eſt inter nos exorta cōtrouerſia ſimulq; recitabimus rōnes noſtras.ipſas confirmando.& per oppoſitū rationes aduerſarii confutabimus.In tertia autem dicimus multa etiam alia uobis dicēda eſſe:quæ tñ dicere uolumus.ne uideamur potius odio q̄ ueritate faciēte:

eius ignorãtiam accuſare:rogabimuſq; amicum noſtrum ut ſuper his reb⁹ imperitiam aduerſarii noſtri iudicet:ſimulq; illi cõmẽdabimus nos:& ei offeremus omnem operam noſtram:in omnibus paratam.

¶Propoſitio.

¶Inuehatur in batiilum gelius:qui imperſonale uerbum dicit numeris & perſonis carere. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Nihil unq̃ a me magis alienũ eſſe uolui obſeruandiſſime doctor:q̃ aliẽis detractatiõibus delectari:quæ ꝑfecto iniquum ſemp & maliuolũ hominis animũ præferũt:ſed potius ab inimicis meis & æmulis ſepiſſime laceſſitus: ad ultimũ uſq; perpeſſus ſum:ne inquinatiſſimis & imprudentiſſimis eoꝝ maledictis reſpondere conatus:aliquod in me ſimile eſſe oſtẽderẽ:qđ me ad reſpondendũ alliceret.Sed cũ diebus iſtis uarias in me batillus cõtumelias coniectare nõ ceſſet:quæ nõ ſolũ ac litterariam controuerſiã:ſed ad honoris quoq; mei offenſionẽ pertinẽt:ſtatui nõ amplius ſcilere:ſed apud te iudicem peritiſſimum:huiuſcemodi cõtrouerſiam agere. Clamitat ignorantiſſimus iſte nebulo:uerbũ imperſonale numeris & perſonis carere:cũ imperſonale a perſonarum carentia præcipuæ dicatur.nec ſibi aliquo pacto pſuadere poteſt imperſonali uerbo nũeros & pſonas accidere:qđ licei multis poſſem rationibus & auctoritatibus approbare: unã tamẽ potiſſimũ adducã:quæ inter cæteras facilior exiſtimatur.Certum eſt enim uerbo perſonas & numeros accidere accidentia aũt nõ cõmunia ſed ꝓpria ſunt uniuſcuiuſq; partis orationis:ita ꝙ omnibus ſpeciebus ſub ſuo genere contentis conuenire debent:ut Priſciano placuit:ergo numerus & perſonam etiã uerbo imperſonali accidẽt:uel imperſonale uerbũ nõ erit:ſed cum imperſõale uerbi ſpecies ſit relinquetur ipſum etiã numeros & pſonas habere.Nec obſtat ei⁹ de nominatiuo:quod ſcilicet pſonarũ carentia imperſonale dicautriam ſicut mutæ dícuntur litteræ nõ quia omnino uoce careãt:ſed qđ ad ſimilitudinẽ cæterarũ litterarum ſint tanquã mutæ:cum uocẽ minimã habeant:ita & imperſonale dicitur:non qđ ſine perſonis ſit ſed qđ ad ſimilitudinẽ pſonalis illas deſtinctas habẽtis:ſine tãquã perſonis:cum eas cõfuſas habeat.Plures quidẽ & alias poſſem huiuſce ignorãtiſſimi hominis inceptias ſcribere:quas dedita opera prætermittere ſtatui:ne illas carpẽdo:odioſe potiuſq̃ ueridice id facere uiderer.Tu igit̃ ſub rebus ſentẽtiã feres:q̃ latinitatis noſtræ lumẽ exiſtis:& me tibi cõmẽdatũ habebis cui ego oẽm operã meam offero:in omnibus uotis tuis q̃ libentiſſime accõmodatam .Vale.

¶Expurgatiuum genus. ¶Capi. xiiii.

EXpurgatiuum genus eſt illud quo ſit:quotienſcũque aliquid nobis obiectum expurgare uolumus: uel quum circa rem aliquãt quæ uobis poſſet opponi:excuſationem noſtram exponere conamur:& hui⁹ generis ſpecies ſimiliter ſũt duæ:una ſcilicet criminis: altera

uero contentionis

¶Expurgatiua.

¶Criminis. ¶Contentionis.

¶Expurgatiua epiſtola criminis eſt illa quæ ad aliquã perſonã ſcribit̃ amicã uel inimicã: a qua fuerimus aut remiſſe aut excãdeſcẽter pro aliquo ſcelere uel flagitio accuſati:cuius quidem epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si expurgatiuã epiſtolã criminis ad aliquã perſonã ſcribere uoluerimus primo ſcire debem⁹ ꝙ iſta epiſtola dupliciter fieri poteſt:uno ſcilicet modo remiſſe & altero excãdeſcentur. Remiſſe ſcribitur hæc epiſtola:quãdo apud amicũ nos uolumus excuſare pro aliquo crimine:cuius etiã ipſe nos remiſſe inſimulauerit:& tunc hæc epiſtola potius excuſatoria dicitur. Excãdeſcenter autẽ hæc epiſtola ſcribitur quãdo.aut apud inimicũ nos defendere uolumus ab aliquo crimine obiecto.aut apud aliquã tertiã perſonã:ꝙ uſitatus ẽ Sed quocũq; modo fiat ipſa epiſtola:eam in tres potiſſimũ partes diuidere ſolemus.In quaꝝ prima per aliquã rationabilẽ cauſã:aut ueram:aut ſaltem ueriſimilẽ nos excuſam⁹ ab eo crimine qđ fuerit obiectum dicẽtes aut hoc nõ eſſe uerũ:quod ab ipſa perſona ſcribatur aut per imprudentiam uel ignorãtiam & non maliciose id feciſſe:quod nobis uitio ſcribitur.In ſecunda uero aut remiſſe aut excandeſcẽter:ſecũdum epiſtolæ miſſe naturam ipſam perſonam:ad quã ſcribimus:uel tali uel alio uitio criminabimur.dicẽtes ꝙ bõi uiri officiũ eſt:anteꝗ̃ alios repræhendat:ſeipſũ in ſpicere:ne cæcus cæcũ illudat.In tertia ãt & ultima:ſi remiſſa fuerit epiſtola:ꝑmittemus amico noſtro in tale crimen amplius nõ eſſe lapſuros:ſimulq; cohortabimur eũ:ne & ipſe in talem culpã incidat cuius eum accuſauerimus quia eodem illũ crimine incõdemnabimus:cui etiam offerem⁹ omnẽ operã noſtram:in oĩbus ſuis optatis merito paratam.Sed ſi exeandeſcens fuerit epiſtola:cohortabimur perſonam illam ad quã ſcribimus:ut deinceps a detractatione:deſiſtat quia ſi quæ uult:dicere pertexerit:quæ non uult: fortaſſe audiet. Vel ſi ad tertiã ꝑſonã ſcribaẽ.epiſtola:poſſumus ſimiliter inimicũ ad monere:ut ad maledicendo ſe abſtineat:deinde excuſabimus nos cõtra uiri boni officiũ inimico detraxerimus dicentes.ꝙ hoc ex iniquitate nõ fecerimus:ſed potius ut ſuis maledictis:ne aliquando imponerimus.

¶Propoſitio.

¶Expurget ſe.L.catelina a coniurationis crimine: cuius fuerat a Cicerõe iſimulatus. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Ea ſemp fuit cõditio mea patreſcõſcripti.ut maliuolos penitus hoies alienæq; famæ ſæuiſſimos obtractares abhorerem:nihilq; magis uiro bono deteſtabile exiſtimarem:ꝗ̃ mordaci quodam liuore aliena corpere ac laceraĩ: hacque tandiu ĩ ſententia permanſi:ꝙ a pleriſq; ſæpe numero laceſſitus:ad ultimum uſque perpeſſus ſum. Sed cum diebus iſtis ab inuidiſſimo hu/

iuſcemodi tabula omniumq; bonorū inimiciſſimo:aſſiduis obtractatiōib⁹ prouocatus ſim.diſſimulaui quo ad potui:ne ſi maledictis oibus reſponderem.in idem procacitatis uicium inciderem:quod impudētiſſimus iſte ſcura nō erubeſcit.cum tantū adhuc quottidianis me cōuiciis ſuis lacerare nō deſiſtat:bona cum ueſtra uenia patres conſcripti:in uocem tādem erumpere ſtatui:atq; uno:ut aiunt.labore.duas erumnas ſoluere:& malectis ſcilicet carnificis huius reſpondere.& eius nobis ſceleſtiſſimam conditionem apire.quo manifeſtius ſcire poſſitis.quātum ſit eius calidiſſim⁹ dictis fidei adhibendum.Exclamat bonorum omnium inuidiſſimus iſte calumniator:catilinā bonum optimumq; ciuem in patriam coniuraſſe.quæ quondā nō opibus ſolum:ſed & ſanguine proprio a ſuis ſemper progenitoribus ſeruata ē. Excludat iniquilinus contra patricinium.rem ſcilicet publicam ſuam:in q̄: cuius ab urbe condita ad hæc uſq; tempora membrū ſemper extitit:deſtruere conati tanq̄ alter alteri inter ſe corporis artus rebelles eſſent.Huic ne ſceleri patres cōſcripti credēdum cenſetis qui tanq̄ comperta foret hæc cōiuratio in cōiuratiōem inuehitur:quia quæſo coniectura.quibus ſignis.quoue mouente id percipere potuit.niſi fortaſſe ſuorum cōſcientia ſceleſtū:quod in ſe uidet delyrus ſenex ī aliis ſuſpicetur:qui nullū unq̄ bōum ciuem amare potuit:ſed omnib⁹ ſemper inſenſus:die noctuque inſidias parare cōtendit:quo ſe omnibus uiliſſimus arpinas præferre poſſit.Videte quæſo patres cōſcripti:quantū ſit huic peſſimo uiro fidei adhibendum: ut aliquantiſp ad eius ſceleſta facinora me conuertam.Nuper enim cum albis pedib⁹ hāc ſe in urbem contuliſſet:ac inani quadam eloquētia ſua fretus : pauperrimorū in ſe animos cōuertiſſet:ſuis adeo illecebris ſpoliauit:ut nihil ipſis amplius reliquū fecerit.Hinc ex inopia ſubito in maximas diuitias doloſe excreuit hinc domus:hin agri:poſſeſſiones ſerui:cilētes quæ omnia tacito ſibi parare nō potuiſſet:niſi inſidiis q̄bus abūdat pauperrimæ plæbis bona ſurripuiſſet.Ex hac igit̄ fœdiſſima opulentia tanta ſuperbia excreuit ut patricio quoque ordini inſenſus:nō illi ſolum moleſtus eſſe:uerum & iam cum ꝑ uiribus deſtruere conetur:attingerem profecto reliqua nefanda huius nebulonis facinora & plurima quidem:niſi benigniſſimas aures ueſtras talí cōmemoratione offendere dubitarem:uidi enim graui⁹ auditorum animos offendere:qui aliena flagitia aperte dixere q̄ eos qui cōmiſcere:proinde ea dedita opera ſubiicebo:ueſtrum tamen ē res iſtas æquo animo cognoſcere:ac ciuem ueſtrum ab huiuſce tabulæ inſidiis liberare.

¶ Expurgatiua contentionis.

¶ Expurgatiua epiſtola contentionis eſt illa quæ ad aliquā pſonam ſcribitur:a qua repræhenſierimus ſuper aliquo loco humano ſuper quo fuerit inter nos contentio.cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶ Regula.

¶ Si expurgatiuā epiſtolā cōtentiōis ad aliquam perſonam ſcribere uolue

rimus a qua fuerimus repræhenſi ſup aliquo loco ſup quo īter nos fuerit ali qua controuerſia. Scire prius debemus qđ ut plurimū talis epiſtola ſcribitur ad ai quā tertiā perſonā ꝑut epiſtola ſuperior apud quā huiuſcemodi cōtro uerſia tractatur: ſed nihil omnin° poteſt ad ipſum perſonam propriam dirigi ad quā ſcribere intēdimus. Sed ut cūq; ſit epiſtola. iſta ſimiliter i tres potiſſi mū partes diuidetur. In quarū prima faciemus prius exordium: declarātes: qua cauſa ſimus incitati ad reſpondendū illi ad quē ſcribere uolum°: uel de quo loqui intēdimus: & quod licet nō ſit noſtra conſuetudo altereari: & præ cipue cū hominibus malis. & ignorantibus. tamē ne tacendo uideamur cō ſentire ſuis detractatiōibus: uoluerimus illi reſpondere. Et tūc adducem° ra tiones aduerſarii noſtri quas ipſe ſcripſerit & illas cōfutabimus: prout me lius poterimus. In ſecunda uero. parte ex oppoſito demonſtrabimus aliquā ignorātiā aduerſarii noſtri quæ omnibus ſit manifeſta. & tamē cū omni mo deratione conabimur in ipſū inuehi oſtendētes cū penit° eſſe litterarū om nium uel rerū expertē. In ultima autē dicemus quod licet plura eēnt de tali homine dicēda: quæ ipſius ignorantiā apperuiſſent. tamē uolum° ea omnia recitare: ne uideamur potius propter odiū q̄ propter rei ueritatē in ipſū inue hi: ſimulq; dicemus nos uoluiſſe hanc amicū noſtrū tāq̄ rerū iſtarū iudicem conſtituere: ut ipe intelligat: qua cauſa fuerimus ad ſcribendum incitati: cui etiam offeremus omnem operam noſtram in omnibus eius amici uotis q̄ libentiſſime: paratam & penitus acccommodatam.

¶Propoſitio.

¶Expurget ſe batillus ab ignorantia cuius fuerat accuſatus a Gelio.

¶Exemplum. ¶Pars.

¶Accuſatus a Gelio ſæpenumero ignorātiæ: doctor excellētiſſime: nō ſolū ſuper quibuſdā humanis locis: inquibus iā ꝑ multos. dies inuicē diſceptaui mus. ſed fere ſuper omnibus quæ doctū uirū intelligere dicet: licet ingratis in hanc: ut ita dixerim: ſanguinariā paleſtram deſcēda: nō: poſſū. tñ differre: quin reſpōdeam: ne ſecūdū publii mimographi ſententiam: ueteres ferēdo in iurias nouas iuitē & ꝑfecto nihil mihi gratius eſt q̄ coram excellētia tua huiuſcemodi cōtrouerſiam agitari: quæ & toti° humanitatis & utriuſq; uirtu tis lauream cōſecuta ē: Accuſat me ſimplicim° iſte nebulo quod uerbū īper ſōale dixerim numeris & ꝑſonis deficere tanq̄ rem falſam & ab omni penit tus ueritate ſemotam. nititurq; hoc priſciani auctoritate ꝑbare dicētis ideo ꝑſonas & numeros impersonali accidere quia accidentia generalia debēt eſſe omnib° suis ſpeciebus. Cui licet reſponder nō deberem: tanq̄ ignoro: & rudiſſimo uiro: tamē uolo ipſū liberalitatis meæ participem fieri eiq;: de clarare: quod hactenus percipere nō potuit. Accidentia duobus modis acci piūtur: ſcilicet proprie & cōmuniter. Si propria dicimus eſſe accidētia uer bi tunc uerum eſt ꝙ omnibus iuris ſpecieb° conuenire debēt: & hoc modo

uerbum imperſonale numero & ꝑſonas habebit. Si uero cõmune tũc uer-
bũ imperſonale: ut a perſonali diſtinguatur: numeris: ut ego exiſtimo: & ꝑ-
ſonis carebit. Hoc uolui ipſi cõdonaſſe muneus. Sed in reliquis tali uiro ſilẽ
tiũ potius: q̃ orationẽ mihi ſtatuo laudabiliorẽ: non. n. mihi eſſet honori cũ
tali uiro diutius cõtendere: qui etiã pria grãmaticæ rudimẽta ignorat: quiq;
nihil unq̃ de ſe boni præſtitit nisi plagiario quodã furta: multa etiã enormi-
ter: elaborata: quæ omnia ſi narrare uellẽ: uiderer potius ex maliuolentia q̃
rei ueritate: in ipſum inuehi. Dimittã igitur quod dicendũ erat: in aliud tem
pus aperiendũ ſi me lædere perſeuerabit: tua tamen præſtantia bene cogita
utriſq; ſentẽtia ſapientiſſimũ: ut eius moris eſt iudiciũ ferret: cui me in om-
nibus uotis ſuis offero paratiſſimũ. Vale.

¶ Domeſticũ genus. ¶ Cap. xv.

D Omeſticũ genus eſt illud quod fit communiter: quando de reb⁹
noſtris domeſticis ac familiaribus: aliquem amicũ admonere in
tendimus: & huius generis ſpecies ſunt duæ. Vna ſcilicet de pro
prio ſtatu: altera uero de negociis.

¶ Domeſtica.

¶ De proprio ſtatu. ¶ De negociis.

¶ Domeſtica epiſtola de proprio ſtatu ẽ illa quæ ad aliquã perſonã ſcribitur
quã de ſalute aut ægritudine noſtra uel aliẽa admõere uolumus. cuius ep-
ſtolæ talis eſt regula. ¶ Regula.

¶ Si domeſticã epiſtolã de proprio ſtatu ad liquã ꝑſonam ſcribeẽ uoluer i
m⁹: quam admõere intẽdimus de noſtra uel aliena ſalute aut ægritudinæ:
illam ĩ tres partes diuidere debemus. In quarũ prima ſecundũ cõſuetudinẽ
Cicerõis: ſolem⁹ iſtã uel ei ſimilẽ clauſulam apponere: ſi uales bene ẽ: ego q
dẽ ualeo. In ſecunda uero recitabimus dilucide ac breuiter. uel ſalutẽ noſtrã
uel ſalutis reparationẽ: ſi ægroti uerimus: uel forte etiã ægritudinẽ alicuius
amici uel cognati nr̃i & quo pacto ſe in principio ægritudinis habuerit: & tã
dẽ quibus mediis ſit liberatus: ſemper in omnibus his deo gratias agentes
qui ſic fieri uoluerit. Vel ẽt ſi caſus acciderit ſcribemus đ cõditiõe noſtra uel
in paratis opib⁹: uel in dignitate quæſita ita ut uideamur: de his reb⁹ amicũ
admonere qui uel lætari uel dolere debeat de utraq; fortũa noſtra. In tertia
aũt & ultima ſolemus appõere huiuſcemodi clauſulas. Vale & me ames. ut
ſolitus es: uel & me nõ diligas ſed ames: qa ita medii amẽt: ego nõ ſolũ te di
ligo ſed obſeruo. Poſſumus ẽt ſi uolumus ante tales clauſulas addere ope-
ræ noſtræ in omnibus oblationẽ: quẽadmodũ in omniũ ferme epiſtolarũ
fine ſeruatur. ¶ Propoſitio.

¶ Admoneat Curius Scipionem de ſalute ſu'a quã poſt grauẽ ægritudinẽ
reparauit. ¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Si uales bene eſt ego quidem bonitate dei optimi in hũc uſq; diẽ ſatis ua

leo & cõualeſcere incipio. Miratus es fortaſſe Scipio: ꝙ cũ ſemper antea cre bẽrimus ad te litteras dare ſolitus eſſem: nullas tamẽ iam multis dieb⁹ de derim & forte negligẽtiam in me uerit⁹ me negligẽtiæ criminis inſimulaſti quod ut tibi huiuſce rei cauſam aperiam: non negligentia factum eſſe ſcias: ſed ægritudine potius & morbo impediente: qui cum me diebus exactis ex aſperatæ cuiuſdam febris paroxiſmo occupaſſet. in tantam debilitatem cor poris deduxerit: ut uix mihi ſpirit⁹ ipſe ſupeſſet. ad uitam. unde deſperatis re bus cum iam animum deo: miſerrimaq; corporis membra medicis cõmẽ daſſem: expectabam pauperimus homo ultimã horam q̃ mihi ex hoc mũ do mirandum eſſet. Sed uolent deo cuius benignitate cuncta regunẽ: nõ ſine tamẽ magna difficultate: & numeroſa pecunia ſum in priſtinam ſalutẽ reſtitut⁹. debileque quondam corpus reſpirare cœpit: ſperoque indies meli us conualeſcere. Hac igitur ægritudine impediente. non potui officio in te meo ſatiſfecere: quod tamẽ nunc reſtituta ſalute exqui uolui. Te igiẽ nunc admoneo me ſatis ſaluum eſſe atque incolumẽ: indieſque meli⁹ habiturũ necnon percupidum eſſe de ſtatu tuo omniumque tuorũ aliquid percipiẽ di: quos omnes fauſtæ fœliciter que ualere ſemper exopto: qb⁹ etiam me of fero in omnibus paratum. Vale. & me ut facis ama. ualitudinemq; tuam cu ra diligenter.

¶ Domeſtica de negociis.

¶ Domeſtica epiſtola de negociis eſt illa quæ ad aliquam perſonam ſcribiẽ quam familiariter de negociis noſtris admoneẽ nolumus. Cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶ Regula.

¶ Si domeſticam epiſtolã de negociis ad aliquam pſonam ſcribeẽ uolueri mus quam admonere cupimus de ſucceſſiõe alicui⁹ familiaris negocii qđ ad nos uel ad ipſam pertineat: illam ſimiliter in partes tres diuidem⁹. In qua rum prima clauſulam aliquam ſuperiori ſimilem ponemus que iſtæ clauſu læ maxime ſũt cõmunes ad huiuſcemodi epiſtolas incipiendas. In ſecũda uero ſubito ad negociorum noſtrorum narrationẽ accedemus ea breuiter dilucide & aperte narrantes: nihil tamẽ prætermittentes quod ad ipſam rẽ facere uideatur. In tertia autem concluſionem noſtram faciem⁹. dicẽtes ꝙ uoluerimus ipſum amicum de tali negocio admonere: quia ſcimus utrãq; fortunam noſtram illi eſſe communem propter amorem & beniuolentiã qua in nos affici ut: ſimulque adiungemus cõmunes clauſulas finales offe rendo ſcilicet operam noſtram ipſi amico paratam. & addẽdo ſimiles clau ſulas prioribus q̃lis eſt iſta. Vale. & me toto corde perames. ego enim (ne mentiar) te mihi cariſſimum habeo. ¶ Propoſito.

Admoneat Lucilium Valerius de familiaris negocii ſui expeditione.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Si uales: bene ẽ ego qdẽ ualeo. & te quoq; ualeẽ cupio. Scio me tibi hodie

lucilli chariſſime:tanto iucundiorem nuncium eſſe laturum . quāto maior
eſt amor beniuolentia in me tua.quæ utranq; ſemp exiſtimauit fortunā no
bis eē communem.Exagitata tandē.& per aduerſarios meos uariis calūniiſ
in longum deducta cauſa mea:quæ dieb⁹ exactis me ſæpiſſime male habe-
bat:ac animū meum diuerſe trahēs nō minus timoris q̄ ſollicitudinis affe-
rebat:demum calendis martiis:ſummo cum omnium applauſu ciuium:ab
æquiſſimis iudicibus.ex ſentētia noſtra fuit expedita.aduerſariiq; noſtri eti-
am maximo clamore cōuitioq; iactati ac penitus repulſi. Qua ī te tam diis
immortalibus q̄ etiam amicorum humanitati.qui mihi bēigniſſimas tule-
re ſuppetias.perpetuā ſcio me gratiā debiturū.Ab omnibus igitur quas quo
tidie moleſtias patiebar:liberatus trāquillum quietumq; animū meum de
inceps ad ea penitus ſtudia noſtra reducam quibus ſecundæ res ornātur:
aduerſe adiuuantur:referamq; me ad eum cōſuetudinis noſtræ iocundiſſi
mum fructum capiendum quo antea utriq; noſtrum pfrui licebat: ut mihi
uoluptatem & gaudium tibi uero nō nun⁹ ſolatii adiūgam:cui etiam oēm
operam meā offero:in omnibus optatis tuis q̄ libētiſſime paratam.Vale.&
ualitudinem tuam cura diligenter:ac me mutuo.ut facis:diligas.

Comme genus. Cap.xvi.

COmmune genus eſt illud quod fit quotienſcūq; ad amicum ſcri
bere uolumus:ut cum per litteras noſtras uiſitemus:etiam ſi ni-
hil accidat:quod ſcribendi materiam præſtet:& hoc genus ſimili
ter in duas ſpecies diuiſum eſt:quarum una eſt de proprio ſtatu:
altera uero de negociis.

Communis.

De proprio ſtatu. De negociis.

Cōmunis epiſtola de proprio ſtatu eſt illa quæ ad aliquam pſonam ſcri
bitur quam licet nullum nobis argumentū ſcribendi datum ſit tamen p lit-
teras uiſitare uolumus:& pro ipſarū argumēto:de noſtra tantū ſalute:illam
admonemus:cuius epiſtolæ talis eſt regula.

Regula.

Si cōmunem epiſtolam de proprio ſtatu ad aliquā perſonam ſcribeī uo-
luerimus quam per litteras noſtras uiſitare intēdim⁹ & tamē nullū ē nobis
ſcribendi argumētū relictū:illā ī tres potiſſimū ptes diuidemus.In quarū pri
ma a perſona noſtra beniuolentiā captabimus:dicētes q; licet nulla accidat
nobis materia propter quā ſimus incitati ad ſcribendū ad ipſum amicum ta
men propter beniuolentiā & amorē:quo in ipſum afficimur:non poſſum⁹
deſiſtere a ſcribendo:tū ut ipſe ex litteris noſtris aliquā uoluptatē capiat:tū
ut ex eius reſponſione nos ſimiliter iocūditatē pcipiamus:cū præcipue nul
la ſit res que magis abſentes amicos preſentes faciat q̄ epiſtola.In ſecūda ue
ro declarabimus eā ſalutē noſtrā ſimiliter de eius ſalute aliqd ſciī cupiētes.

quã deũ rogabimus perpetuã eſſe & fœlicẽ ſeruari.In tertia autẽ rogabimus ipſum amicũ ad quẽ ſcribimus:ut uelit ſæpiſſime nos litteris ſuis uiſitare ex quibus intelligamus de eius ſtatu & ſalute & ex tali inteligentia iocũditatẽ capiamus.Cui etiã ut in aliis epiſtolis fieri conſuetum eſt offeremus omnẽ operã noſtrã:in oĩbus ſuis optatis q̃ libentiſſime accommodatam.

¶Propoſitio.

¶Scribat ac ciceronẽ Curio illũ ſalute ſua:ac omniũ ſuoꝝ cerciorẽ faciens.

¶Exemplum. ¶Pars.

¶Licet nullũ mihi ſcribendi argumẽtũ datũ ſit:ſuauiſſime Cicero quo potiſſimũ dieb⁹ iſtis uti poſſim:ut ad te aliqd ſcribã qa neq; i publicis neq; i priuatis negociis nr̃is nihil ſane noui in hũc uſq; diẽ euẽit.Eſt tamẽ tant⁹ amor & beniuolentia:qua in te afficior:ut nullũ unq̃ poſſim uel minimũ nunciũ præterite quẽ ad te peruenturũ putẽ cui litteras meas ad te non tradã:ut his perlectis talem inde iocunditatem capias qualem ego quæ pcipio:quũ tuas litteras uideo.Cũ igitur noſter phania ſit propediẽ hanc in ciuitatem profecturus ut qbuſdã negociis ſuis finẽ iponat:ſtatui has ei ad te litteras dare:ex quibus intelliges me dei bonitate & clæmẽtia:cũ oĩbus meis ſaluũ eſſe atq; incolumen:quod etiam de te:tuiſq; omnib⁹ deſidero:nam ꝑfecto nihil mihi charius accidere poteſt:nihil gratius:nihilue iocũdius:q̃ de te & tuo fœlici ſtatu ac ſecunda fortũa intelligere.is.n.amor hoc me facere cogit. quo ab ineunte ætate uterq; noſtrum deuinctus eſt.Quem ut diutius integrũ & ppetuum ſeruare poſſimus:te rogo ut etiã me aliquãdo tuis litteris iuiſere uelis ut reſarcita hac conſuetudine noſtra per litteras:quæ interuallo locorum ac temporum:uidetur aliquãtulũ labefactari:poſſimus ſimul beatã uitã ducere Quod ut ſæpius facias:te rogo atq; oro:cui etiã ut ſemper feci : omnẽ operã meam offero:in omnibus optatis tuis libentiſſime paratam.Vale.

¶Communis negociis.

¶Cõmunis epiſtola de negociis:quæ uulgaris appellaſ:eſt illa q̃ ad aliquã perſonã ſcribitur:ad ſimiliter:cũ nullũ ſcribẽdi argumentũ reliquũ ſit:litteraſ tamẽ pro cõfirmatione amicitiæ noſtræ ſcribere uolumus & de aliqua re occurrẽte:que tamẽ ad nos non pertineat:uel pauci ſit momẽti:ipſam certiorẽ reddere cupimus:cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si cõmunẽ epiſtolã de negociis ad aliquã perſonã ſcribeř uoluerim⁹:quãlibet nullũ ſit nobis datũ ſcribendi argumẽtũ:tamẽ pro cõfirmatione amicitiæ noſtræ uolumus de aliqua re occurente certiorẽ facere:aut de nouitate negocio aliquo:quod tamen ad non pertineat.illum i tres partes ſimiliter diuidemus.In quarum prima qua cauſa potiſſimum ad ſcribẽdũ incitati ſimus:per exordium quodpiam declarabimus oſtendẽtes:quod licet nulla nobis occurrat materia:quæ neceſſario nos ad ſcribẽdum impellat ut tamẽ abſcentẽ amicũ per litteras uiſitamus:ad amicitiã confirmãdã:quæ aliquãtu-

um propter diuturnã abſentiã uidet labe factari:uolumus ad ipſũ amicũ litteras noſtras dare quibꝰ perlectis talẽ iocunditatẽ ipſe recipiat qualem nos ex ſuis litteris recipet ſolemus. In ſecunda uero amicũ noſtrũ accomodatis uerbis ſaltabimus:& ſi quid forte diebus ipſis noui acciderit: illud breuiter dilucideq; ei narrabimus:ut uideamur etiã nobis curæ eẽ amicũ ipſũ reddere certiorẽ de aliquibus rebus:quæ nouiter in ipſa ciuitate uel regiõe acciderit:quia ut plurimũ omnes ſumus facile inclinati ad noua itelligẽda In tertia aũt nos omniaq; noſtra amico offeremꝰ:quẽadmodũ i aliis epiſtolis fieri cõſueuimus:noſq; illi cõmẽdabimus rogãtes & cæteris quoq; amicis noſtris noſtro nomine ſalutes uellit impartiri. ❡Propoſitio.

❡Scribat ad ſemproniũ Luciliꝰ de rebus occurrẽtibus illũ certiorẽ faciens.

❡Exemplum. ❡pars.

❡Licet ad te antea nullꝰ dederim litteras:ſemproni cariſſime:ad nõ cauſe fuit quod tui obliuionẽ cœperim ſed ea potiꝰ quæ alios ſimiliter a ſcribẽdo retinet ſolet:quia ſcilicet nullũ mihi ſcribẽdi argumentũ dabatur:quo te litteris meis reuiſcet incitarer. Nunc autẽ dãte ſe ſcribendi opportunitate : has breues ſtatui ad te mittere quibꝰ primũ nos omnes ſaluos ſuperſtiteſq; i hũc uſq; diẽ tibi eẽ ſignifico:ea potiſſimũ dei bonitate cõcidẽte:quæ cuncta mortalium negocia diſponit & moderatur:cuius etiam maieſtatem exoro:ut de te quoq; ac omnibus tuis idẽ ſentire poſſim:quos oẽs ſemper diuq; fauſtos cupio fœliceſq; futuros. Harũ autẽ argumẽtũ potiſſimũ: quo nuuc præcipue ad ſcribendũ incitatꝰ ſum huiuſmodi eẽ ſcias. Cum enim iaſonis uiri præcipui ac ſingularis & non imerito iure conſulatorum pricipis:fama compulſus:ex:patria mea in urbẽ patauinã me contulerim:ut eo legẽte:ad cæſareũ eius aditũ impetrare poſſẽ uſq; maxime codicibus indigeã:q ut fama refert: iſtic Venetiis apud publicos impreſſores abundanter reperiũtur:te pro uiribus meis exoratũ uelim ut iuris ciuilis textus:cũ bartoli diuinis cõmẽtariis. meo noie emere cures:ad meq; fideli uelis nũcio trãſmittere:ſcribaſq; quid potiſſimũ pecuniæ expoſueris:nã per eũdẽ ſi uolueris nũciũ:eam tibi remittẽdam curabo:habeboq; tibi gratias mortales:qui ſic neceſſitati meæ operã tuam benigne præſtiteris. Bene uale amicorum optime:& non diligas:ſed amos:atq; antõio cornelio noſtro meo noie plures ſalutes dictio: cæteroſq; amicos oẽs nr̃is uerbis plurimum ſalutato:qbꝰ omnibꝰ:& tibi in primis oĩa mea bona:meq; in primis ipſum & cõmẽdo:& trado:atq; dedo. Iteru. Vale.

❡Iocoſum genus. ❡Cap. xvii.

IOcoſum genus eſt illud:quod quotienſcũque iocoſe & familiariter ad amicos animi cã excitandi ſcribere uolumus:& huiꝰ generis ſpecies ſũt duæ:una ſcilicet de ſe. altera uero de alio. uel de tertia uel ſecunda perſona.

¶Iocoſa.

¶De ſe. ¶De alio.

¶Iocoſa de ſe.

¶Iocoſa epiſtola de ſe ē illa quæ ad aliquā perſonā ſcribit̃:cū qua familiari-
ter iocari uolumus:ſuper aliqua re:quæ ĩ perſona noſtra acciderit:cuius epi
ſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si iocoſam epiſtolā de ſe ad aliquā pſonā ſcribere uoluerim⁹:cū familiari
ter iocari cupimus in perſona noſtra:illā potiſſimū in tres partes diuidem⁹.
In quarū priā:aut uere:aut ueriſimiliter declarabimus aliquā rē ridicula uel
iocoſam quæ nobis acciderit:& penitus ad earū rerū propoſitū faciat de qui
bus poſtea dicturi ſumus:ita ut amicū ipſum ad riſum icitemus : quia nulla
ē epiſtola familiarior iſta:quæ ſæpenumero etiā in rebus grauibus & arduiſ
aliis epiſtolis admiſceri ſolet ut dicemus ĩ epiſtola miſta.Sed in ſecūda parte
epiſtolæ oportebit nos a talibus iocis ſubito redir̃ ad rem ſeriam : ne nimiū
iocādo hiſtriones eē uideamur.In tertia autem ſecundum conſuetudinem
aliarum epiſtolarū offeremus amico noſtro omnē operā noſtrā:in omnib⁹
ſuis optatis libentiſſime accommodatā.Sed ſcire debem⁹:quod iſtud gen⁹
epiſtolæ potius eſt mixtum:q̃ ſimplex:quia ſemp inter alias epiſtolarū clau
ſulas ſolemus huiuſcemodi poti⁹ iocos miſcere:q̃ ſimpliciter totam epiſto-
lam iocoſam ſcribere. ¶Propoſitio.

¶Iocetur fabius cū antonio:q uerebatur:ipſum ĩ exercitū contra hoſtes po
tius timidū:q̃ fortē futurum. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Non miror antonii:ſi in hoc accerrimo bello.quod cōtra parthos ſuſcipi
m⁹ me poti⁹ timidū q̃ magnanimū futurū uereris:quia ſoleo ego nunq̃ ma
tutinū bellū inchoare:niſi prius optima facta ſentatiōe bene dormierim:ut
fiant uires tanto robuſtiores:hac adiuuante quiete:quanto prius propter la
borē fuerant ĩbecilliores effectæ:& tamen adhuc euigilās uix ſtare poſſum
quod tibi forte talē timēdi cauſam præbet.Sed ne amplius hanc ĩbecillitatē
meam uerearis:addam intentioni meæ bonū matuiſiū.optimaſq; caſei cru
ſtas.quas gerardus ueronēſis medicus noſter deuorare ſolebāt.cum longū
pedibus iter aggrederetur.ut cōſolidatis pedū baſibus nihil tibi d me ſit reli
quum timoris.Sed cupio tecum corā iocari.illud uelim itelligas expeditio
nem mihi iſtam tante curæ eſſe:ut per deū immortalem etiam ciborū quan
doq; oblitus ſim ut reipublicæ utilitatem curare poſſim:quam tamen dieb⁹
iſtis tanto ſudore conſecutus ſum:ut ĩ aciem milites ſæpius educens nō ob
ſcure demonſtrauerim:quid patriæ pietati debeatur: & quid d me deiceps
ſperandū ſit:quod ego nunc ad te non ſcribo.quia paucis poſt dieb⁹ ad ſe-
natū ſuper hac re litteras publicæ mittam.Tu iterim beneualeto. & deū exo
ra.ut res ad uota ſuccedant.quia nunq̃ reipublicæ operā meā negabo.ēt ſi
nihil milies moriendū eſſet.Iterum bene uale & me ſcito.ſicut antea ſemp

in omnibus uotis & iuſſis tuis eſſe quam paratiſſimum.

¶ Iocoſa de alio.

¶ Iocoſa epiſtola de alio eſt illa:quæ ad aliquã perſonã ſcribitur:cũ qua ſimi liter domeſticæ iocari uolum⁹:ſuper aliqua re:q̃ ĩ perſona aliena acciderit: cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶ Regula.

¶ Si iocoſam epiſtolã de alio ſcribere uolum⁹ ad alique amicũ cum quo io cari ĩtendimus ſup aliqua re:q̃ nõ in pſona noſtra:ſed aliena cõtigerit:illã ſi militer ĩ tres ptes diuidemus.In quarũ prima uero uel ficto ſed ueriſimili ta mẽ ioco:aut in eã perſonã ĩuehemur ad quã ſcribimus:aut aliquã aliã de q̃ ſcribere intendimus:dũmodo talis iocus ſit ad eas res accõmodatus:de q̃b⁹ poſtea in ipſa epiſtolã mẽtionẽ facere intẽdimus: in ſecunda uero ſubito ſi militer ad rem ipam ſeriam conuertemur ne nimiũ fabuloſi eſſe uideamur narrabimuſq; ea q̃ a nobis ſcribenda erant:ipſa cũ ſuperiorib⁹ adoptãdo ne uideamur diuertere ab eo quod ſuperius dixerimus. In tertia autẽ utemur cõmunib⁹ clauſulis, quæ ſolẽt in domeſticis epiſtolis ad amicos ſcribi quia hæc epiſtola iocoſa etiã cũ domeſticis aliquãdo numerari ſolet:quãuis ut di ximus: potius habeat natura mixtã q̃ ſimplicem. ¶ Propoſitio.

¶ Iocetur Quintilius cũ Valerio qui raras ad eum litteras dare ſolitus eſt.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Cõſideranti mihi diebus iſtis Valeri cariſſime: q̃ negligens in ſcribendo fores cũ nullas adhuc poſt diſceſſũ tuũ mihi litteras dederis facile illa incide bat ſuſpitio:in quam etiã bilbilitanus ſæpi⁹ uates incidere ſolebat:quũ Cliẽ tulũ nihil patrono porrigentẽ:chyragra laborarẽ ſuſpicabatur.Ego quidem te ſemp antea adeo in ſcribẽdo diligẽtẽ cognoſcebam.ut quẽ tecũ conferre poſſem.haberem ꝑfecto neminẽ:nunc aũt cũ nullas amplius ad me literas te dare uidem & ad eũ præcipue qui maxime ipſarũ percupidus ẽ:non poſ ſum non ſuſpicari:te in chyragræ fortaſſe modum ĩcidiſſe:qui manus tuas quondã ad ſcribendũ promptiſſimas tardiores efficiat. Quod ſi uerũ eſt(ut opinor)aut Aeſculapium cõſolas:qui te ab ĩfeſta huiuſcemodi ægritudine liberet calamumq; tibi nunc grauem:facilem deinceps reddat:uel ſi omni no incurabilis eſt hæc agritudo:quod manibus facere non potes id ſaltẽ pe dum officio pficias.Sed cupio tecum coram iocari:illud mihi q̃ gratiſſimũ feceris:ſi poſt iſta negocia tua quæ animum tuum diuerſe trahũt ſæpius ad me litteras miſeris quibus & de tua imprimis ſalute : & de his quæ iſtic agũ tur certior fieri poſſim.Noſti.n.animũ:mẽtẽ ſtudiumq; meum:in his præci pue pnoſcẽdis quæ ad rẽpublicã attinent:quod ſi me crebro certiorẽ reddes nihil eſt:quod a te magis hoc tempore cõtẽdã. Ego quoq; ĩ huiuſemodi ſcri bendi genere te ſaturare ſpero:pſertim ſi ſtudiũ meũ nõ aſpernaberis. Vale igitur:& ſi quid eſt mea tibi opera prodeſſe poſſit.utere cũ uolueris ecce me tibi ad omnia optata tua:libentiſſime paratum.

¶ Commiſſiuum genus. ¶ Cap. xviii

Ommiſſuū genus eſt illud qd fit quotienſcunq ad aliquā pſonā ſcribere uolumus:cui ſemp negociis nr̄is expediēdis: mandatū aliquod dare intēdimus. Et huius generis ſimiliter ſpecies ſunt duæ. Vna ſcilicet generalis:& altera particularis.

¶ Commiſſiua.

¶ Generalis. ¶ Particularis.

¶ Cōmiſſiua epiſtola gn̄ralis ē illa q̄ ad aliquā pſonam ſcribit:cui gn̄raliter ſup omnibus negociis nr̄is in aliq̄ regiōe uel ciuitate expediendis gn̄rale mandatū dare uolumus:cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶ Regula.

¶ Si cōmiſſiuam epiſtolam gn̄ralē ad aliq̄ pſonam ſcribere uoluerim⁹:cui ſup oib⁹ negociis nr̄is:tam pticularib⁹ q̄ gn̄ralib⁹:in aliq̄ regiōe ſiue ciuitate tractandis:uolum⁹ gn̄rale mandatū. uel cōmiſſionē dare:illam i ptes q̄tuor principaliter diuidemus. In q̄rū pria pri⁹ tanq̄ p exordiū bēiuolentiam captabimus ab ea pſona ad quam ſcribim⁹ oſtēdētes quantuam fiduciam habeamus in ipſa pp fidem & integrittatē ſuam:q bene tractabit ipſa negocia noſtra q̄ ei uolumus cōmittere:deinde ponemus ſpē q̄ habeamus in ipſo amico:q p p amorem & beniuolentiam q̄ in nos afficit:bn̄ & diligenter omnia tractabit. In ſecūda uero negocia noſtra narrabimus cuiuſmodi ſint & cum quo:& ubi p agenda ut ſciat ipſe amicus noſter qd potiſſimū nr̄a cauſa exeq debeat. In tertiā t pōem⁹ auctoritatē q̄ tali amico tradere uolumus ſup ipſis negociis pertractandis cū oībus clauſulis q̄ uideant eſſe neceſſariæ ad forēſes cauſas pagendas. In q̄rta uero & ultima ponemus gratificationem noſtram dicentes nos uelle ea firma tenere:quæ per ipſum amicū noſtrū fuerint in talib⁹ negociis noſtris expedita:adiūgentes aliquam pœnam ul' obligatiōem bonorū noſtrorū:prout nobis magis uidebit & ipſis rebus & amico cōuenire. Addentes deinde diē & anno quo tales litteræ ſcriptæ fuerint cum titulo aut ſigno conſueto. ¶ Propoſitio.

¶ Cōmittat Scipioni Cicero uices ſuas in oībus negociis ſuæ romæ pagēdis. ¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Nihil eſt tam arduū:tanq̄ difficile Scipio chariſſimæ:qd' ego tui cā nō libēter ſubirē.qa ſic amor & beniuolentia noſtra poſtulat & requirit. Vnde efficit ut de te quoq nō minorē fiduciam habeam qd' in ob⁹ negociis meis p agēdis:in qbus mihi poſſis opam tuam pſtare:illā fideliſſime exactiſſimāq a te expectē. Qua ppter cū multa mihi ſint hac in ciuitate negocia pagenda quæ ego nūc p otiſſimū expedire nō poſſū:cū regenda huius puinciæ pōdere ſim impeditus:ſtatui ea tibi cōmittere:ut quia pſens omnia facilius agere potes:ea cōmodius expedias in quorū oīum pactiōe.ut nemine obſtante.uicē & auctoritatē meā ſubeas:p pſentes lr̄as te meū pcuratorem ac nuncium ſpecialem cōſtituo. Et ſpecialiter ſuper ea cā quæ mihi eſt cum Marco

antonio incontrouerſia: quam etiam credo tibi notiſſimā eſſe Generaliter uero ad omnia mea negocia tā eſt hic romæ:q̄ etiā alibi meo nomine tractāda:aduocandū quecūq; opus erit in iudiciū & ſuper ipſis negociis libellos ꝓducendos.teſtes & inſtrumēta.& ſi ab aduerſario uocatus fueris ad reſpondendum & meo nomine obiiciendum ad lites conteſtādas.& earū ſentētias audiendas ad appelandū:& appellationes ꝓſequendas:& generaliter ad omnia peragenda quæ merita cauſarum exigunt & requirunt. Super quibꝰ rebꝰ do tibi oēm auctoritatē & poteſtatem ut eas agere & tractare poſſis ac ſi ego ipſi perſonaliter adeſſem.Promittens me omnia & ſingula:quæ per te in his negociis meis geſta fuerint grata & rata habiturū ſub obligatione omniū bonorū meorū Tibi igitur oēm cām cōmēdo:meq; ipſum tibi trado & dedo cui uolo omnē operam meā q̄ libētiſſime eſſe paratā.Vale.

¶Ex gymnaſio athēienſi: calēdis ianuariis.olympiadis ducēteſſimæ anno tertio.Ego Marcus Tullius cicero propria manu ſcripſi.

¶Commiſſiua particularis.

¶Cōmiſſiua epiſtola particularis eſt illa quæ ad aliquā ꝑſonā ſcribit᷑ cui ꝑticulariter ſuper aliquo tanto negocio noſtro peragēdo uices noſtras credere uolumus:cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si cōmiſſiuā epiſtolā particularē ad aliq̄ perſonam ſcriber̄ uoluerimꝰ: cui particulariter tantū uolumus aliquod ſimplex negociū cōmendare:illā ſimiliter in partes quattuor diuidemꝰ In quarū prima ut fecimꝰ in ſuperiore: beniuolētiam captabimꝰ ab ea ꝑſona ad quam ſcribimꝰ demōſtrantes nos habere maximam ſpem & fiduciam ī ipaq; pp amorē & beniuolētiam qua in nos afficitur:ipſe bene & diligenter oīa ꝑtractabit In ſecūda uero expōemꝰ ipſum negociū peragēdū ſi unū fuerit uel plura ſi plura fuer̄t ſeruato ſuo ordine & ſuper quocūq; negocio declarabimus eas particulares clauſulas quæ uidebūtur eſſe de eius expeditione neceſſariæ:uel potius referemꝰ huiuſcemodi declarationē ad ſingulaꝝ cauſarū proceſſus: quos ad ipſum amicum dicemus mittere uel breui eſſe miſuros:ſuper q̄bus poterit de rebꝰ ipſiꝰ certiſſime informari.In tertia autē apponemus eam auctoritatē ſup ipſiꝰ negociis peragendiis quam ei uolumꝰ concedere: ſimiliter addendo oēs clauſulas quæ ad cauſas forenſes pertinere dicuntur.In quarta uero promittemꝰ nos eſſe omnia approbaturos q̄ ipſe amicus ſuper his negociis tractauerit:apponendo ſimiliter bonorum noſtrorū obligationem cum tempore: loco & titulo ad tales litteras corroborandas neceſſariis.

¶Propoſitio.

¶Committat Appius Cicerōi uices ſuas ſup ſacerdotio ſuo in Cilicia expediendo. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Fides & integritas tua marce Tulli:qua ſemper in amicorū negociis uſus es:& quam ego quoq; in rebus meis a te perfectam cognoui nō paruā mihi

in præſentiarum fiduciam affert ut præter amorem & beniuolétiam: qua a tenellis annis inter ſe uterq; noſtrum deuinctus eſt: ex tua humanitate & ꝓbitate: ſi tibi negocia mea commendauero: illa ac ſi tua eſſent: diligētiſſime expedies. Vt igitur intelligas. quid mihi nunc potiſſimum opera tua afferre poſſit. Scias me hac ī prouincia tua dum ei præeſſem: ſacerdotium publicū geſſiſſe quod omnibus magiſtratibus qui a romano ſenatu pro cōſulari dignitate iſt huc proficiſcuntur: aduenire ſolet: & quia cōſuetos redditus ex tali ſacerdotio adhuc percipere nō potui: ſtatui hoc tibi negocium demandare qui in prouincia præſens es & omnia facilī⁹ expedire potes. Qua propter ſup his pecuniis quæ mihi ex hoc ſacerdotio debentur. accuratiſſime exigēdis: per præſentes litteras te meum procuratorem ac nuncium ſpecialē cōſtituo: ad eas penit⁹ exigendas: & ſi fortaſſe ex publicis quæſtoribus reſiſtentem quempiam inuenires: do tibi plenam auctoritatem: ac ſi ipſe perſonaliter ad eſſem ad eum in iudicium uocandum: & contra tale aduerſariū libellos producendum: litem conteſtandam: ſententias audiendas: & ſi op⁹ fuerit ab eis appellandum appellationes proſequēdas ac omnia faciēda: quæ forenſes huiuſcemodi cauſæ exigunt & requirunt. Promittens me omnia cōprobatorum: quæ ſup hoc negocio ꝑ te fuerint expedita: ſub obligatiōe omnium bonorū meorum: tibi que omnem rem ipſam atq; cauſam plurimū cōmendo: cui etiā uolo omnem operam meam tibi eſſe paratā. Vale.

¶ Ex urbe. Idibus quintilibus: ducēteſimæ: olimpiadis anno ſecundo. Ego Appius pulcher propria manu ſcripſi.

¶ Regium genus. ¶ Cap. xix.

R Egiū genus eſt illud quod fit quotienſcūq; ſcribit principi epiſtolam aliquam uel publicā uel priuatam. & huius quidem generiſ ſpecies ſunt quinq;. Prima ſcilicet fidei. Secūda familiaritatis. Tertia ediſtiua. Quarta inhibitoria. Quinta uero promotiua.

¶ Regia.

¶ Fidei. ¶ Familiaritatis. ¶ Ediſtiua. ¶ Inhibitoria. ¶ Promotiua.

¶ Regia epiſtola fidei ē illa: quā ſcribit princeps ſecularis uł ſpiritualis ad aliquam perſonam pro fide alicui facienda. cuius epiſtolæ talis eſt regula.

¶ Regula.

¶ Si uoluerit princeps epiſtolā fidei ad aliq̄ perſonā ſcribere: cui fidē adhibere cupiat notare debes ꝙ talis epiſtola pōt ſcribi: aut ad ipſam pſonā q̄ talē fidē ſibi fieri petit: aut ad aliquā aliā priuatā ſiue publicā apud quā a tali perſonē fidē haberi cōtēdat. Sed utrūq; fit. talis epiſtola in tres potiſſimū ptes diuidetur: In quarū prima opponet princeps nomen & titulū ſuum cū omnib⁹ adiectionibus quæ ſuæ uidentur imperio conuenire. In ſecunda uero appo

net aliquod exordium in quo demonſtret uiros probos eē ſimul laude affi ciēdos & omni beneficio ꝓſequendos. In tertia aūt captabit beniuolentiam ab eam pſona. cui fidem facerē cupit. Laudando ipſam ab aliqua uirtute par ticulari: & ipſam omnib⁹ cōmēdando ad quorum manus tales litteræ deue nerint: adiūgendo ſibi fore gratiſſimum ſi talis pſona fuerit cōmendata uel benigno fauore ab aliquo affecta.

¶Propoſitio.

¶Fidē facit Venetorum princeps Georgio alexandrino de ea humanitate q̄ pdius erat.

¶Exemplum.

¶Pars.

¶Auguſtin⁹ Barbad. cus: dei gratia dux uenetiarum & cætera uniuerſis ac ſingulis: ad quorum man⁹ hæ noſtræ litteræ puenerint: ſalutem & dilectiōis affectū. ſicut dignū eſt & laudabile: ut q uitiis ac ſcelerib⁹ uallati ſunt eos pri cipum: non tantū uindicta caſtiget: ſed maxima ēt dedecore proſequat. ita iuſtum & honeſtum cēſemus ut bonos uiros uirtutique: deditos nō ſolum beneficiis & meritis cumulemus. ſed etiam benigno fauore & ſūmo laudū præconio perſequamur. Quia propter cum iam per multos annos georgio alexandrino uiro ſane in utraq; lingua doctiſſimo uſi ſimus: cuius eloquēti am grauitatem: ſapientiam: nemo eſt qui non colat. non adamet. nō admi retur. præterea beneficia quæ in ipſum merito contulim⁹: dignum exiſtima uimus ut eum quoq; non obſcuro laudū teſtimonio ſubleuemus. Hūc igit uirū omnibus ſummopere commendam⁹ ad quos ſe contulerit: quia ꝓfe cto fœlix noſtro iudicio illa ciuitas exiſtimari poterit ad quam ipſe diuertere uoluerit. Si quid præterea in eum beneficii fauoris gratiæ collatum fuerit il lud totū exiſtimabimus in noſtram perſonam fuiſſe collatū: & ꝓ tali benefi cio uolumus ei ꝑpetuas gratias habere. in quorum fidem has publicas litte ras fiebri iuſſimus ac uoſtri ſigilli appenſiōe muniri. Ex urbe ueneta. calēdis ¶Marciis anno ſalutis dominice. M.cccc.lxxxvii.

¶Regia familiaritatis.

¶Regia epiſtola familiaritatis eſt illa q̄ ſcribit ab aliquo principe tā ſeculari q̄ ſpirituali i fidē qd ipſe aliquam pſonam in ſuam familiaritatē ſuſcepit: cui⁹ epiſtolæ talis. eſt regula.

¶Regula.

¶Si uoluerit princeps regiam epiſtolam familiaritatis ad aliq̄ pſonam ſcri bere. hoc duobus modis facere poterit: uno ſcilicet modo quando ipſa epi ſtola diritur ad propriam perſonam quam uoluerit princeps i familialitatē ſuam ſuſcipere: altero uero q̄do epiſtola dirigitur ad aliquam uniuerſitatē uel locū ad quē talis perſona ſe conferre uoluerit: uel generaliter. ad oēs ad quos tales litteræ peruenerint ut apud ipſos benigne ſuſcipiat. ſed quocūq; modo fiat. illā ſimiliter in tres partes diuidemus. in quarū prima ſecūdū cō ſuetū ſcribendi modū appōet princeps nomen & titulos ſuos cū ſalutatiōe. In ſecūda uero faciet exordiū: declarādo q̄liter os uiri ꝓbi nō ſolū ſint i prici piū familiaritatē ſuſcipiēdi: ſed ēt ſūmo fauore & meritis ꝓſequēdi: & tūc ſub

iunget ꝙ propter uirtutes & optimas conditiones talis uiri: quē ipſe cōmendat e intendit: fuerit incitatus ad ſuſpiciendū eū in familiā ſuā In tertia autē facta fide iſtius familiaritatis: cōmendabit eū apud illā uniuerſitatē uel locū ad quē ipſe uoluerit ſe cōferre: dicēs ei fore grauiſſimū. quicquid in talē pſonam priuatim ſiue publicæ conferetur.

¶ Propoſitio.

¶ Fidem familiaritatis faciat Cardinalis ſancti Marci ioanni ueneto ſecretario ſuo in galliam proficiſcenti.

¶ Exemplum.

¶ Pars.

¶ Marchus barbus: diuina fauēte clæmēntia: ſacro ſactæ romane eccleſiæ titulo ſancti marci: eps cardinalis. Ludouico chriſtianiſſimo gallorū regi ſalutē. Noſtra ē cōſuetudo chriſtianiſſime rex: ut ſi quos inuenerimus īter familiares noſtros: uirtutis floribus ornatos: & ſolidiſſime fidei ſplēdore decoratos eos nobis poſſimū cariſſimos habeam⁹: nec unq̄ illos ceſſemus meritis & beneficiis ſubleuare: præter enī illud quod iuſtū & honeſtū exſtimamus: tales ſcilicet uiros ſūma laude efficiēdos: accedit & nō mediocris quædā utilitas īter ceteros domeſticos noſtros: q ſi uiderint merita uirtutū ſuarū pmia bonos uiros fuiſſe cōſecutus: eo libētius ad uirtutē aſpirabūt: quo ſe potiora beneficia acqſituros ſperabūt. Cū igiť Iouānes uenetus familiaris noſter uis quidē ingenio & doctrina nomini cedēs in hāc regionē tuā pficiſcať: ſuā qdā negocia expediturus. Tue primū ſerenitati notū fecim⁹ ipm eſſe exprimis familialibus noſtris unū: quē ſūmo amore & beniuolētia pſequimur. Cui ſi noſtri gratia in rebus ſuis a tua ſerēitate opitulatū fuiſſe ſenſerimus eris qdē adeo nobis gratū: ac ſi beneficiia ipſa i noſmetipos collata fuiſſe letaremur. Tibi igitur cū cōmedamus: tanq̄ oīum cæterorū nobis grauiſſimum cariſſimūq; tueq; ſerenitati ſimiliter offerimus operā noſtrā in oibus tuis optatis q̄ libentiſſime paratam. Vale.

¶ Regia edictiua.

¶ Regia edictiua epiſtola eſt illa q̄ ſcribiť a principe tā ſeculari q̄ ſpirituali ad aliquā pſonā. uel publicā uel priuatā. p re aliqua ad publicū bonū ptinctē ſignificanda. cuius epiſtolæ talis eſt regula.

¶ Regula.

¶ Si uoluerimus epiſtolā edictiuā regiā ad alīq̄ pſonam ſcribere. ſcire debemus. ꝙ talis epiſtolam ſcribi pōt. uľ generaliter ad alīq̄ uniuerſitatē uel populū uľ particulariter ad alīq̄ pſonam publicā ut faciūt pricipes ad alios principes p edicēda pace. uľ bello fœdere. uel lege. ſiue p ſimilibus. & tūc ipa epiſtola diuidiť in tres ptes pricipales. In quarū prima ponem⁹ nomē pricipis cū ſuis titulis omnibus. put fecimus in aliis epiſtolis ſuperioribus. cum ſalutatione ad eam pſonam, ad quam ſcribiť epiſtola. In ſecunda uero ponem⁹ cauſam, ppter quam ſumus incitati ad talem epiſtolam ſcribēdam oñdēdo cauſam illam eſſe iuſtam & honeſtam. & quantū poterimus cōabimur partes noſtras approbare. & per oppoſitū aduerſarii deprimere. ut potius uideamur nobiſcum iuſticiam & æquitatem oſtēdere. q̄ cum eo ad quē ſcribimus

d

in tertia aũt narrabim⁹ id qđ ſcribere intendimus:ſi de bello pſonam ipſam ad bellũ inuitantes:ſi de pace ſimiliter ad pacem:& ſic de fœdere:aut lege ꝓmulganda:addẽdo clauſulas illas finales q̃ magis uidebunt̃ ad ꝓpoſitũ facere & ipſam epiſtolam cõcludere:qđ ex ſupioribus epiſtolis:ſatis ſupq; colligere poſſumus:ſi ad eas aduerteremus. ¶Propoſitio.

¶Edicat Cæſar Pacẽ Pãnonio regi ꝓ ſua in eum liberalitate ac mũificẽtia.

¶Exemplum. ¶Pars.

¶Federicus tertius:diuina fauẽte clæmentia:rõanoꝝ impator ſemp auguſtus Auſtriæ:ſt iæ:carinthiæ:carnioleq; dux:comeſque tirolis & cætera Mathiæ utriuſq; pãnoniæ regi:ſalutẽ:Licet multe cauſæ inuicem cõcurrant quæ me potius ad bellũ tecũ gerendũ:q̃ ad pacẽ firmandam ducant:q̃s hic recitare mihi ſupuacaneũ uidet̃.Tu.n.eas bene optimeq; noſti ut tibi tamẽ tuiſq; omnibus oſtendam:quantũ potius mea in uos ualeat liberalitas q̃ ueſtra in me ingratitudo:deliberaui penitus tecũ pacẽ firmaŕ ut cũ ab armis diſceſſerimus:poſſint milites noſtri:qui ex utraq; parte ſummopere cõſumpti ſũt ad deſideratam quietem redire:& diſſipatas res ſuas aliqnantulũ inſtaurare Tibi igit̃ pſentiũ tenore ſignifico:quod ab hoc die in poſterum relicta omni penitus diſcordia ac ſimultate:q̃ prius inter nos fuerat:uolo tecũ firmiſſimã pacem habere:cũ his tñ pactis & cõditionibus:q̃ prius fuerant inter nos unanimi uolũtate cõcluſæ.Teq; hortor:ut hanc a tuis ſaltem deſiderandam pacem:uelis libentiſſima frõe ſuſcipere:& beneficiorũ cõmunicationem ppetuam ſeruare:nos.n.ex parte noſtra hoc tibi uolumus eſſe pollicitumq; conſtantiſſime obſeruaturi quod nulla unq̃ cauſa a tua beniuolentia decidemus:quo ad ipſam uolueris nobis illeſam tenere.Vale.

¶Regia inhibitoria.

¶Regia epiſtola inhibitoria eſt illa q̃ ſcribit̃ principe ad aliquam pſonam uel publicam uel priuatã cui in hibere intendit aliqd op⁹ uł iã icœptũ uł qđ ꝓpediem incipiendũ ſuſpicet̃:cuius epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si uoluerit princeps ihibitoriã epiſtolam ad aliq̃ pſonã uel publicã uł priuatam ſcribere:cui inhibere uelit aliqd faciendũ:uel qđ iam fieri cœptũ ſit.illa ſimiliter in partes tres diuidere debebit In quarũ prima ponet nomen & titulos ſuos ſecũdũ cõſuetudinem taliũ epiſtolarũ:in ſecũda uero quod erit exordiũ epiſtolæ declarabit ſe ĩtellexiſſe ꝙ talis pſona ad quam ipſe ſcribit uel iam incæperit uł incipere uelit aliquod opus qđ ipſe princeps nullo pacto futurũ intendit.& ſimul i hoc loco declarabit cauſam uel rationẽ aliquã ueram aut ſaltem ueriſimilem.ꝓpter q̃ ipſe ſit incitatus ad tale opus inhibeŕ ſcribendũ.In tertia aũt inhibitionem ipſam ponet.uerbis breuibus & dilucidis.quæ ꝓpriæ ad principem attinent addendo regales minas.ſi tali ope faciendo nõ deſtiterit:cum omni tamẽ modeſtia & humanitate ne uideat̃ ſubito uelle in iram exire quod ad prudentẽ & ſapientem uirum nõ attinet

& ſic abſolute ſiniet epiſtolam ſuam: addendo tamen diem & locũ quo de te fuerint litteræ.

¶Propoſitio.

¶In hibeat pontifex maximus regi ferdinãdo ædificationem cuiuſdã caſtelli infinitimis. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Innocentius epiſcopus ſeru° ſeruorũ dei: illuſtriſſimo regi appulliæ ferdinãdo ſalutẽ & apoſtolicã benedictionẽ. Ex litteris uenerabilis fratris nr̃i cardinalis ſancti petri ad uincula: de noſtro mandato toti° agri picæni: gubernatoris & legati: nuper intelleximus: te munitiſſima quædam caſtella: ĩfinitimis appuleiæ terminis uerſus agrum picænũ qui noſtræ ditioni ſubiacet cõtra pacta & conuentiones noſtras ædificare uelle: quod ſe decit ex multis nunciis iſtic uenientibus intellexiſſe. Et quia ut ſcit ſerenitas tua huiuſcemodi caſtella quæ noua quãpiam edificatione eriguntur: & præſertim in illis locis ubi maior poſſet dari occaſio nocẽdi ſemper in malũ inducit hominum ſuſpitionẽ. ideo nõ poſſumus nõ ſatis admirari te contra nos talia moliri. Quapropter rogamus ſerẽitatem tuã: ut penitus a tali edificatiõe deſiſtat ſi nobiſcũ uoluerit ꝑpetuã pacẽ habere quod ſi fortaſſe neglexeris coacti erimus omnem iniuriam noſtram pro uiribus: propulſare: cum ꝑſertim uim ui pellere liceat. Sed bene confidemus te talis eſſe facturũ: quæ regiam pſonam tuã deceant cui etiam nos offerimus omnem operam noſtrã: & omnibus optatis libentiſſime paratã. Datæ apud ſanctum petrũ: anno ab ĩcarnatione dominica octogeſimo ſexto ſupra mileximũ & quadringẽteſium pontificatus autem noſtri anno primo.

¶Regia promotiua.

¶Regia epiſtola promotiua eſt illa quæ ſcribitur a principe ad aliquam perſonam quam ad dignitatem quampiam ſeu gradum promouere intendit: cuius quidem epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si uoluerit prĩceps ꝓmotiuam epiſtolam ad aliquam pſonã ſcribeř hoc dupliciter faceř poterit: uero ſcilicet modo quando ipſam epiſtolam dirigit ad aliquam tertiam pſonam: cui mandat ut amicum quempiam ul̃ familiarem ad aliquam dignitatẽ promoueat: altero uero modo quando ad ipſam perſonam propriam ſcribit quam promouere itendit. Sed quocũꝗ modo fiat illam in partes tres diuidet. In quarũ prima ſecundũ iſtatũ epiſtolarum cõſuetudinem: apponet nomen & titulos ſuos cum breui ſalutatiõe. In ſecunda uero captabit beniuolentiam. ab illa perſona quam ꝓmouere itendit: ipſam ſcilicet laudando ab aliqua uirtute particulari: quæ ſpecialiter ipſa refulgeat: & dicens quod propter uirtutes ſuas ipſa meretur omnium fauorem acquirere. In tertia autem captabit beniuolentiam a perſona ꝓpria dicẽs ꝙ propter iſtam cauſam ipſe ſi incitatus ad porrigendum ei omnẽ fauorem & gratiã: & tũc ſubiunget ꝙ uacante nũc tali beneficio uel dignitate

ipſe uoluerit eã tradere ipſi amico:quãuis non ſit ſufficiens uel æqualis ad eius uirtutes & cõditiones remunerandas offerẽdo tamẽ ei poſt hac omnẽ opam ſuam:ita ꝙ facile intelliget ab eo magni exiſtimari & plurimi fieri.

¶Propoſitio

¶Promoueat dux mediolanenſis Franciſcum ueturium:ad ticinẽſem põtificatum. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Ioannes galleaceus maria:dei gra dux mediolani papiæ comes:ac gẽuæ domin⁹.Franciſco ueturio abbati leonẽſis Reuerendiſſimi ſalutem:ac dilectionis effectũ.Eximie uirtutes ac ſingulares quædã animi tui cõditiones:q̃ nõ obſcuro nec uario ſermone:ſed & clariſſima & una omniũ uocẽ prædicãtur:adeo diebus iſtis ad aures noſtras gratiſſima aduolarunt:ut merito aĩus noſter iam inclinatus ſit:ad eũ tibi fauorẽ in oĩbus rebus & optatis tuis exhibẽdũ:quẽ unicuiqꝫ familiari ac domeſtico nr̃o exibẽdũ exiſtimamus:iis.eni mediis duximus uiros bonos ad uirtutẽ alliciẽdos:qui cũ uirtutũ ſuaꝝ aliq̃ ſe uiderint præmia cõſecutos:ea facilius ad meliora ſemp accẽdant. Quod ut apertius iſta in te affectio noſtra p teſcat:uacãte nũc dicenenſis pontificatus ſede:te præter oẽs duximus huic pontificio muneri ꝑficiẽdũ:ut hoc ſit tibi animi noſtri firmiſſimũ monumẽtũ.His igit̃ litteris noſtris declaramus te huius eccleſiæ papiẽſis epiſcopũ benemeritũ rogamuſqꝫ ut hoc munuſculũ noſtrũ grato animo ſuſcipere uelis quãuis multo ſit tuis meritis inferius Sed poſt hac ſi dabitur facultas ut merita poſſimus uirtutibus tuis ꝓmia cõdõare:ſenties ꝑfecto nos tãti ſapiẽtiã & doctrinã tuã exiſtimaſſe:quãti ab oĩbus exiſtĩmãda erat:cui ẽt uolum⁹ oẽm operã nr̃am:ĩ o b⁹ optatis tuis eẽ parata.Datæ mediolani:in noſtro ducali palatio anno ſalutis.M.cccc.lxxxyii.

¶Mixtum genus. ¶Capi. xx.

Mixtũ gen⁹ ẽ illud qđ fit quotiẽſcũqꝫ ſecũdũ diuerſoꝝ negociorum exigẽtiã:ĩ uno litteraꝝ uolũĩne:diuerſoꝝ geneꝝ epiſtolæ cõtinẽtur:& huius generis ſpecies ſũt duæ:nam ut ex duobus generibus eſt mixta epiſtola:aut ex pluribus.

¶Mixta.

¶Ex duobus. ¶Ex pluribus.

¶Mixta epiſtola ex duob⁹ generib⁹ ẽ illa quæ duo tãtum genera cõplectit̃:uel etiã duas ſpecies:de iis quæ ſuperius expoſite ſunt cui⁹ epiſtolæ talis eſt regula. ¶Regula.

¶Si mixtam epiſtolã ex duob⁹ generibus:uł duabus ſpeciebus:ad aliquẽ amicũ ſcribere uoluerimus:illã principaliter in partes duas diuidem⁹. In q̃rum prima ponemus eã partẽ epiſtolæ ſcribendã.quæ magis nobis uidebit̃ eſſe neceſſaria.In ſecũda uero ſubiungemus illam.quæ minorem i ſe & minus neceſſariam cauſam habet.Sed tamen notare debemus.ꝙ i tali epiſtola mixta ſolemus in pricipio ſemper facere exordium hoc modo ſcilicet: ſi

epiſtola fuerit principalis:& primo ſcripta ad amicũ. declaram⁹ ei tanq̃ per exordiũq; cũ nobis multa & uaria ad eum ſcribenda occurrant:per has litteras uolum⁹ eum de omnibus admonere.& tunc particulariter ſeruãdo or dinẽ omniũ ſcribendũ.ſingule breuiter & dilucide exponemus.Si uero ſecũdaria fuerit epiſtola.& reſponſiua.dicem⁹ ĩ pricipio.nos recipiſſe ab amico noſtro litteras.quæ nobis gratiſſimæ fuerũt.& q̃ ad omnia illa particulariter reſcribemus quæ uidebunt̃ reſponſione digna.& tunc ſimiliter per ordinẽ ad omnia reſpondimus.Si uero aliquid ẽt nobis ſcribẽdum acciderit illud in fine epiſtolæ ſcribemus.offerẽdo ipſi amico omnem operã noſtrã in oĩbus paratam.ut in aliis epiſtolis.fieri conſuetũ eſt. ¶ Propoſitio.

Scribat excuſatoriã ſimul & domeſticam epiſtolã ad curionẽ Cicero.ipſum de negociis ſuis ad admonendo.

¶ Exemplum. ¶ Pars.

¶ Accepi abs te litteras Curio chariſſime:quæ licet mihi iocũdiſſimæ fuerit cũ ex illis intellexerim.de tua tuorũq; omniũ ſalute.aliquid tamẽ moleſtiæ attulerunt.cũ te uideã me negligentiæ crimine ſuſpectũ haberẽ.q̃ ſcilicet ut optabas,ſæpiſſimas ad te litteras non dederim.& profecto q̃q̃ hoc mihi moleſtũ ſit.quia me ſentio ab omni penitus culpa uacare:ẽ tamẽ aliquãtulum ex altera parte iocundũ.cum hæc preſertum litterarum mearũ expoſtulatio nõ paruum ĩ me amorem tuum oſtendit.Dabo igitur operam.ut quamuis neminem prætermiſſerim.quem quidem ad te peructurum putauerim.cui litteras non dederim:te etiam hoc in ſcribendi genere expleam:præſertim ſi uidero officium meum abs te nõ uilipẽdi. Sed de litteris hactenus ſcribis ad me ut de negocio tuo te certiorẽ reddam.ſcias nos die noctuq; laborare ut expediatur.ſed eſt tanta aduerſariorum tuorũ iniquitas.ut ſemper ſic ipſis cogentibus.in longum protrahatus.ſperamus tamẽ ut demũ ĩtracta ipſorum iniquitate)tuam ſi dignitatem retenturus.Quod autẽ ſcribis ut ad te libros iuris ciuilis tranſmittam:faciam.id equidem libentiſſime:ſed quia propter hæc bella inteſtia:quæ adhuc ſedata nõ ſunt:nullus hic põt nũcius tuto diſcedere.expectabis ad paucos dies.quouſq; pax.quæ ĩter partes tractat̃ ad concluſionẽ ueniat.tunc uoto tuo ſecuri⁹ & melius ſatiſfiet.Si quid ẽ aliud.quod meo tibi opera prodeſſe poſſit.tuũ iubere.meum autẽ,mãdata tua q̃ libentiſſime exequi.Vale. ¶ Mixta ex pluribus.

¶ Mixta epiſtola ex plurib⁹ ẽ illa q̃ plura in ſe genera cõpletitur. uel plures diuerſas ſpecies.cuius epiſtolæ talis breuiter eſt regula. ¶ Regula.

¶ Si uoluerim⁹ mixtã epiſtolã ex pluribus ad aliquã perſonã ſcribere.illam in tot partes diuidemus quod erunt genera uel ſpecies epiſtolarũ ex quib⁹ ipſa erit cõpoſita & tunc a maiore ſemper & maioris momenti incipiemus per oĩa ſeruando regulam ſuam.prout in ſuo capitulo declaratum eſt.deinde ad propinquam deſcẽdemus.deinde ad minorẽ,donec omnis rerũ ſcri

bendarum numerus cópleatur ſemper in omnib⁹ ſeruádo regulá ſuá ſicut in ſuo loco fuit ſuperius definitũ. Sed illud addere debemus. quod ſemp é faciẽdũ aliquod exordium in tali epiſtola. per quod declarem⁹ ea generaliter quæ ſcribere intendimus. uel ſaltẽ ut per ipſum demus aliquem introitũ ad ipſam epiſtolá cóponẽdá. In fine præterea epiſtolæ adiungem⁹ oblationes conſuetas: addẽdo etiá ſi nobis uidebitur expoſitióem alicuius negotii noſtri: quod ad ipſum amicum ſcribere intẽdimus: quæ negocia niſi fuerint alicuius magni momenti ſũt ſemper poſtponenda: quia amicorum cauſæ ſunt prius recitádæ & expediẽdæ: ꝗ propriæ: ut uideamur ipſorum negocia magis cordi habere ꝗ noſtra.

¶Propoſitio.

¶Scribat conſolatoriam ſimul & grauẽ: ac domeſticá epiſtolá a d pompiliũ Marcus curius. ¶Exemplum. ¶Pars.

¶Intellixi pompili cariſſime ex amicorum noſtrorũ litteris. quæ mihi diebus iſtis redditæ fuerũt: patrẽ tuũ uirũ optimũ: ex hac uita deceſſiſſe: quod mihi profecto táto moleſtius fuit: quáto mihi tu charior es: cuius ego extimo omnẽ fortuná mihi eẽ cómunẽ: hác ideo calamitatẽ tanꝗ ꝓpriá exiſtimaui ſed cũ ex altera parte cóſidero: ꝗ bene natus fuerit: ꝗ optime educatus: quib⁹ honorib⁹ iter cæteros ſui ordinis uiros functus: quá facili morbo corrept⁹: & dũ tempus erat. ut natura cócedere: ꝗ ſanctiſſimæ mortuus certæ nihil eſt quod doleá. imo uere poti⁹ decet ut deo maximo gratias habemus qui pri⁹ illũ tátis manerib⁹ donauit: deinde placidiſſima morte: nó ad tenebras. ſed de tenebris ad lucẽ reuocauit. Sed his omiſſis ad ea uẽiam⁹: quæ ad nos magis attinẽt. Scias diebus iſtis ſenatu nr̃o nunciatũ fuiſſe: ſamnites maximũ cótra rẽp noſtrá exercitũ præparaſſe ac quottidie í agrũ noſtrũ incurſiónẽ facere. Vnđ centuriatis comitis cælebratis decreuerunt patres: ut cótrá hoſtes arma ſumant: eiqꝫ rei pópeium noſtrũ præpoſuere: qui cóſilio: ſapient a: & auctoritate nemini cedens facilime poſſit rem iſtá cóficere. Tu ſi me audies excuinano tuo ꝗ primũ í urbẽ uenies: ne tumultuario bello ígruente: aliqđ dáni patiaris. Quod ſcribis: ut a debitorib⁹ tuis pecunias exigam: perficerem illud ꝑfecto libentiſſime: ſed in hoc tá graui tumultu: neqꝫ forenſiũ cauſarũ neque ſenatoriæ actióis amplius locus eſt quoſqꝫ res ad aliquid meli⁹ tendant. Sed hoc unum tibi audeo ſcribere. quod ſi te ad nos ꝗ primũ cótuleris: non ſolum poteris priuatis: ſed etiam publicis fortaſſe reb⁹ non mediocre ſubſidiũ ferre: quod ut facias te hortor: rogo & moneo: tibi tamen nunꝗ de futuram operam meam polliceor. Vale.

Elegantiæ diffinitio ac regulæ: quæ ad ſuperiores epiſtolas faciunt. Libellus ſecundus.

ELegantia eſt uenuſta uerborũ cócinitas: edulcem aurib⁹ afferẽs ſonum cuius quidem generales regulæ ſũt triginta. Regula. i.

L

¶ Laudabitur illa oratio.quæ obliqua dicit.& a poſterioribꝰ incipiẽs dictio nibus.in uerbum ſæpius.q̄ in aliam orationis partem finiat ut Cæſar adeptꝰ eſt monarchiam imperii ſummis uiribꝰ quod elegãtius dicitur:ſummis uiribus imperii monarchiam Cæſar adeptus.eſt.

¶ Regula.ii.

¶ Commendabitur quoq; oratio quæ dictionem habeat uniuerſalem affirmatiuã uel negatiuam in fine uel aliquod inſigne nomen:uel aduerbiũ.Exẽplum primi Omnes laudant ea:quæ uir bonꝰ facit:quod uenuſtius dicitur. Quæ uir bõus facit:laudant omnes.Exemplũ ſecundi.Ego neminẽ habeo: quẽ magis diligã te:quod pulchrius dicit.Quẽ te magis diligã habeo neminem.Exemplum tertii.Egregia ſunt ea q̄ ſcribis ad me.qđ cõciniꝰ eſt.Quæ ad me ſcribis:ſunt egregia.Exemplũ quarti.Ego oĩa diligenter perfeci:quæ iuſſiſti mihi:quod eloquentius dicitur.Quæ mihi iuſiſti:perfeci omnia diligente.

¶ Regula.iii.

¶ Nomen adiectiuum elegantius ſubſtantiuo præponitur.ut uirtꝰ ſumma imperium magnum.conſilium utile.melius eñi dicitur ſumma uirtus.magnum imperium.utile conſilium & huiuſmodi.

¶ Regula.iiii.

¶ Inter adiectiuũ & ſubſtãtiuũ ſemper aliquid eſt interponendũ.ut maxima uirtus cæſaris ſũma laude ſemper extollẽda eſt.quod elegãtius dicitur maxima cæſaris uirtus ſũma ſemper laude extollenda eſt.

¶ Regula.v.

¶ Quotiẽſcũq; ab appoſito alicuius uerbi ſecundarii oratio incipiat:qđ ſubito relatiuũ ſequat.elegantius inter relatiuũ & antecedens ſecũdarium uerbum ponitur.ut Aeneum pompeium.qui romanorũ auxit imperim.ſummopere diligo.Venuſtius enim dicitur Aeneum pompeim ſummopere diligo.qui romanum imperium auxit.

¶ Regula.vi.

¶ Si fuerit relatiuũ in obliquo caſu poſitũ:uẽuſtiꝰ antecedens:in relatiui caſu poſitũ poſtpõetur.ut uirtutes q̄bus ab ineũte ætate ſtuduiſti: immortalitati nomen tuum cõmendabunt:quod elegãtius dicitur.Quibus uirtutibꝰ ad ineunte ætate ſtuduiſti.immortalitati nomen tuũ cõmendabunt.

¶ Regula.vii.

¶ Quando eſt aliquod ſubſtãtiuũ cũ præpoſitione aliqua iunctũ quod ſit de natura præcedentis uel ſubſequentis clauſulæ.prepoſitionem in relatiuum uertimus.& uerbum ſubſtantiuũ adiungimus.ut pro tua humanitate multa in me beneficia contuliſti quod elegantius dicitur.Que tua humanitas ẽ multa in me beneficia contuliſti.& ſic in ceteris.

¶ Regula.viii.

¶ Sepius relatiuũ:qđ uerbo primario additũ eſt ſecũdariũ transferemus.ut cicero:qui eloquentiſſimus fuit.ceteris oratoribus in dicẽdo preſtiut quod elegantius dicemus Cicero eloquẽtiſſimus fuit.qui ceteris oratoribꝰ in dicendo preſtiut.

¶ Nona regula.

¶ Si aliquod habuerimus uel nomen uel aduerbiũ inſigne elegãtꝰ illud cũ

quidem uel idem pronomine poſtponemus.Exemplum primi.Marcꝰ tulli
us orator ſingularis fuit.quod uenuſtiꝰ dicitur Marcus tullius orator fuit &
quidem ſingularis.Exemplum ſecundi.Quæ mihi iuſſiſti.omnia libenter p
feci.quod eloquentius dicitur.Quæ mihi iuſſiſti.omnia perfaci.& quidē li
benter. ¶Decima regula.

¶Sicuti ī mediocri ſtilo diximus.a re nuda prius incipere oportet. deīde illā
exornare.Sic in ſtilo graui.ab exornatu initium ſumere debemꝰ.Exemplū
primi Pompeius omnium romanorꝫ.tū armis.tum cōſilio facile princeps
fuit.Exemplum ſecundi.Omnium romanorum. tum armiſitum conſilio
facile princeps magnus Pompeius fuit. ¶Vndecima regula.

¶Genitiuus caſus ſemper cæteris præponitur.ut conſilium optimi uiri.qđ
elegātius dicitur.Optimi uiri conſilium. ¶Duodecima regula.

¶Si gerūdiū uerbum habuerimꝰ cū ſuo appoſito.appoſitū illud ī gerūdii ca-
ſu ponemus:ac ambo inuicē cōcordabimus:ut uēi gratia amādi uirtutē. qđ
uenuſtius dicitur.ueni amādæ uirtutis gratia. ¶Tertiadecima regula.

¶Si fuerit aliquod relatiuum inter duo ſubſtātiua.illud potius cum ſequē-
ti q̄ cum præcedenti concordamus.ut eſt locus in carcere.quod tulliānum ap
pellatur. ¶Quartadecima regula.

¶Si dictionis alicuius ſignificationē augere uolumus.poſitiuo per aut per
quā comparatiuo longe.ſuperlatiuo autem q̄ iungere.debemꝰ.Exemplum
omnium p beatus uel per q̄ beatus fuit Cæſar.ſed longe beatior auguſtꝰ.q̄
beatiſſimus autem troianus. ¶Quintadecima regula.

¶Nomina græca tertiæ declinatiōis.ſi peritto ſyllabica fuerint ad ſecundā
declinationē referunť:ut delphin delphinis.delphinꝰ dlphini.elephas ele-
phantis.elephantus elephanti. ¶Sextadecima regula.

¶Si aliquod adiectiuum habuerimꝰ ſignificās laudem uel uituperium uti-
le uel inutile.illud potius in datiuum ſubſtantiui uertemꝰ cum ſum eſt ē.Vt
uirtutes ſunt mihi iucunditati. ¶Decimaſeptima regula.

¶In rebꝰ paribꝰ.tum nł & geminatum ponimus.ī īparibꝰ uero.cum & tum:
ſed leuiꝰ præponiť.Exēplum primi.Cicero tum laude.tū rerum ſciētia ualet
Vel æneas & fortis & pius fuit:Exēplum ſecundi. Cæſarē plurimum ualuiſ
ſe.cum populus.tum ſenatus affirmat. ¶Decimaoctaua regula.

¶Si aliquam perſonam aut laudare aut uituperare uoluerimus. id trifariā
facere poterimus.aut cum genitiuo.quod magis poeticum eſt. ut marcꝰ ca
to uir eſt magnæ uirtutis.aut cum nominatiuo & ablatiuo. ut Marcus cato
uir eſt magnus uirtute.aut cum ablatiuo ſolo.ut Marcus cato uir ē magna
uirtute. ¶Decimanona regula.

¶Sæpenumero uerbum infinitum uertemus ī partium tam ablatiui quā
accuſatiui caſus.ſi uerbum aliquod præcedat.Exemplum primi.Mihi opus
ē cōſulere:quod melius dicitur mihi cōſulto opus eſt.Exemplum ſecundi.

Bonam tibi fortunam inuenire curabo.quod uenuſtius dicitur.Bonam ti-bi fortunam inuentam curabo.

℃ Viceſima regula.

℃ Cũ adiectiuum & ſubſtantiuum:ĩ eodem caſu poſita acciderint ſubſtãtiuum in genitiuo caſu ponemus adiectium uero in eo caſu in quo poni debet:ſed in numero ſingulari & genere neutro locamus:ut multa pecũia:parua ſapientia:aliquas literas:quod meliꝰ dicitur:multum pecuniæ parum ſapientiæ:aliquid litterarum.

℃ Viceſimaprima regula.

℃ Cũ duobus ſubſtãtiuis idẽ adiectiuum adiici debeat:adiectiuum ĩ principio orationis collocamus & ſubſtãtiuo:cũ & uł tũ geminato poſtponimꝰ ut Cæſar fuit magnus uir & magnus imperator:quod ornatius dicitur.Cæſar fuit magnus & uir & imperator.

℃ Viceſimaſecunda regula.

℃ Cũ adiectiuum & ſubſtantiuum ſimul fuerint: quorum ſubſtãtiuum ab adiectiuo formatũ:fuerit diuerſæ ſignificationis a primo ſubſtantiuo ĩ duo ſunt potius ſubſtãtiua transferenda:ut cauendum eſt:ab honeſtate naturali diſcedamus:quod melius dicitur.Cauẽdum eſt ab hõeſtate natura q̃ diſcedamus.

℃ Viceſimatertia regula.

℃ Cũ gerundium accuſatiuæ uocis habuerimus:potiꝰ illud ĩ ſupinũ ablatiuæ uocis transferemus:ut hoc eſt mirabile ad uidendum:quod elegantiꝰ dicitur:hoc eſt mirabile dictu.

℃ Viceſimaquarta regula.

℃ Si aliquod ſuplatiuum durius acciderit:ꝑ eo poſitiuum ponemꝰ ac ei aduerbium ſuperlatiuũ ademus:ut neceſſariiſſimus.quod elegantius dicimꝰ maxime neceſſarius.

℃ Viceſimaquinta regula.

℃ Si aliquẽ maximope laudare:uł uitupare uoluerimus laudationis uel uituperationis cauſam in genitiuo cõſtituemus:ac huiuſcemodi nomina:ſplẽdorẽ.fulgorẽ:gloriã:uel laudẽ:uitiũ:facinus:crimen:ſcelus:addemus.Exemplum primi.M.antonius plurimũ æloquentia ualuit:quod melius dicitur.Marcus antonius plurimũ æloquẽtiæ gloria ualuit.Exemplũ ſecundi.Lucius catilina cõiuratione damnatus eſt:quod elegãtius dicitur.Lucius catilina cõiurationis ſcelere dãnatus eſt.

℃ Viceſimaſexta regula.

℃ Quotiens nomĩa ſingularis:uł pluralis & ſingularis numeri cõuectunt uiciniori ſemp reſpondendum eſt.Si uero pluralis numeri fuerit ad nobiliꝰ trãſecũdũ erit.Exẽplũ primi.Cæſar reſq̃ publica romana merito Põpeio infeſta fuit.Exemplum ſecundi.Exercitus noſtri romanorũq̃ turmæ turpiter fugati ſunt.

℃ Viceſimaſeptima regula.

℃ Nõnunq̃ comparatiua ꝓpoſitiuis ponuntur.ut uehementius pro uehemẽter:& ſæpius pro ſæpe.

℃ Viceſimaoctaua regula.

℃ Subiunctiuus modus elegantius pro ĩdicatiuo ponitur ut uelim ꝑ uolo:fecerim pro feci.

℃ Viceſimanona regula.

℃ Si uerbũ ſubiunctiuũ habuerimus.cũ quod cõiunctiõe.ea remota.elegãtius illud ĩfinitum reducemus.ut gaudeo.quod tribunitiã poteſtatem con

ſecutus fueris:quod melius dicitur.Te tribunitiam poteſtatem cōſecutum
fuiſſe gaudeo. ¶Triceſima regula.

¶Cum aliquod adiectiuū exornare uoluerimus:pferem⁹ illud per ſuum
oppoſitum addita negatione.Vt Cicero fuit litterarum peritus:quod elegā
tius dicitur.Cicero fuerit haud neſcius litterarum.

¶Tituli unicuiq; pſonaꝝ ordini tribuēdi ſecūdū earū cōditionē. Libell⁹.iii.

TItulus eſt epithetū unū uel plura:quæ tā i epiſtolarū frōte:q̄ in ter
go.unicuiq; pſonarū cōditioni accōmodari ſolent quorū regulæ
ſunt decē & octo. ¶Ad ſummū pōtificē. ¶Regula.I.

¶Pōtificē:maximū:ſūmū romanorum:dn̄ici regis paſtorē:ſacro
rū antiſtitē chriſtiani cultus moderatorē:chriſtiani nominis uexiliferum:pa
trē:diuū:clæmētiſſimum:ſanctiſſimum:tutiſſimū beatiſſimum :: mpliſſimū
piētiſſimumque.dicemus.Cui tale in litterarum tergo titulum dari licebit
Diuo paulo ſecūdo:dominici gregis paſtori piētiſſimo: romānæque baſilicæ
pōtifici maximo optimoque.In epiſtolæ autē medio.eius clæmentiā:ſancti
tatē:beatitudinē amplitudinem:pietatemque appellabimus.

¶Sūmus aūt pōtifex minores quoſcūque pōtifices fratres:reliquos aūt fili
os p litteras publicas appellabit.Vnde ad pōtifices ſcribēs inferiores ſic i lia
rū frōte pfatur.Paulus ſecūdus diuino dei nutu ouilis dn̄ici cuſtos deſigna
tus dilectis fratribus:germanis epiſcopis:ſalutē & apoſtolicā benedictionē.
Cæſarē uero ſic aggredietur.Paulus ſecundus:diuina diſpoſitione:chriſtiāi
cultus moderator:dilecto filio Federico tertio:romanorū imperatori:augu
ſto:fauſtoque ſalūtem & apoſtolicam benedictionē.

¶Siſmaticos autē gētileſque huiuſcemodi titulo ſalutabit.Paulus ſecūdus
dei gratia chriſtianæ plæbis antiſtes.Mahumeto Turcorū regi maximo:ſa
nioris mentis ſpiritum:rectiuſq; conſilium exoptat:

¶Ad minores pontifices. ¶Regula.ii.

¶Pontifices minores:cardinalē:patrirchā:archiepm:epiſcopum:pthonota
rium.abbatēq; appellabimus:quibus:hos titulos adiicem⁹.Pōtificem nāq;
minorē in partē dominici gregis aſcitū:ampliſſimum:uenerādiſſimū obſer
uandiſſimū.pientiſſimūque dicētes.talē in epiſtolarū tergo:ſi cardinali ſcri
bendū erit:titulum aſſignamus.Petro Fuſcaro:titulo diuini coleos:cardina
li pōtifici:patri pientiſſimo obſeruandiſſimoque.In epiſtolæ autem medio
eius amplitudinem:obſeruantiam præſtantiam:pietatemque appellabim⁹
Si patriarchæ autē aut archiepō.uel epiſcopo ſcribere uoluerim⁹.ſic in litte
rarum tergo dicemus.Laurentio zani anticheno patriarchæ obſeruandiſſi
mo:patri nō minus pientiſſimo:q̄ uenerando.In epiſtolæ autē medio eiſdē
ferme & ſuperioribus titulis utemur.

¶Protonotariū uero in litterarū tergo ſic aggrediemur.Petro Dandulo ro
manæ baſilicæ protonotario:nō minus accuratiſſimo:q̄ fideli:dn̄o ſingulari.

¶Abbate ꝑterea & reliqui ſacerdotes tali in epiſtolarū tergo ſūt titulo deco
randi petro cornelio diui Frãciſci cænobitarum antiſtiti & religioſo & opti-
mo.Itē.Petro nigro:diuo iulião dicatæ ædis ãtiſtiti:flammi pientiſſimo.opti
moq;.i epiſtolæ aūt medio reuerentiā dignitatē paternitatēq; appellabimus

¶Ad Cæſarem. ¶Regula.iiii.

¶Romanoꝝ imperatorē.diuū Cæſarē:cæſareā maieſtatem chriſtianæ reip.
tutorem.uexilli ſerūque triūphatorem patrē patriū.auguſtū:inuictiſſimū fau
ſtiſſimū pientiſſimūque dicemus Cui tales in epiſtolarū tergo tituli tribuū
tur.Federico tertio.diuino afflante ſpiritu.romanorum imperatori cæſariq;
auguſtiſſimo fauſtiſſimoq;.i epiſtolæ uero medio maieſtatem ſerenitatem
amplitudinem poteſtatem celſitudinemque appellabimus.

¶Ad regem uel minorem principem. ¶Regula.iiii.

¶Regē:ducē.pricipē quoq; ac comitē:regiæ uel ducalis celſitudinis ſiue di-
gnitatis dec⁹.heroiocorū cultorē uirtutū principatus ornamētū.regii culmi
nis ſplēdorē:& unicū firmamētū xpaniſſimū potentiſſimū magnificentiſſimū
magnanimū fortiſſimū īclitū fœliciſſimū ſereniſſimū illuſtriſſimūq; appella
bim⁹.Cui tales in epiſtolaꝝ tergo titulos adiicemus Karolo triplicis galliæ
regi xpianiſſimo:regiiq; culminis ſplēdori ſerēiſſimo:illuſtriſſimoq;.In epi
ſtolæ uero medio maieſtatē ſerenitatē celſitudinē potētiā amplitudinē ma-
gnanimitatē fœlicitatēq; dicemus. ¶Ad equitē aureatū. ¶Regula.v.

¶Equitatē equæſtris ordinis uirū:militiæ dec⁹ reip.columē pr̄iæ ſpem am-
pliſſimā fidiſſimāque:ſplēdidiſſimū generoſum excellentiſſimū carriſſimū
inclitum magnanimū potentē fortē ſtrenuiſſimūque dicemus. Cui in litte-
rarū tergo hos titulos tribuem⁹.Bernardo iuſtiniano ſplēdidiſſimo equæ-
ſtris ordinis uiro patritio ueneto militiæ decuri reique pub.firmamento.In
epiſtolæ uero medio ſplendorem generoſitatē excellentiam claritatē ſtren
nuitatemque appellbimus.

¶Ad patricium. ¶Regula.vi.

¶Patriciū ſenatorii ordinis uirū ſenatorē magnificū ſpectatiſſimū nobilem
generoſū ornatiſſimū clariſſimum inſignē ſpectabilē integerrimū pruden-
tiſſimū ſapientiſſimūq; dicem⁹.Cui in epiſtolarū tergo hos titulos dare lice-
bit.Ioāni Fuſcareo patricio ueneto ſenatoriiq; ordinis uiro integerrimo op
primoq;.In epiſtolæ uero medio manificētiā ſpectabilitate nobilitatem ge-
neroſitatem claritudinem integritatem prudentiam ſapieniamq; dicemus.
¶Illud quoq; annotatione dignū cenſemus:nō tantū patricios uerū & con-
ſulares quoſcūque uiros urbium præfectos conſules proconſules prætores
honoratis faſcibus decoratos.necnon & cæteros magiſtratus his plerūque
titulis non abſurde ſalutandos ut ſuperius diximus.

¶Ad plebeios. ¶Regula.vii.

¶Plæbeios uiros tripartitos repim⁹:aut enim maiores ſūt:aut medioximi

aut minore.

¶ Maiorē plæbeiū ſpectabilē ſapiētē:pſtātē. pcipuū ſingularē officioſū:cōſumatū uirū:itegerrimū:ornatiſſimū:beneficētiſſimum:ſpectatiſſimumq; dicemus. Cui epiſtolarū tergo tales titulos adiiceni⁹:Iacobo.philetio:plæbei ordinis uiro pcipuo ac ſingulari.In epiſtolæ uero medio ſpectabilitatē ſapiētiā preſtantiam integritatem:beneficentiamq; appellabimus.

¶ Medioximū plæbeiū:egregiū:prudentē:humaniſſimū benigniſſimū probiſſimūq; dicemus.Cui litterarū tergo tales titulos dabimus. Hieronymo malatheno:plæbei ordinis uiro humāiſſimo:pbiſſimoq;:in epiſtolæ uero medio prudentiam humanitatē:benignitatē:probitatemq; appellabimus:

¶ Minorē aūt plæbeiū diſcretū:moratū induſtriū.ſolertē expertū:diligētiſſimūq; uirū obſequentē:accuratū: fideliſſimūq; dicem⁹.Cui i epiſtolaꝝ tergo tales titulos tribuemus.Antonio pecino architecto uiro tā induſtrio:q̄ accurato.In epiſtolæ uero medio:induſtriā.ſolertiā:diligentiam:fidēq; dicemus.

¶ Ad ſtudioſos uiros & primo ad theologū. ¶ Regula.viii.

¶ Studioſos uiros oēs appellam⁹:quos cuicūq; ſciētie deditos ſcim⁹ quorū titulos p ordinē ſuiſq; locis ordinabimus.Et prīo de thologis. Theologū igit diuinarū:humanarūq; rerū iterpretē:ſacrarū litterarū cultorem:ſacræ paginæ pfeſſorē.diuini cultus moderatorē:diuinæ uolūtatis expoſitorē: ſapientiſſimū:eximiū:excelentiſſimū:diuinūq; dicemus.Cui tales i litterarū tergo titulos dabim⁹.Paulo perguleñ ſacræ paginæ profeſſori tā ſapientiſſimo q̄ diuiniſſimo.In epiſtolæ uero medio:ſapientiā: excelentaimq; dicimus.

¶ Ad iureconſultum. ¶ Regula. ix.

¶ Iurecōſultū diuinaꝝ humanarūq; rerū iterpretē:pontifici uel cæſarei iuris doctorē uel loricā diuini uel humani iuris moderatorē:utriuſq; iuris profeſſorē iurecōſultorū cōſultiſſimū:ſapientiſſimū:optimum:eximium:excellētiſſimū:æquiſſimū:integriſſimūq; dicemus.Cui in epiſtolarū tergo tales titulos dabimus Alexandro neuo diuinarū humanarūq; legū iterptī:tā excellētiſſimo:q̄ æquiſſimo.In epiſtolæ aūt medio ſapientiam pbitatē excellentiā: æquitatē integritatēq; dicemus.

¶ Ad medicum. ¶ Regula.x.

¶ Medicū humanæ ſalutis moderatorē:auxiliatorē:tutorē cōſeruatorē: remediumq; medicæ artis pfeſſorē morborū curatorē: ægritudinum pulſatorem:accurratiſſimum.promptiſſimum.expertiſſimum.diligētiſſimumque dicemus.Cui tales epiſtolarum tergo tituli aſſignantur.Gerardo ueroneñ medicæ artis profeſſori.tam accuratiſſimo q̄ doctiſſimo.Sed i epiſtolæ medio ſapientiam.excellentiam.doctrinamq; dicemus.

¶ Ad philoſophum dialeticumq;. ¶ Regula.xi.

¶ Philoſophū ſophiæ:filiū natur exploratorē.cauſarū ſpeculatorē.ſapientiæ amatorē.filiūq; ſapiētiſſimū modeſtiſſimū excellentiſſimū.grauiſſimū acutiſſimū ſpeculatiſſimūq; dicem⁹.Cui i epiſtolaꝝ tergo tales titulos trademus

Antonio Cornelio philoſopho excellētiſſimo:naturæqꝫ exploratori nō minus accurato ꝙ accutiſſimo.In epiſtolæ aūt medio ſapiētiā.moleſtiā: excellētiā:grauitatem:ſpeculationem:acumen dicemus.

¶Ad mathematicū. ¶Regula. xii.

¶Mathematicū arithmeticæ:uel geometriæ uel ſideralis ſcien iæ profeſſorē:fatorū expoſitorē diuini numinis cōſciū ſiderū ſpeculatorē phætōtæi curſus exploratorē:uel imobilis magnitudinis meritorē:uel diſcretæ quātitatiſ ſupputatore accuratiſſimū:ſubtiliſſimū: acutiſſimū : prudentiſſimū pſpicacē: excellentiſſimū:diuinū:ſapientiſſimūqꝫ dicem⁹.Cui tales in epiſtolaꝝ tergo tituli aſſignatur.Dominico bragadeno mathematicæ artis profeſſori nō minus accuratiſſimo ꝙ doctiſſimo.In epiſtolæ uero medio acumē:ſubtilitatē: prudentiā:ſapiētiam:excellentiam:perſpicacitatēqꝫ dicemus.

¶Ad muſicum uatēqꝫ. ¶Regula. xiii.

¶Muſicū uatēqꝫ eiſdē ferme titulis decoramus:cæleſtis armoniæ imitatorē appellantes:pieridū filiū:muſarū alumnū:appollini ſacratū:theſpiadū choro dicatū:hippocrēidū choro ſacratū:pegaſidum amicū:libetridū coltorē pegaſæo liquore ſeturatū.lauro ifinge.pallida decoratum hædera.pirenæo.fonte potū.caſtalli fontis domeſticū.parnaſii fluminis non ignarū.cephiſi grugitiſ uel fluminis nō exptē.hælicōiæ rupis accolā parnaſii nemoris explorator. cyrthei iugi nō alienū.aonii mōtis habitatorē Phæbæi numinis interpretā teſtitudinæ:lyræ moderatēor.nouenarū ſororū decātatorē:parnaſiæ ædis ciuē ſacrū.diuinū:elegētiſſimū facundiſſimū:ſuauiſſimū:ocūdiſſimū: ornatiſſimū:canorū ſonorū argutū:decentiſſimū.celebratiſſimū:expolitiſſimū. altiſonū dulciſonū melifluūqꝫ dicem⁹.Cui in epiſtolaꝝ tergo tales merito titulos tribuemus Ioanni mario Philelpho muſaꝝ cultori tā ornatiſſimo ꝙ electiſ epiſtolæ uero medio diuinitatē:elegantiam:facūdiā ſuauitatē:ornatū:integritē:nobilitatē:excellentiēqꝫ dicemus.

¶Ad oratorē. ¶Regula. xiiii.

¶Oratorē forēſiū cauſaꝝ tutorē.latini eloq moderatorē : pedeſtris orōnis decus:patrie ligue unicū ſplendorē reip.cōſulatorē.ſanctaꝝ legū aſſeruatorē canorā uirtutis tubam:rōanæ linguæ dec⁹ facūdiſſimū diſertiſſimū eloquentiſſimū:elegātiſſimū:limatiſſimū.expolitiſſimū:amātiſſimū.copioſiſſimū grauiſſimūqꝫ dicemus.Cui in epiſtolarū tergo tales titulos dabim⁹.Benedicto Brognolo oratori facūdiſſimo:romanæqꝫ lingue moderatori diſertiſſimo eloquentiſſimoque:i epiſtolæ uero medio facūdiā:elegātiā:eloquētiā:grauitatem.nobilitatē.præſtantiam.excellētiam.integritatēqꝫ dicemus.

¶Ad grammaticum. ¶Regula. xv.

¶Grammaticū reipublicæ litterariæ columē.latini ſermōis exploratorē.humani ſtudii principē litterariæ diſciplinæ moderatorē.auctorē poetarūqꝫ interptē hūani codicis expoſitorem.latinæ originis exploratorē. hūaniſſimū accuratiſſimū:diſertiſſimū.ornatiſſimū.copioſiſſimū.doctiſſimūque dicem⁹

Cui tales in litterarũ tergo titulos dabimus.pōponio romāo:utriuſq̃ liguæ moderatori.tā hũaniſſimo q̃ ornatiſſimo.in epiſtolæ aũt medio hũanitatē elegantiā: eloquētiā doctrinā:excellētiā.nobilitatē pſtantiā:itegritatēque di-cemus.ſeu appellabimus. ¶ Ad ſcholaſticũ. ¶ Regula. xvi.

¶ Scholaſticũ quēque de uirtute benemeritorũ.liariæ diſciplina dicatũ utriuſq̃ uirtutis florib⁹ ornatũ.liarũ haud exptē:bonarũ artiũ ſtudioſiſſimũ:eruditũ.doctũ.ſtudiıq̃ decus hũani dicemus.Cui tales i epiſtolarũ tergo titulos dabimus iacobo cōtareno:utriuſq̃ uirtutis cultori:tā ſtudioſiſſimo:q̃ accuratiſſimo.In epiſtolæ uero medio:hũanitatē elegātiā:eloquētiā:doctrinā:excellētiā:nobilitatem pſtātia:itegritatēq̃ dicem⁹. ¶ Ad cognatos. ¶ Regula. xvii.

¶ Pater filiũ uel nepotem chariſſimũ.dulciſſimũ.piētiſſimũ:dilectiſſimũ: læpidiſſimũ:ſuauiſſimũq̃ appellat.Filius āt patrē uel patruũ honorandũ obſeruandũ piētiſſimum:pbiſſimũ:humaniſſimũ uenerandũ colendumq̃ dicit Quib⁹ tales in epiſtolarũ tergo tituli tribuunt.Fili⁹ ad patrē.Patri. Cornelio patri ſuauiſſimo piētiſſimoq̃.Pater uero.Ioāni cornelio filio chariſſimo ſuauiſſimoq̃ in epiſtolarũ autem medio pater filium pietatatē charitatem amorē beniuolentiāq̃ appellabit. itidē fili⁹ ad patrē.ſed pinitatē obſeruātiā dignitatē pbitatēq̃ dicere ſolet. ¶ Ad fœminas. ¶ Regula. xviii.

¶ Fœminas caſtitatis decus.pudicitiæ exēplũ:hōeſtatis ſpeculũ:pudiciſſimā caſtiſſimā:itegerrimā:honeſtiſſimā:priariāq̃ dicem⁹Cui in epiſtolarũ tergo tales titulos dabimus.Lucreciæ corneliæ fœminæ primariæ itegerrimæq̃:i epiſtolæ uero medio honeſtatē pudicitiā caſtitatē.itegeritatēq̃ appellabim⁹ illud āt faciēdũ ē q̃ fœminæ uirorũ ſuorũ titulis decorādæ ſunt.proinde ex ſuperioribus ſecundum rei perſonæque exigētiā: nō tantum in hoc ſexu uerũ ēt in altero:uir accuratiſſimis quiſq̃ ex ſe poterit cōdocentes titulos aſſignaẽ & maxime quia multi ſũt:quib⁹ diuerſi ſunt attribuendi tituli propter uariā eorum conditionem. ¶ Peroratio.

¶ Iā annuēte deo:magnifice iacobe:ad peroptatũ finē deductũ ē opus noſtrũ quod eo libēti⁹ pfeci:qd & illud magnificentiā tuā maxime peroptare intelligebā:& plæroſque ēt huius nouæ artis meæ precupidos uidebam:qb⁹ omnibus ſatiſfaciendũ eſſe duxi:& tibi præcipue:quē ego & amo & mirifice obſeruo.Nā cũ tua in me beneficia memori mente reuoluo:quibus me nō ſolum ex ago tēpore aſſidue affeciſti:ſed etiā quottidie afficere nō deſinis ſemp cōſidero quoniam potiſſimum pacto tuæ poſſim uoluntati morē gereẽ. Et mihi profecto gratiſſimũ iucondiſſimũque ſemper accidit:quicquid pro tua dignitate etiam cũ maximo labore meo reddere poſſum.Nec id qdē iniuria.quum.n.magis.magiſq̃ idies emollior.ut tecũ beneficiis certaſſe poſſim.tu magis.magiſque adeo reſpōdes.ut me ſemp benignitate ac liberalitate & munificentia a te uictum eē facear neceſſe ſit.Et merito illud poeticũ figmētum in te cōpleri uideo:qd illi ſimplicē dicũt charitatē duplices ſemp

ſorores remittere ſolitā. Tu.n.nunq̄ unicā euphroſinem meā recepiſti:qn il
li æglen thaliāq; cū ſumma beneficentiſſime remiſeris.Hic ortum eſt: ut nō
ego ſolū qui īter cæteros oratores ſiue poetas minim⁹ ſum appellandus ſed
& cæteri quoq; oēs:qui tuam hanc liberalitatem agnoſcūt.quottidie meditē
tur q̄bus potiſſimū ſis muneribus afficiend⁹.Suſcipe igit̄ læto uultu ex hila
riq; facie quæ tibi munera damus.Et fac ut noſtri memor ſis :qui maximo
cupimus ardore.ut aliquando intelligas:hac tibi ēt animam noſtram per
petua ſeruitute dicatam eſſe.Vale.

¶Iacobus geroldus ſtyrus Chitelfendēſis.bōa℞ artiū doctor: ac patauinæ
acadēiæ moderator.Excellētiſſimo doctori . Franciſco nigro Veneto tam
oratorum q̄ poetarum principi fœllicitatem.

¶Excogitabā mecū ipſe dieb⁹ iſtis.Franciſce chariſſime:quoniā potiſſimum
pacto tibi poſſem ſi nō maiores:pares tn̄ pro tantis in me beneficiis tuis gra
tias referre.Nam agere q̄dem ſatis poſſe cōfidebam:ſed nō in uerbis conſi
ſtit humanæ ſocietatis cōſeruatio:eſt potius in beneficiorum multorum ui
ciſſitudine.Et profecto nihil reperire poteram præſtantia dignū:ex quo in
telligeres animum meū tibi eſſe gratiſſimū.Sed cū in hac diutius dubitatio
ne manerem:ſuperuenit ēt p̄ſtantiſſimū opus tuū mihi nuperrime dedica
tū.in quo tam facūdiſſime.tanq; copioſiſſime nouam epiſtolarū: cōponen
darū artem inueniſti:ut nequeā ꝑfecto illā uel ſatis mirari:uel etiā ſatis cō
mendare.Vnde ſi prius mens mea dubia erat:quo pacto poſſem ꝑ tantis ī
me beneficiis tuis tibi pares gratias redder:nunc multo magis dubia relin
quit̄.nec penitus ſcio:quemadmodum poſſim tanta bn̄ficia ēt ſumma ani
mi mei gratitudine cōſeq:nam nō eſt addiuine huius beneficētie tue lau
dem:a mea remuneratiōe aliqua uel par uel ſimilis cōparatio.Hec.n.fluxa
& uana:illa uero ſtabilis & immortalis.& ideo nō niſi ab immortali corpoī
exeq̄nda.Proinde hoc eſt ad animum deferendum quod ſuum erat corpo
ris p̄ficere.Animus igitur qui p ſe immortalis eſt & diuinus . quod corpus
tibi nec agere nec referre poteſt:illud ꝑpetua ac memori mente ſemper ha
bere pollicet̄.Tibi igit̄ Franciſce chariſſime:preter hanc immortalem apud
me tui memori ſi quid eſt quod mea opera uti uolueris:tuum ē præcipere
meum autem iuſſa tua q̄ libentiſſime exequi.Vale.

¶F I N I S.

¶Impreſſum Venetiis per Chriſtoforum de
penſis . M.ccccc.v.die.v. Iulius.

99 96232

MC